

ÖRÖ – SUOJELUALUEEN RAKENNUSPERINTÖKOHTEIDEN INVENTOINTI

ÖRÖN LINNAKKEEN RAKENNUSKANNAN INVENTOINTI, YLEISKUNNON
SELVITYS SEKÄ KULTTUURIPERINTÖARVOJEN KARTOITUS

KENTTÄTYÖN RAPORTOINTI, SYKSY 2013

METSÄHALLITUS, ETELÄ-SUOMEN LUONTOPALVELUT
HIILJA PALVIAINEN, SUUNNITTELIJA,
KULTTUURIPERINTÖ

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	18.2.2014
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPAIVAMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS		ASIANUMERO	MH 857/2014/04.01
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA			
ALUEEN NIMI	Örö, Kemiönsaari		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Örön saari FI FI0200193 (376 ha)		
ALUEYKSIKKÖ	Etelä-Suomen luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Hilja Palviainen		
JULKAISUN NIMI	Örö – Suojelualan rakennusperintökohteiden inventointi		
TIIVISTELMÄ	<p>Etelä-Suomen luontopalvelut teki Kemiönsaaren kuntaan kuuluvalla Örön linnakesaarella elosyyskuussa 2013 kulttuuriperintöinventoinnin, johon kuului arkeologinen kulttuuriperintö ja rakennusperintö. Tämä raportti koskee rakennusperintöä.</p> <p>Örön saaren ensimmäisessä rakennusperinnön inventoinnissa käytiin läpi rakennukset, jotka Saaristomerren Meripuolustusalue irtisanoo Merivoimien Esikunnan käskyn DH12873 mukaisesti ja jotka on merkitty asiakirjaan DH13851/20.12.2011 ja sen liitteenä olleeseen ilmakuvaan.</p> <p>Inventoituja rakennuksia oli 57. Saaren vanhimmat rakennukset ovat valmistuneet 1914 ja uusimmat 1992. Saarelle rakennettiin 1915-1917 Pietari Suuren merilinnoitusketjuun kuuluva linnoitus ja vanhimmat rakennukset on tehty linnoitusta varten. Venäjänvallan jälkeen alue siirtyi Puolustusvoimien hallintaan. Linnake on ollut aktiivisessa käytössä vuoteen 2005 asti. Saarella on kaksi pääasiassa venäläisaikaisesta rakennuskannasta koostuvaa kasarmialuetta, sekä niiden ulkopuolella pääasiassa henkilökunnan asunnoiksi ja linnakkeen toimintaa tukemaan rakennettuja pientaloja. Rakennuskanta on keskittynyt pääasiassa kasemattien, Pitkän ja Lyhyen ikävän sekä satamien läheisyyteen.</p>		
AVAINSANAT	Kemiönsaari, Örö, linnakkeet, kulttuuriperintö		
MUUT TIEDOT	Kansikuva: Kahdentoista tuuman kasarmialueen rakennuskantaa, valok. Hilja Palviainen Julkaisuun liittyy liite.		
SARJAN NIMI JA NUMERO			
ISSN	ISBN (NIDOTTU) ISBN (PDF)		
SIVUMÄÄRÄ	101	KIELI	SUOMI
KUSTANTAJA	PAINOPAIKKA		
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

ÖRÖ

Sisällysluettelo

ÖRÖ – SUOJELUALUEEN RAKENNUSPERINTÖKOHTEIDEN INVENTOINTI	1
Örön rakennuskannan ensimmäinen inventointi	6
Alueesta yleisesti	7
Rakennuskokonaisuudet	9
Muutostyöt	11
Rakennuskannan arvot	14
Suuntaa antava rakennuskannan arvotus	15
Rakennuskohtainen läpikäynti	16
0001 Asuinrakennus, toimisto	18
Havainnointi ja vauriot	18
0002 Kellari	20
0004 Varusvaraston käymälä	21
0005 Ruoka- ja perunakellari	22
0007 Tykkihalli, entinen kasarmi	22
Havainnointi ja vauriot	23
0008 Varusvarasto, entinen ruokala	25
Havainnointi ja vauriot	25
0010(/0013?) Silmän vaja ja käymälä	27
0011 Silmän kellari	28
0014 Asuinrakennus, Silmä	29
Havainnointi ja vauriot	29
0016 Kompostori, Mörttölä	31
Havainnointi ja vauriot	31
0017 Upseerikerho	33
Havainnointi ja vauriot	33
0018 Jätepuristin	35
0019 Asuinrakennus, Mekka	35
Havainnointi ja vauriot	35
0019 Vaja- ja käymälärakennus	37
0021 Autotalli, palovaja ja viestivarasto	37
Havainnointi ja vauriot	38

0023 Toimisto.....	39
Havainnointi ja vauriot.....	40
0024 (0022) Kuntotalo	42
Havainnointi ja vauriot.....	42
0025 Vanha ruokakellari	44
0026 Ruokala	45
Havainnointi ja vauriot.....	45
0029 Varus- ja palokaluvaja	48
Havainnointi ja vauriot.....	48
0034 Ruoka- ja perunakellari, toimiston maakellari.....	50
0035 Toimisto ja varasto, entinen asuinrakennus.....	51
Havainnointi ja vauriot.....	51
0036 Öljyvarasto ja pikkulaituri.....	54
0038 tai 0039B Halkovaja, käymälä.....	54
0039 Asuinrakennus, Käärmemurju	55
Havainnointi ja vauriot.....	55
0040 Sotilaskoti	57
Havainnointi ja vauriot.....	58
0042 Varasto, korjaushalli.....	60
Havainnointi ja vauriot.....	60
0043 Sairastupa	62
Havainnointi ja vauriot.....	62
0047 Miehistökasarmi	64
Havainnointi ja vauriot.....	65
0049 Varasto	68
0050 Käymälä ja vaja	69
0051 Rantasauna, Ahtisaaren sauna	69
Havainnointi ja vauriot.....	70
0052 Autiotalo, iso laituri.....	71
Havainnointi ja vauriot.....	72
0056 Käymälä, vaja	74
0056 Kellari.....	75
0057 Asuinrakennus, koulu (varusvarasto).....	75
Havainnointi ja vauriot.....	76
0058 Asuinrakennus, Impilinna	78

Havainnointi ja vauriot.....	78
0060 Ammusvarasto.....	80
Havainnointi ja vauriot.....	80
0060 Ulkokäymälä	81
0061 Ammusvarasto.....	82
Havainnointi ja vauriot.....	82
0063 Varasto	83
0064 Ajokaluvarasto	84
0065 Korjauspaja, ÖkMO	85
Havainnointi ja vauriot.....	85
0066 Hitsaamo, Uuttaushuone	87
0067 Vesilaitos	88
Havainnointi ja vauriot.....	89
0068 Lämpökeskus, varusmiessauna.....	90
Havainnointi ja vauriot.....	91
0069 Rivitalo.....	93
Havainnointi ja vauriot.....	93
0070 Ruokakellari	95
Havainnointi ja vauriot.....	96
Parakit 0015, 0022 ja 0020.....	97
Uusien asuinrakennusten alue (0080, 0081, 0082, 0083, 0084).....	100
LÄHTEET:	102
LIITTEET	103

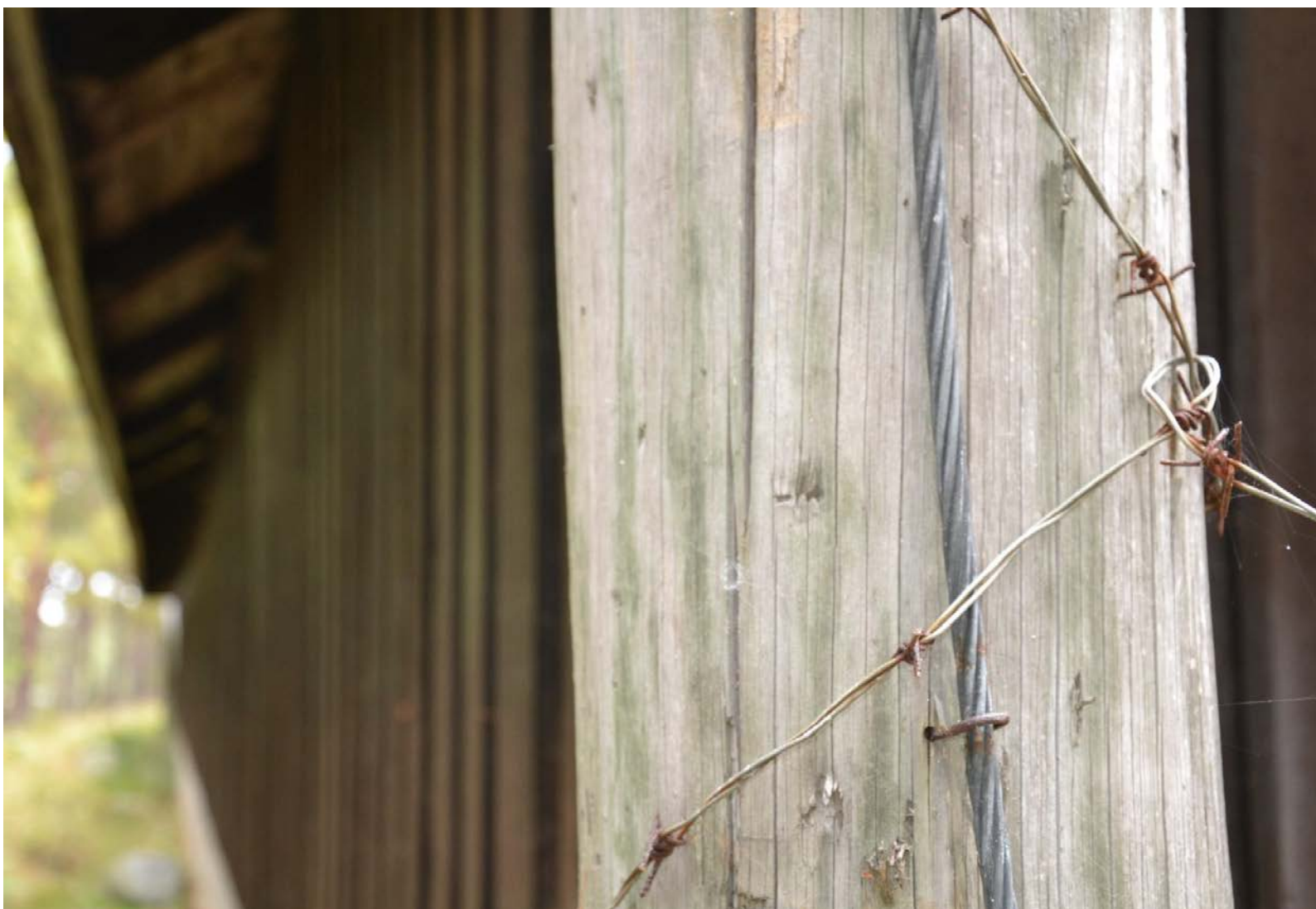
Örön rakennuskannan ensimmäinen inventointi

Örön rakennuskannan ensimmäinen inventointi toteutettiin 26.8.-13.9.2013. Alueelta käytiin läpi rakennukset, jotka Saaristomeren Meripuolustusalue irtisanoo Merivoimien Esikunnan käskyn DH12873 mukaisesti ja jotka on merkitty asiakirjaan DH13851/20.12.2011 ja sen liitteenä olleeseen ilmakehuvaan.

Inventoitu rakennuskanta koostuu asuin- ja sotilasrakennuksista sekä niihin liittyvistä kellari-, vaja- ja huoltorakennuksista ja saariyhteisön yhteisrakennuksista. Rakenteet, jotka liittyvät pelkkään maanpuolustukseen, kuten bunkkerit ja puolustusasemat, tai jotka ovat joko kokonaan tai osittain raunioituneet, käsitellään Tapani Tuovisen Örön arkeologista kulttuuriperintöä selvittävässä raportissa (asianumero MH 291/2014/04.01).

Rakennuksista täytettiin yhteneväinen inventointilomake, jossa sekä exteriööri että interiööri käsiteltiin sanallisesti. Lisäksi rakennukset mitattiin pääpiirteittäin ja valokuvattiin. Materiaalin perusteella pyrittiin rakennuskohtaiseen perusdokumentaatioon, kuntokartoitukseen sekä rakennusperinnön arvottamiseen jatkokäytön suunnittelun ohjeistamiseksi. Raportti ei käsittele alueen asuin- tai yleishistoriaa.

Arkistoaineistoa on hankittu Kansallisarkistosta, Maakunta-arkistosta sekä Puolustushallinnon rakennuslaitoksen arkistosta. Piirustuksiin viitattaessa viitataan joko Puolustushallinnon rakennuslaitoksen keskusyksikön tai Turun yksikön piirustuksiin. Yksiköt on erotettu tekstissä merkinnällä PHRKL Keskus ja PHRKL Turku. Valokuvat on koottu liitteeseen 1 ja piirustukset liitteeseen 2.

Alueesta yleisesti

Alueen vanhimmat rakennukset ovat vuodelta 1914 ja uusimmat vuodelta 1992. Rakennusajankohta perustuu Puolustusvoimien rakennuslaitoksen luovuttamaan materiaaliin, johon on merkitty rakennusten valmistumisvuodet. Ennen vuotta 1915, jolloin linnaketta alettiin rakentaa, valmistuneiden rakennusten valmistusajankohtaa ei ole kyseenalaistettu. Rakennuskannan ajallinen kerroksellisuus on aluetta voimakkaasti leimaava piirre kokonaisuutta tarkasteltaessa. Rakennuskanta on jaettu alueen hahmottamisen helpottamiseksi kuuteen alueeseen; 12” kasarmialueeseen, 6” kasarmialueeseen, saaren keskiosan rakennuskantaan, pohjoispäänrakennuskantaan, Pikkulaiturin rakennuksiin sekä uudisrakennusten ja parakkien alueeseen.

Kasarmialueilla rakennukset ovat hyvin yhteneväiset. Varsinaista hierarkiaa ei ole havaittavissa; rakennusten sisäänkäynnit tai julkisivut eivät juuri eroa toisistaan. Myös detaljointi on hyvin yhteneväinen. Rakennukset ovat piirteiltään täysin toisiaan vastaavat kaikessa muussa, paitsi massan koossa ja muodossa. Poikkeuksen tekee 12” kasarmilla muuta rakennuskantaa myöhemmin tehdyt lämpökeskus- ja saunarakennus sekä vesilaitos. Puurakennuksista selvästi hierarkiassa muita 12” alueen rakennuksia alempiarvoisia ovat varasto ja korjaushalli (0042), varus- ja palokaluvaja (0029) sekä raskaalla kädellä korjattu kuntotalo. Erillisenä, kaukana molemmista kasarmialueista sijaitseva linnakkeen päällikön asunto, eli Silmä, taas nousee hierarkiassa selvästi muita saaren rakennuksia korkeammalle. Erillään oleva sijainti sekä massiivinen sisäänkäynti heijastavat selkeästi rakennuksen suurempaa arvoa muihin alueen rakennuksiin nähden.

Örön rakennuskanta muodostuu karkeasti neljän tyyppisistä rakennuksista: linnakkeen toimintaan liittyvät rakennukset, joihin sisältyy myös huoltoon, talo- ja kunnallistekniikkaan liittyvät rakennukset, asuinrakennukset sekä vapaa-ajan viettoon tarkoitetut rakennukset. Huomionarvoista on, ettei saarella ole nykyisen, aiemmin sikalana toimineen kompostorirakennuksen, lisäksi säilynyt ainuttakaan tallia tai karjasuojaa, vaikka niitä on varmasti ollut useita. Lisäksi on tiedossa, että saarelta on aikojen saatossa purettu, poltettu ja räjäytetty useita rakennuksia, kuten veturin talli ja vanha upseerirakennus². Lisäksi saaren pohjoisosassa, lähellä 0051 rantasaunaa on ilmeisesti 120mm kasarmialueen ruokala- ja kasarmirakennuksen kivijalan jäännökset.

Sisätiloiltaan kasarmialueista autenttisempänä säilynyt on 6” kasarmi, joka on ollut poissa käytöstä viimeiset vuosikymmenet. 12” kasarmialueella sisätilat on saneerattu 1900-luvun lopulla ajanmukaiseen asuun kaikista muista rakennuksista paitsi ruokalasta. Huonekorkeus ja huoneiden jako on säilytetty, mutta pintamateriaalit on muutettu ja vanhalle sisätilalle

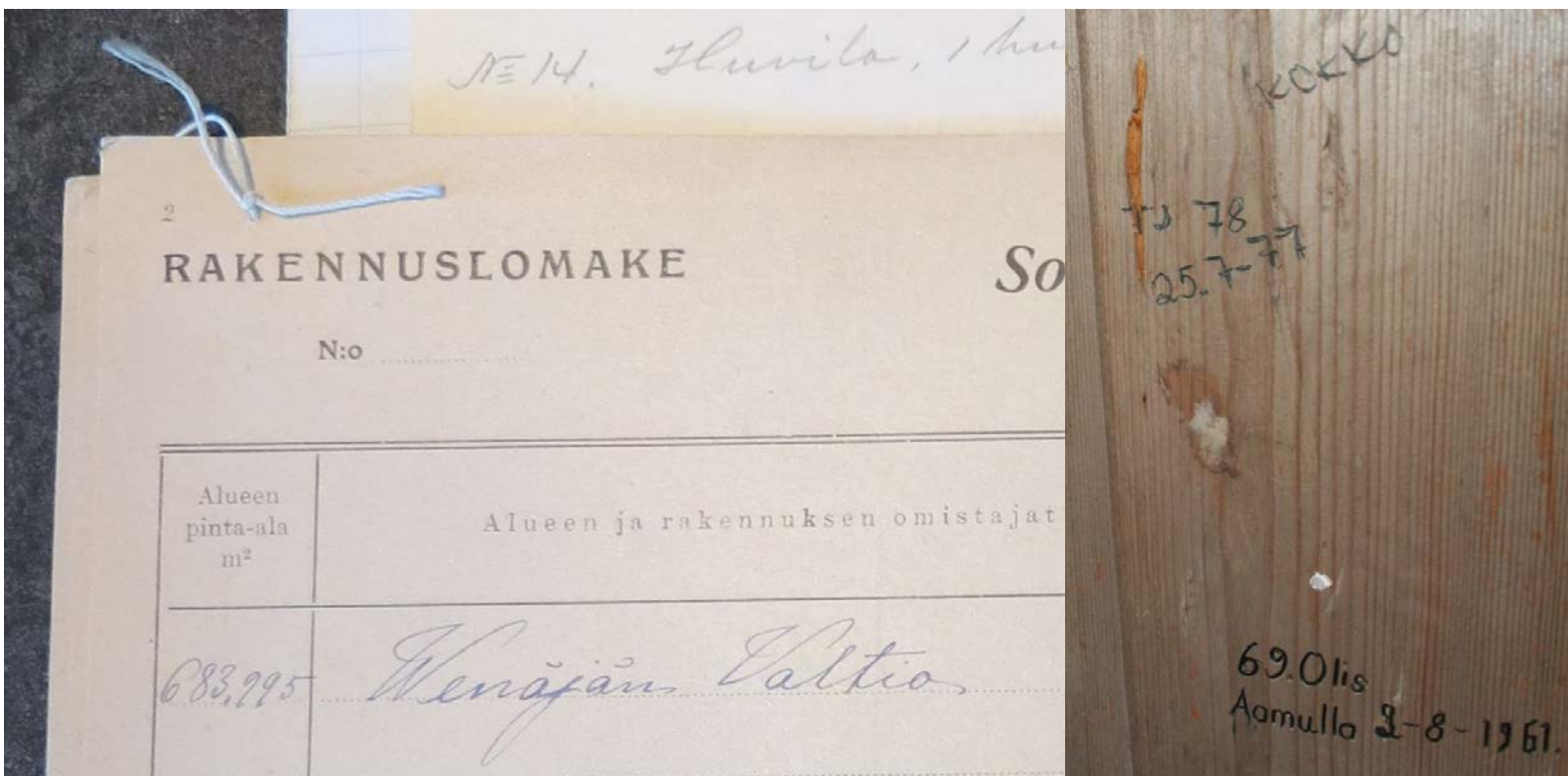
ominainen pehmeys ja ajan tuoma patina on poistettu. 6" kasarmialueen rakennukset ovat huomattavasti autenttisemmassa kunnossa. Varusvarasto 0008 on säilynyt täysin käyttöaikansa asussa, entinen kasarmirakennus 0007 on huonokuntoinen, mutta interiööriössä on säilynyt vanhat huonejaot, iso osa vanhoista pintamateriaaleista sekä vanhat pönttöuunit ja osa alkuperäisistä peiliovista. Asuinrakennusta 0001 on muutettu 12" rakennusten interiöörien tavoin raskaammin, mutta siinäkin on huonejakojen lisäksi säilynyt esimerkiksi 1900-luvun alun vuosikymmenten kaakeli- ja pönttöuuni.

Rakennusryhmien ulkopuolella olevat rakennukset ovat nekin pienempinä ryminä. Pienemmän laiturin vieressä on satamatoimisto, öljyvarasto, moottorikorjaamo ja hitsauspaja, jotka muodostavat sataman toimintaan linkittyvän kokonaisuuden. Saaren pohjoispäässä, Norrhagenin lahden tuntumassa taas sijaitsee pieni rantasauna 0051 piharakennuksineen. Rantasauna on alkuaan ollut kohtalaisen lähellä metsässä, länsirannan puolella sijainnutta 120mm tykin kasarmialuetta.

Kasarmien välillä on henkilökunnan asuinrakennuksia (sekä pientaloja että rivitalo 0069), sotilaskoti, koulu sekä linnakkeen johtajan asunto. Kaikki edellä mainitut ovat tien varrella, mutta pienen välimatkan päässä toisistaan, jolloin yksityisempi asuminen on mahdollista. Linnakkeen johtajan asunto 0014, eli niin kutsuttu Silmä, eroaa muista venäläisaikaisista rakennuksista julkisivunsa puolesta siinä, että siinä on erittäin selkeä, autoritääriinen sisäänkäynti, joka viestii rakennuksen korkeammasta asemasta saaren muihin rakennuksiin nähden. Sisäänkäynti edustaa uusklassismia.

Ainoat erillirakennukset, jotka inventoinnissa otettiin huomioon, ovat entinen asuinrakennus 0052 ison laiturin tuntumassa, sekä varastot 0060 ja 0061. Näiden yksinäistä sijaintia selventää niiden käyttötarkoitus tarkkailuun ja sotilasajoneuvojen varastointiin.

1980–1990-luvun asuinrakennusten ryhmittymä sijaitsee muista rakennuksista erillään Hårdasnäsin lahden tuntumassa. Uudisrakennukset toistavat periaatteessa venäläisaikaisten rakennusten piirteitä punavalkoisen värityksen sekä mustan peltikaton kautta. Uudisrakennukset ovat toimineet kantahenkilökunnan asuntoina linnakkeen viimeisten käyttövuosien aikana ja ovat siten osa alueen rakennuskannan pitkää kerrostumaa.

Rakennuskokonaisuudet

Saaren rakennuskannassa on havaittavissa neljä selvää ajallista kerrostumaa, jotka ovat myös rakennusten ulkoisten piirteiden osalta yhteneväisiä; venäläisaikaiset puurakennukset, 1940-luvun rakennukset, 1950-luvun yksittäiset rakennukset sekä uudisrakennukset. Ryhmät eivät kata koko rakennuskantaa, mutta ovat merkittäviä saaren rakennuskannan muodostaman ajallisen ja käytön kautta muotoutuneen kokonaisuuden kannalta. Saaren täydellinen rakennuskanta ei ole tiedossa, sillä kaikista rakennetuista ja puretuista rakennuksista ei ole säilynyt dokumentaatiota.

Venäläisaikaiset puurakennukset

Venäläisaikaisia puurakennuksia on kaikkialla saarella, molemmilla kasarmialueilla, niiden välissä sekä molempien laitureiden luona. Venäläisaikaisia rakennuksia on yhteensä 20. Rakennustyyppiin kuuluu punainen rimalaudoitettu seinäpinta sekä päätyjen yläosien jakaminen erillisiin päätykolmioihin, frontoneihin, joissa on useimmiten lomalaudoituus. Frontonit on koristeltu lenkkimäisellä koristeleikkauksella. 6" kasarmialueella frontonien alaosa on koristeltu pienieleisemmin ja klassistisemmin koristellulla listalla, eikä esimerkiksi 0008 varusvaraston frontonissa ei ole lenkkikuviota ollenkaan. Pikkulaiturin toimistorakennuksessa ja saaren keskiosan rakennuskantaan kuuluvassa kompostorirakennuksessa ei ole koristekuviointia.

Lisäksi rakennustyyppiin kuuluu saumattu peltikatto ja yhtenäinen, tuuletusluukuton kivijalka, joka on tehty suorakaiteen muotoisista, lohkotuista luonnonkivistä ja usein betonoitu yläosastaan. Myös ikkunatyyppi on pääasiassa sama; T-karmi, jonka alaosassa on kaksi moniruutuista pystypuitetta rinnakkain ja yläosassa viisiruutuinen vaakapuite. Rakennusmassan muoto voi vaihdella suurestikin.

6" kasarmialue, asuinrakennus 0001

6" kasarmialue, varusvarasto 0008

12" kasarmialue, toimisto 0023

1940-luvun rakennukset

Örössä tällä hetkellä olevista rakennuksista 15 on rakennettu 1940-luvulla. 1940-luku on linnakkeen rakentamisvaiheen ohella voimakkaimmin painottunut rakennusten valmistumisajankohtaa tarkasteltaessa. 1940-luvun rakennuksille tyypillistä on kohtalaisen pieni koko, sekä yksinkertainen detaljointi. 1940-luvun rakennuksissa hierarkia asuinrakennusten, huolto- ja varstorakennusten sekä linnakkeen virkarakennusten välillä on selvä; virkarakennukset on nostettu muita korkeampaan asemaan koristeellisilla kuistirakenteilla, jyrkemmällä kattokulmalla ja massiivisilla savupiipuilla. Muissa rakennustyypeissä on pyritty

pienipiirteisempään, yksinkertaiseen ilmeeseen. Kaksi suurta varastohallia, 0060 ja 0061, ovat täysin erilaisia kuin muut 1940-luvun rakennukset.

1940-luvun rakennuksiin kuuluu punainen, laudoitettu seinäpinta, joka on joko pystyrimaa, tai vaakalaudoitusta. Nurkat, räystääs- ja pielilaudat on maalattu valkoisiksi ja ikkunoissa näkyy sekä vanha tapa käyttää moniruutuisia pystypuitteita että myös jo pyrkimys suuriin maisemaikkunoihin. Katto on poikkeuksetta peltiä, mutta katon kulma voi vaihdella hyvin jyrkästä erittäin loivaan. Rakennusten kivijalka on valettu betonista ja kivijalan sisällä saattaa olla kellari, tuulettuva ryömintätila tai molemmat. Huoltorakennusten alapohjana on pääosin valettu laatta.

0057, entinen varusvarasto, koulu

0019, asuinrakennus "Mekka"

0058, entinen toimisto, asuinrakennus "Impiinna"

0065, korjauspaja "ÖkMo"

1950-luvun yksittäiset rakennukset

Saaren rakennuksista lämpökeskus (0068), vesilaitos (0067) ja rivitalo (0069) edustavat 1950-luvun rakennuskantaa. Rakennukset ovat keskenään hyvin samannäköisiä ja ne erottuvat ympäristössään selvänä kokonaisuutena, vaikka ovat yksityiskohdiltaan ja massaltaan keskenään aivan erilaisia. Rakennusten ilmettä dominoi vuorausmateriaalina käytetty, puhtaaksi muurattu kalkkihiekkatiili, jonka saumat on täytemuurattu tummalla laastilla. Tumman laastin ohella seinäpinnan valkoisuuden kontrastina on käytetty tummia puupintoja, kuten seinälaudoitusta ja ovia, sekä tummia katteita. Rakennukset eivät enää edes pyri olemaan kevyitä tai siroja massaltaan.

0068, lämpökeskus ja varusmies-sauna

0067, vesilaitos

0069, rivitalo

Uudisrakennukset

Uudisrakennukset muodostavat piirteiltään keskenään hyvin homogeenisen, muusta rakennuskannasta erillään olevan alueen. Rakennukset ovat kaikki saman arkkitehtitoimiston suunnittelemia.

0082, rivitalo

0081, talousrakennus

0084, paritalo

0083, paritalo

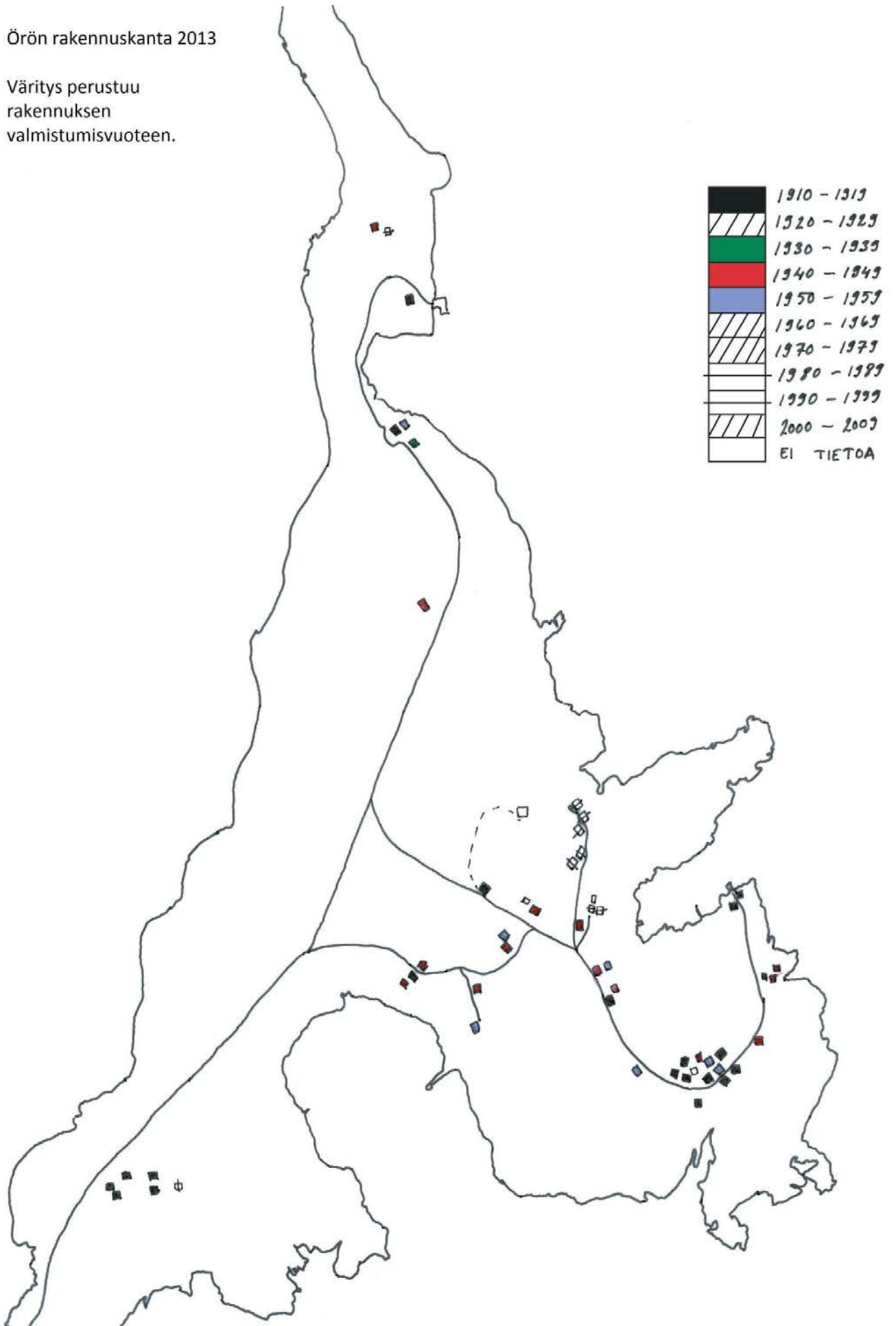
Muutostyöt

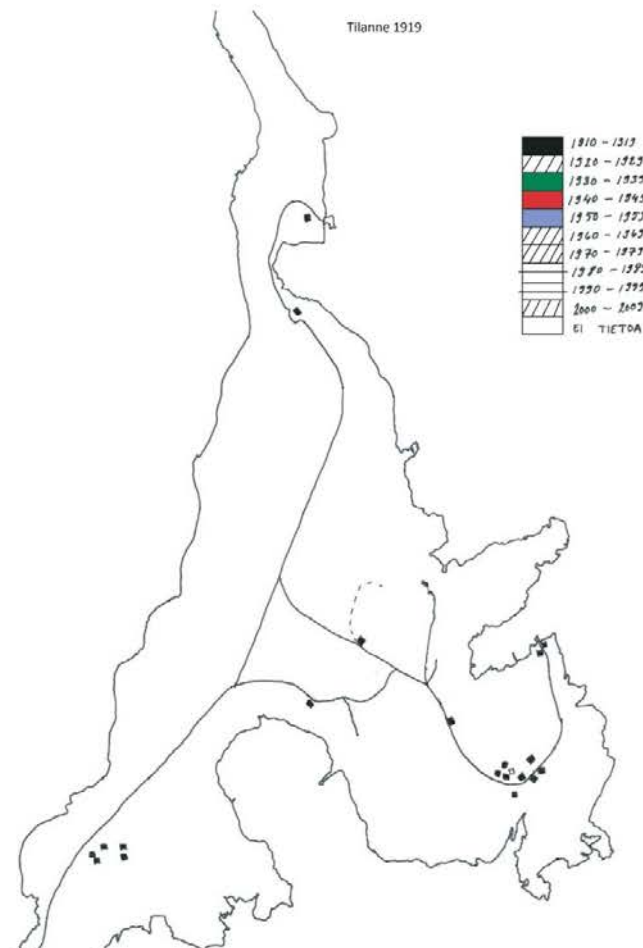
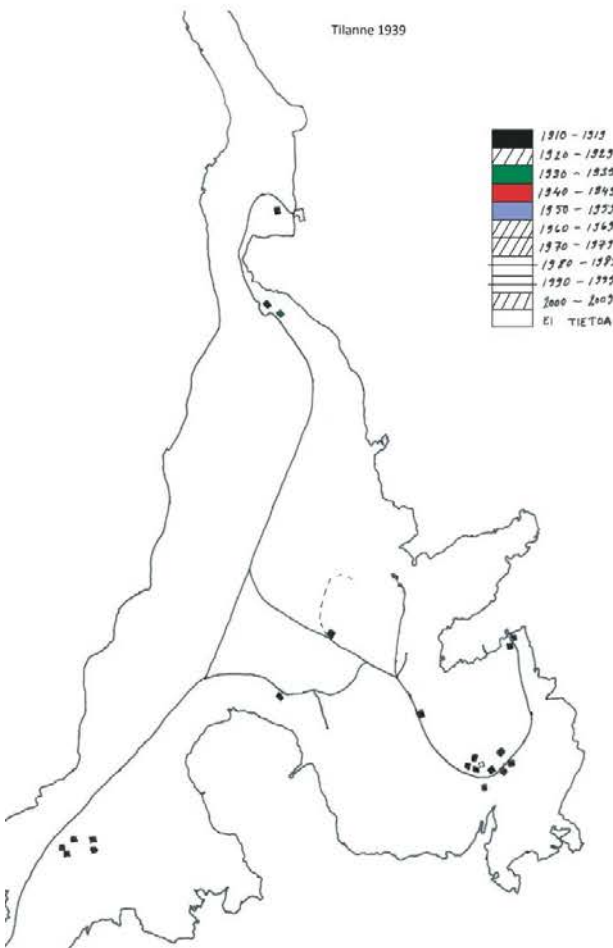
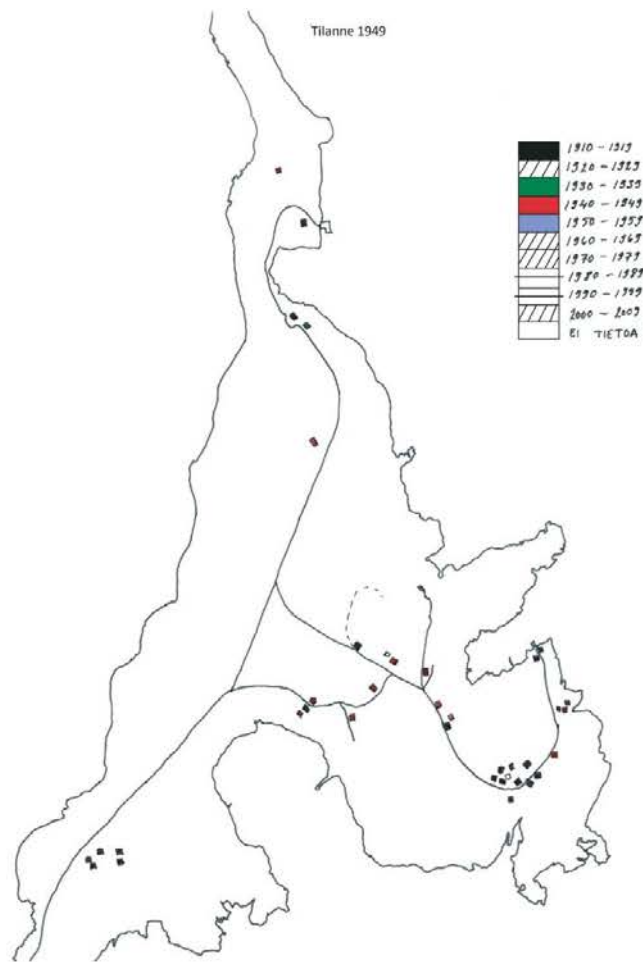
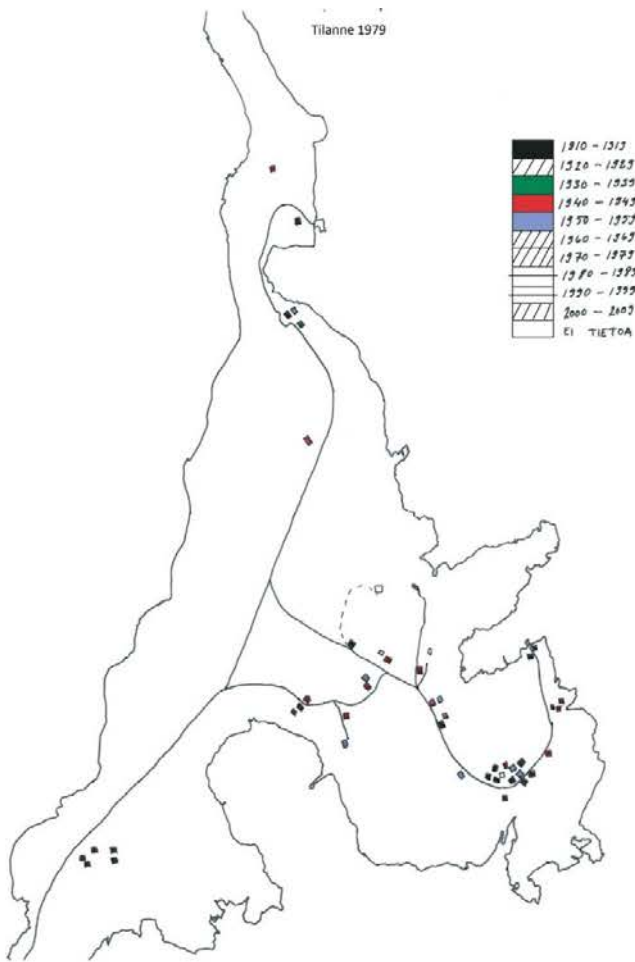
Saaren rakennuskantaa on korjattu pistemäisesti suurempina urakoina. Ensimmäinen tiedossa oleva vaihe on ollut 1950-luvun lopulla, muutossuunnitelmat on päivätty vuoteen 1957 (PHRKL Turku). Toinen vaihe on ollut 1900-luvun loppupuolella, jolloin on saneerattu sisätiloja. Kaikki sisätilojen muutostöiden vuodet eivät ole tiedossa. Tiedossa olevat vuodet jakautuvat 1950-luvun lopusta 1990-luvun alkuun, mutta sisätilojen ilmeen yhtenäisyyden perusteella muutostöiden voi olettaa olevan samanaikaisemmat. Puukuitulevyypinnat ovat peruja tältä kaudelta.

Örön rakennuskanta 2013

Väritys perustuu
rakennuksen
valmistumisvuoteen.

Rakennuskannan arvot

Örön linnake kuuluu Museoviraston listaamiin, valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY). Saaren rakennuskannan valtakunnallinen merkittävyys syntyy linnakkeen rakennusten, rakenteiden, pattereiden ja teiden sekä luonnon muodostamasta historiallisesta, hyvin säilyneestä kokonaisuudesta. Erittäin merkityksellistä on myös, että Örön linnake on rakennettu alun perin osaksi Pietari Suuren merilinnoitusta, sekä pääkaupunkina toimineen Pietarin meripuolustusjärjestelmän päävartarinta-asemaa.¹

Linnakkeen ollessa valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, sen rakennuskannan arvo kasvaa suhteellisesti sitä mukaa, mitä tarkemmalla kaavatasolla aluetta tarkastellaan. Museoviraston inventoinnissa kiinnitetään erityistä huomiota venäläisaikaisiin rakennuksiin, rakenteisiin, teihin ja pattereihin, mutta huomiota saa myös saaren käytön jatkuminen itsenäisyyden aikana, sekä sen tuomat uudet kerrostumat, joista viimeinen on 1990-luvulta. Myöhempiä kerroksia kuvataan inventoinnissa olemassa olevaa rakennuskantaa täydentäväksi rakentamiseksi.¹

Suuntaa antava rakennuskannan arvotus

Rakennuskantaa on pyritty inventointityön yhteydessä arvottamaan rakennuskohtaisesti käytettävyyden ja kunnan näkökulmasta, mutta myös yksittäisen rakennuksen kulttuurihistoriallisten arvojen sekä alueen kokonaisuuden todistusvoimaisuuden säilymisen kannalta. Rakennusten keskinäinen arvotus on ilmaistu kirjaimin, kuntoa ja käytettävyyttä kuvataan numeroin. Kirjaimin ja numeroin esitetty yleisarvio on perusteltu rakennuskohtaisessa raportoinnissa, jossa on tuotu esiin rakennuksen säilyneisyys ja merkitys linnakkeen rakennuskannan kokonaisuuden kannalta sekä kunnan puutteet ja tarvittavien toimenpiteiden suuruus.

Arvoasteikon selite:

- A** Erityisen merkittävä rakennus, joka on oman aikansa rakennustavan sekä alkuperäisen käyttötarkoituksensa todistusvoimainen edustaja ja miljöökuvan kannalta tärkeä. Säilytettävä.
- B** Merkittävä rakennus. Kulttuurihistoriallisesti tärkeä osa alueen kokonaisuutta ja rakennusperintöä. Säilyttäminen suositeltavaa.
- C** Rakennus, jolla on merkitystä alueen historian ja/tai lähiympäristön kokonaisuuden kannalta. Säilyttäminen ei välttämätöntä.

Kuntoasteikon selite:

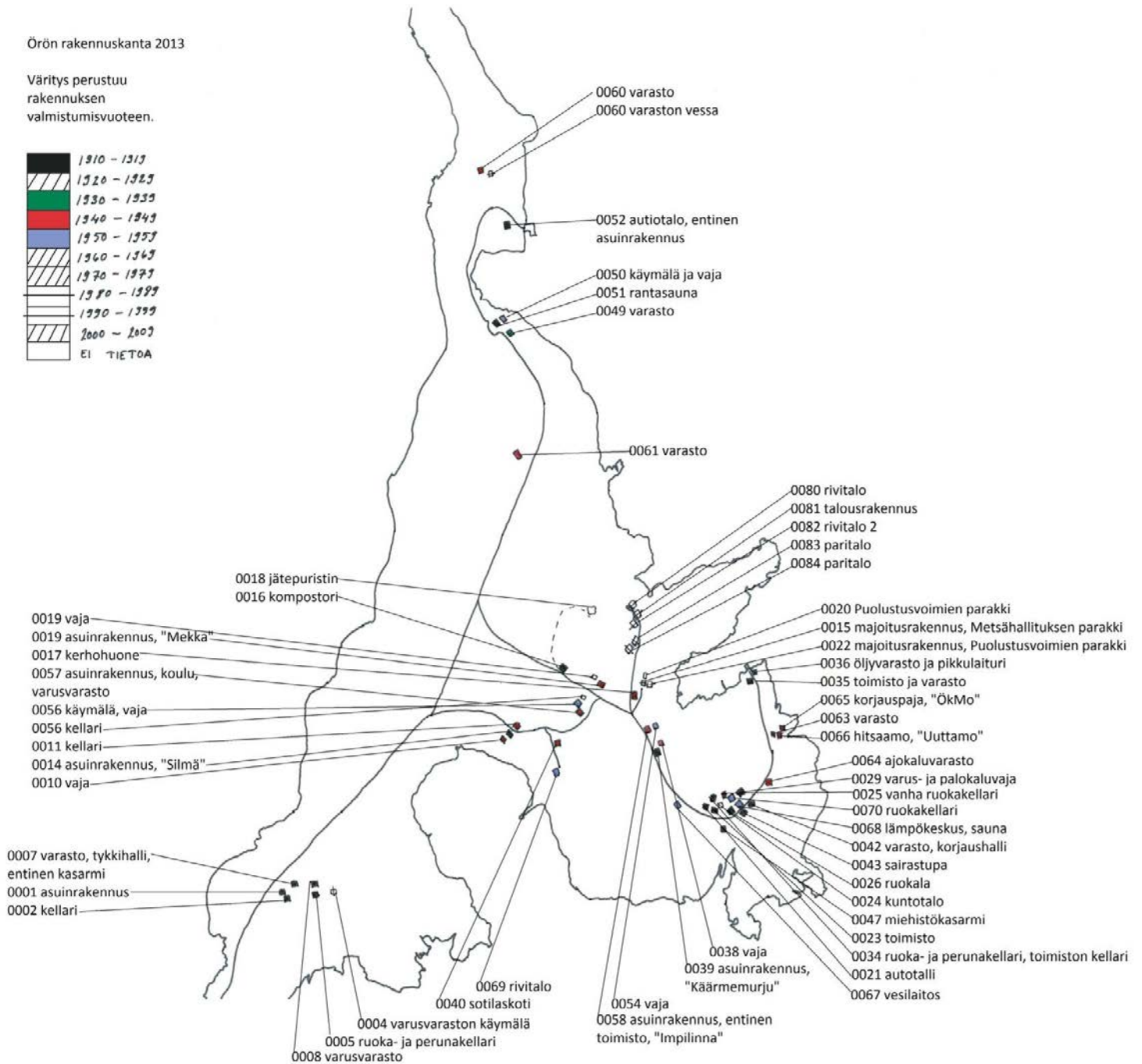
- 1** Rakennuksen kunto on hyvä tai tyydyttävä. Rakennus on mahdollista ottaa käyttöön heti, tai kohtalaisen pienten toimenpiteiden jälkeen.
- 2** Rakennuksen kunto on kohtalainen. Rakennus vaatii toimenpiteitä ennen käyttöönottoa.
- 3** Rakennuksen kunto on huono. Käyttöönotto vaatii suuria toimenpiteitä tai ei ole mahdollista.

Kuntoasteikon kohdalla tulee ottaa huomioon, että arviointi perustuu rakennusten nykyisen käyttötarkoituksen jatkamiseen, eli esimerkiksi vanhojen ruokakellareiden kohdalla käyttöönottoa pohditaan siltä pohjalta, mitä toimenpiteitä rakenne vaatii, jotta sitä voidaan käyttää ruokakellarina.

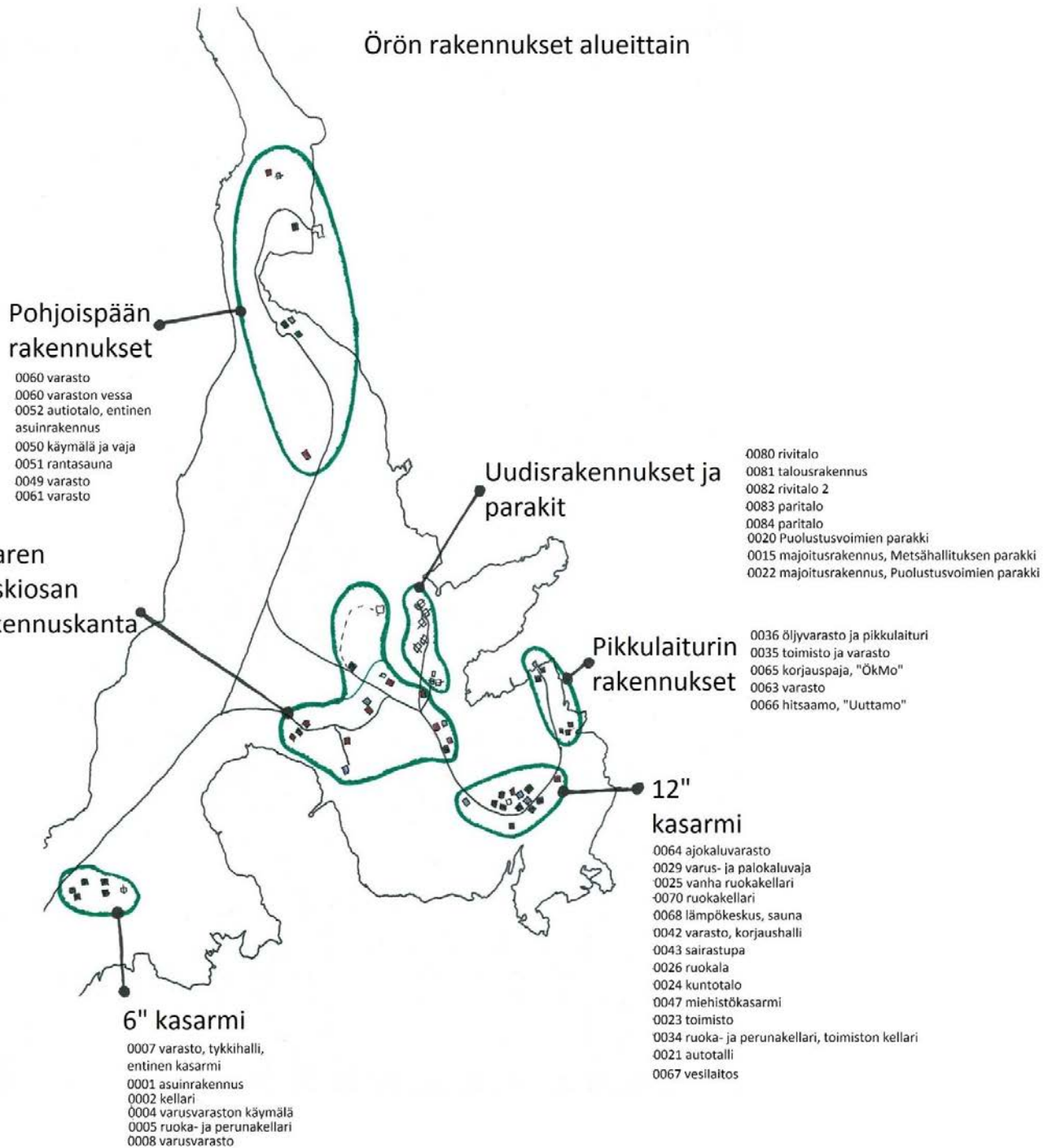
Kuntoarviossa rakennusta arvioidaan käyttöönottomahdollisuuden mukaan. Näin ollen esimerkiksi vauriota aiheuttavat rakenteet, jotka eivät kuitenkaan ole vielä vaurioittaneet rakennusta niin, ettei sitä voi käyttää, eivät ilmene numeerisessa arvioinnissa.

Örön rakennuskanta on jo vuosia ollut vähällä käytöllä, joten kuntoa määrittävät termit hyvä, kohtalainen ja huono tulee ymmärtää vajaakäytöllä tai käyttämättömänä olevan rakennuskannan normaalin kunnan kautta.

Rakennuskohtainen läpikäynti

Örön rakennukset alueittain

0001 Asuinrakennus, toimisto

Tarkastettu 4.9.2013

Arvoasteikko:

A 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1916

Kuuluu alueeseen 6" kasarmi

0001 Asuinrakennus on 6" kasarmialueen ainoa asuinrakennus. Rakennus on toiminut aiemmin toimistona, myöhemmin se on muutettu asunnoksi¹. Rakennuksessa on kaksi asuntoa, joihin on omat sisäänkäyntinsä.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennuksessa on pilariperustus, sekä samanlainen tuuletusaukoton kivijalka, kuin muissakin venäläisaikaisissa rakennuksissa. Kivijalan runko on lohkottua, saumattua luonnonkiveä, jonka päälle on valettu betoni. Kivijalan kunto on pääosin hyvä, joitain halkeamia on, mutta ne ovat pääosin paikoissa, joissa betonoinnit on tehty eri aikaan. Katolta tulevat juoksuputket valuttavat vetensä osin kivijalalle, osin aivan viereen, mikä on johtanut siihen, että juoksuputkien tienoilla kasvaa runsaasti sammalta.

Runko, rakenne

Rakennuksessa on hirsirunko, vuorauksen alla on kattohuopaa. Puolustushallinnon rakennuslaitoksen laskelmaraporttien mukaan seinärakenne on lauta, hirsi, villa ja lastulevy, mutta kattohuopa on useammasta kohtaa nähtävissä. On myös mahdollista, että hirren sisäpinnassa on savirappaus ennen villaa. **Runko on ryhdikäs, mutta erityisesti alaosissa, joissa vuoraus on lahonnut pahasti, on havaittavissa myös pahoja lahovaurioita.**

Vuoraus

Rakennuksen vuoraus on rimalautaa, jossa on pientä epäsäännöllisyyttä. Frontonien laudoitus on lomalautaa. **Vuoraus on suurimmalta osin hyvässä kunnossa, mutta alaosissa on pahoja lahovaurioita ja osin lauta on lahonnut kokonaan pois. Vuorauksen maalityyppi on muovisideaineinen ja kasvillisuus nousee seinille joka puolella rakennuksen ympärillä.**

Vuoraus on detaljoitu kuten muutkin sotilaskäytössä olleet venäläisaikaiset rakennukset. Merkittävää rakennuksen julkisivuissa ovat ikkunaluukut, joita 12" kasarmialueen rakennuksissa ei ole.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on aumattu satulakatto, jonka katteena on saumattu pelti. **Katteen maalipinta on harvinaisen heikko; maali on suurilta osin kulunut pois, katolle on kertynyt runsaasti irtoroskaa, joka estää vettä poistumasta ja lisäksi katossa on paljon ruostekohtia. Kate on syytä kunnostaa nopeasti.**

Katolla on käynnissä piippujen korjausmuuraus. Piippuja on yhteensä neljä. Kaikki piiput on muurattu niin, että niiden sisään on upotettu metalliputki, jonka yläosan kanssa koko reikä on muurattu umpeen samaan tasoon. Kaikki piiput on pellitetty ja kunnostettu hiljattain.

Katon rakenteita tai yläpohjaa ei ollut mahdollista tarkistaa, sillä ei ollut käytössä tarpeeksi pitkiä tikkaita.

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on jossain vaiheessa uusitut, perinteiseen tapaan tehdyt ikkunat. Ikkunoissa on sekä kitti-että listakiinnitystä. Ikkunoiden kunto on kohtalainen. **Maalipinnassa ja kittauksissa alkaa olla merkittäviäkin vaurioita**, mutta puuosat ovat toistaiseksi hyväkuntoisia.

Rakennuksen ulko-ovet ovat 1900-luvun puolivälin ovia muistuttavat pystypaneeliovet potkupellillä. Molemmat ulko-ovet ovat pariovia. Eteläpäädyn oven yläosassa on neliön muotoiset ikkunat, länsipuolen ovesa ei.

Eteläpäädyn oven maalipinnan kunto on erittäin huono. Ovet eivät myöskään ole aukossa ryhdikkäästi. Tulee tarkistaa, johtuuko ryhdittömyys saranoiden vääntymisestä vai onko karmissa lahoa. Eteläpäädyn ovea ei ole lukittu, se on vain suljettu nostamalla tiiliä oven eteen.

Länsipuolen ovi on uudempi ja paremmassa kunnossa kuin eteläpäädyn ovi. **Länsipuolen oven edessä on porras, jonka kallistus on väärä ja johon on siksi kertynyt vettä joka on jäänyt seisomaan rakennuksen reunoille. Oven karmissa on lahoa, erityisesti kynnyksessä.** Lahon määrä tulee tarkistaa, lahopuu poistaa ja täydentää karmi uudella, terveellä puulla.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennuksen eteläpuolella on kalliota ja pengerrytettyä maata, jonka alapuolella rakennus seisoo, samoin maa laskee rakennukselta pohjoiseen päin. Muuten pihapiiri ja maasto rakennuksen ympärillä on kohtalaisen tasaista. **Katolta tuleva sadevesi jää makaamaan rakennuksen liepeille.**

Kasvillisuus rakennuksen ympärillä on korkeaa ja nousee seinille pitäen rakenteet märkinä. Kasvillisuus tulee niittää.

Interiööri

Rakennuksessa on kaksi asuntoa, jotka ovat hyvin toistensa kaltaiset. Molemmissa on keittiö, vessa ja suihku, vaatehuone, kamari ja olohuone. Toisessa asunnossa kamareita on kaksi. Sisätilat on modernisoitu lähes täysin, rakennuksen satavuotiaasta historiasta kertoo enää toisessa asunnossa olevat, yksittäiset peiliovet, sekä molemmissa asunnoissa olevat uunit. Toisessa asunnossa on valkoiseksi maalattu pönttöuuni, jossa on jugendaiheiset luukut ja toisessa 1920-luvun klassismia edustava, vihreä kaakeliuuni tammenlevyä ja seppelekuviointeen. Kaakeliuuni on saaren ainoa ja siksi erityisen merkittävä. Myös lähes kaikki pönttöuunit on aikojen saatossa purettu, asuinrakennuksissa niitä on tämän pönttöuunin lisäksi vain 0035 toimistossa.

Asuntojen lattioissa on muovimatot. Lattiat ovat eläneet huomattavan paljon; ne ovat osin painuneet, osin kohonneet, lisäksi ne notkuvat ja estävät väliovien liikkeen. Sisäövet ovat pääosin moderneja peiliovia uusissa karmeissa. Seinät on vuorattu maalatuin levyin ja katoissa on lakattu mäntypaneeli.

Muovimatto on syytä purkaa rakenteesta pois ja tarkistaa lattiarakenteiden kunto. Myös sisäpinnat on syytä avata, sillä levyn takana oleva villa kerää kosteutta seinärakenteeseen ja edesauttaa siten lahovaurion syntymistä hirsiseinään. Toimenpiteissä on varottava vahingoittamasta uuneja. Mikäli rakennetta on jatkossa lisäeristettävä, tulee käyttää puukuitulevyä, jonka alle voidaan tarvittaessa asentaa selluvillalevyt tai puhalttaa villaa hirsien pintaan. Eristeen tulee toimia hirsiseinän kanssa kosteusteknisesti samalla tavalla.

Ihanteellisin tilanne on, mikäli seinien sisäpinnoiksi voidaan palauttaa savirappaus ja panelointi, katon panelointi löytynee yhä mäntypaneelin alta. Mikäli hirsissä ei näy rappauksen kiinnikkeitä, on pinta syytä toteuttaa pinkopahvilla, jolla saadaan tilaan vanhaan sisätilaan olennaisesti kuuluva pehmeys.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus on säilyttänyt suuret linjansa hyvin erityisesti julkisivuissa, vaikka vuorausta on vaihdettu, ikkunat on uusittu ja ovet ovat 40-50 vuotta rakennusta nuorempia. Sisätila ei ole säilynyt. Sisätilan modernisointi on vienyt siltä vanhan ilmeen täysin ja myös aiheuttanut rakenteisiin vaurioita. Sisätilassa merkittävää ovat alkuperäiset, ilmeisesti yhä käyttökelpoiset uunit.

Rakennus on ryhdikäs, mutta hirsiseinissä on suuria lahovaurioita, ainakin kehkikon alaosissa. Myös lattiarakenteen kunto on heikko.

0002 Kellari

Tarkastettu: 3.9.2013

Arvoasteikko:

A 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1916

Kuuluu alueeseen 6" kasarmi

Rakennus on venäläisaikainen maakellari, joka kuuluu rakennukseen 0001. Kellarissa on kaksi huonetta. Rakenteen sisäänkäynti on suojattu vanerilevyllä. Ovet ovat lahonneet ja sortuneet kulkuväylälle, joten katosrakennelman on luultavasti tarkoitus estää sadeveden suora pääsy rakenteen sisään. Kellarin tuuletus on huono, mikä on aiheuttanut sen, että rappaus on suurilta osin irronnut. Osa seinärakenteista on valettu betonista myöhemmin ja ne ovat muita rakenteita paremmassa kunnossa. Rakennukseen on vedetty sähköt ja sitä on lämmitetty sähköpatterilla.

Kellarin tuulettamista tulee parantaa karsimalla kasvillisuutta ja avaamalla tuuletusputki. Rakenne ei ole sortumavaarassa.

0004 Varusvaraston käymälä

Tarkastettu 3.9.2013

Arvoasteikko:

C 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1989

Kuuluu alueeseen 6" kasarmi

Varusvaraston käymälä on pieni, moderni ulkovessa. Rakennus seisoo matalien nurkkakivien päällä kosteassa maastossa. Rakennuksen seinät ovat lautarakenteiset, ulkopintana on vaakaponttipaneeli. Ulkuvuorauksen väri on punavalkoinen. Vuorauksessa ei ole vaurioita. Rakennuksessa on myös pystyponttipaneeli, sekä kaksi vaakasuuntaista kitti-ikkunaa. Pulpettikaton katteena on huopa. Kate on osin kulunut puhki ja katon rakenteet lahonneet. Mikäli vessa halutaan käyttöön, on katto paikattava.

Sisätilassa on neljä istuinta, joista kaksi on omissa kopeissaan, kaksi avoimessa tilassa rinnakkain. Rakennuksen sisäseinät ovat lastulevyä. Rakennuksen sisätiloista näkee, että se on ollut pitkään käyttämättömänä. Sisälle on kertynyt oksia ja muita roskia. Käymälän säiliöt ovat tyhjentyneitä.

0005 Ruoka- ja perunakellari

Tarkastettu 3.9.2013

Arvoasteikko:

A 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1916

Kuuluu alueeseen 6" kasarmi

Rakennus on venäläisaikainen, 1916 valmistunut, poikkeuksellisen suuri kellarirakenne.

Rakenne on periaatteessa kohtalaisen hyvässä kunnossa. **Rakenteen sisällä on kosteaa ja kummun päällä kasvaa puita. Lisäksi osa puisista rakenteista, kuten ovien karmit, ovat alkaneet lahota.** Toisaalta rakenne tuulettuu hyvin. Seinien laastipinta irtoilee paikoin, mutta tiiliin asti ulottuvaa vauriota ei ole. Sivutiloista toinen on muita tiloja huomattavasti syvämpi.

Rakenteen säilymisen kannalta on tärkeää kaataa varoen puut sen päältä ja rakenteista sekä huolehtia tuuletuksesta. Tuuletus toimii, kun oviaukko on avoin kasvillisuudesta ja katolla olevat tuuletushormit ovat avoimia.

0007 Tykkihalli, entinen kasarmi

Tarkastettu 3.9.2013

Arvoasteikko:

A 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1916

Kuuluu alueeseen 6" kasarmi

Varasto 0007 on suuri rakennus kuuden tuuman kasarmialueen keskellä. Rakennus on toiminut kasarmina ennen, kuin se on muutettu tykkihalliksi. Rakennuksen julkisivuissa on huomattavan paljon ikkunoita, jotka on peitetty luukuin. Luukut tekevät rakennuksen ilmeestä massiivisen. Rakennuksen valmistumisvuosi on 1916.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennuksessa on vuoden 1948 piirustusten mukaan (PHRKL Turku) maata vasten valettu laatta, jonka välissä on ilmatila ja niskat, joiden päällä on lattiarakenne. Lattiarakenne saattaa poiketa piirustuksen rakenteesta. Koko kasarmissa lattia on valettu. Sisätilasta näkee, että valetun lattian ja hirsirungon sekä kivijalan välissä on noin 20cm leveä railo, joka on täytetty pyöreillä luonnonkivillä.

Kivijalka on muurattu lohkotuista luonnonkivistä ja betonoitu päältä. Kivijalassa ei ole tuuletusaukkoja.

Runko, rakenne

Rakennus on hirsirunkoinen. Ulkoseinärakenne ei ole täysin tiedossa, mutta on oletettavaa että se on vuoraus, tervahuopa, hirsi, savirappaus, mineraalivilla ja pahvi. **Hirsirungossa on lahovaurioita, ainakin rungon alimmissa osissa. Sisäseinien mineraalivilla tulee poistaa.**

Vuoraus

Rakennuksessa on rimalaudoitus, jonka kunto on vaihteleva. **Vuorauksen helmoissa on paljon lahovaurioita**, vastaavasti taas vuorauksen yläosa on hyvässä kunnossa. Päätymäkolmioiden vuoraustyyppi on lomalaudoitus. Vuorauksen ikä vaihtelee. Vuoraus on paikoin epäsäännöllistä, vajaakanttista puutavarasta tehtyä, osin se on toteutettu mittatarkasti.

Vuorauksen väri on punavalkoinen, kuten muissakin venäläisaikaisissa rakennuksissa. Maalityyppi on muovisideaineinen. Myös vuorauksen koristelu toistaa muita venäläisaikaisia rakennuksia sillä erolla, että koristelu kiertää vain katon reunoja, eli päätymäkolmioiden alaosan koristelu on huomattavasti vaatimattomampaa.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on satulakatto, katteena on uusi, konesaumattu pelti, jossa ei ole vedenjohdatusta. Katto on ilmeisesti vuotanut kauan ennen katteen uusimista, sillä sisätilassa on huomattavia kosteuden aiheuttamia vaurioita. Katolla on neljä pellitettyä piippua, joiden kunto ei ole tiedossa.

Räystäskourut puuttuvat suurimmalta osalta ja ne, jotka ovat yhä jäljellä, ovat kuluneet puhki. Juoksuputkia ei ole.

Rakennuksen yläpohjaan johtaa ulkoportaat, jotka ovat lahonneet käyttökelvottomiksi. Yläpohjaa ei tarkistettu, koska käytettävissä olleet alumiinitikkaat eivät olleet tarpeeksi pitkät.

Ikkunat, ovet

Rakennuksen ikkunat olivat tarkastushetkellä luukkujen peitossa. Koska rakennuksen ovia ei ole uusittu ja ikkunat ovat oletettavasti olleet suljettuina rakennuksen tykkihallivaiheen ajan, voi puitteiden olettaa olevan joko alkuperäiset kitti-ikkunat tai jossain vaiheessa uusitut puitteet, joissa on kiinnityksenä joko kitti tai lista. Seinän vierellä on huomattavan paljon lasinsirpaleita, joten ikkunoiden kunnan voi olettaa olevan huono. Ikkunoiden kunto tulee tarkistaa ja täydentää niiden rakenne sellaiseksi, että ne estävät veden pääsyn rakenteeseen. **Luukut eivät ole tiiviitä, joten jos ikkunat ovat huonokuntoisia, pääsee sadevesi suoraan rakenteeseen sisään.**

Rakennuksessa on neljä sisäänkäyntiä, yksi jokaisella seinällä. Pääsisäänkäynti on itäpäädyn uusi suuri pariovi, jossa on metallirunko ja metallikarmi sekä betonoitu luiska edessä. Oven pinta on vihreään taittuvalla siniharmaalla maalattua ponttipaneelia. Oven kunto on hyvä. Muut ovet ovat vanhoja, kaksiosaisia peiliovia. Eteläisen julkisivun ovi on huonossa kunnossa; **maalipinta on kulunut pahasti ja oven runko on osin pettänyt siten, että peilit ovat irronneet.** Ovi on kuitenkin vielä kunnostettavissa. Runko täytyy avata ainakin osin, paikata puuosia siten, että liitoksista saadaan jälleen pitävät sekä käsitellä puu pellavaöljyllä ennen maalausta. Pohjoissivun ja länsipäädyn ovien kunto on huomattavasti eteläseinän oven kuntoa parempi, mutta **katolta tuleva vesi on roiskunut oviin ja kosteus on aiheuttanut levä- ja sammalkasvustoja sekä mahdollisesti lahoa ovien alaosiin.** Räystäskourujen asentamisen jälkeen ovet kuivuvat, jonka jälkeen voi arvioida, täytyykö oville tehdä toimenpiteitä.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Maasto rakennuksen ympärillä on kohtalaisen tasaista ja pohjoispuolella se jopa laskee rakennukselta pois. Vesi kuitenkin seisoo rakennuksen seinustoilla, jopa niin pahasti, että tarkastushetkellä oli edellisen sadekuuron loppumisesta melkein vuorokausi, mutta vesi seiso i yhä seinustalla. **Maaston muotoja tulee muokata siten, että vesi kulkeutuu rakennukselta pois.** Tilanne paranee osaltaan myös silloin, kun veden johdatusta parannetaan.

Kasvillisuus rakennuksen ympärillä on rehevää ja nousee seinille lähes kaikkialla rakennuksen ympärillä. **Kasvillisuus tulee niittää ja pitää matalana. Myös puusto kasvaa paikoin liian lähellä rakennusta.** Erityisesti puut, joissa on katolle asti yltäviä oksia, on syytä poistaa.

Interiööri

Rakennuksen sisätilassa on kaksi erillistä tilaa: tykkihalli sekä takaosan pienihuoneinen tila. Entiset tuvat on avattu suureksi hallitilaksi avaamalla väliseiniin suuret aukot.

Sisätila on paikoin riisuttu niin, että runko näkyy, mutta paikoin se on säilynyt erittäin hyvin. Paikoin on näkyvissä jopa alkuperäinen, ristikoinnin päälle tehty savirappaus, panelointeja sekä katoissa että seinissä ja osin jopa pinkopahvipintoja. Rakennuksessa on jäljellä myös alkuperäisiä peltikuorisia pönttöuuneja ja kantavia, koristeellisia pylväsrakenteita.

Ennen katteen uusimista syntyneet vauriot näkyvät sisätilassa selvästi. Seinissä ja sisäkatoissa on tummentumia ja lahottajasienikasvustoja. Rakennuksessa on kuivurit ja lämminilmapuhaltimet, jotka on säädetty puhaltamaan 60-80 asteista ilmaa. **Mikäli kosteutta on rakenteissa yhä, lämpötilan nostaminen normaaliin huoneenlämpöön ympäri vuoden edesauttaa lahottajasienten kasvua.** Hirsiseinä on näkyvissä sisätilassa monin paikoin ja näkyviltä osin runko on kunnossa.

Takaosan pienhuoneisempi tila on selvästi ollut käyttämättömänä kauan. Takaosassa on jäljellä alkuperäisiä väliovia, sekä vanha sisäkatto ja vanha pönttöuuni. Tilassa on myös raakalautapinnalla oleva huone, jonka

seinille on asennettu muovi. Huoneessa on myös pönttöuuni. Huonetta on Stig-Göran Hallénin mukaan käytetty pesuhuoneena². Rungas vedenkäyttö on saattanut aiheuttaa vaurioita rakenteisiin.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus on ryhdikäs ja katto on viimeaikoina uusittu. Rakenteissa on suuria ja merkittäviä vaurioita, mutta periaatteessa kosteuden pääseminen rakenteisiin on loppunut ja vaurioitumisen tulisi olla pysähtynyt. **Seinän lahovaurioiden suuruus sekä yläpohjan kunto ja kattorakenteiden kantavuus on syytä tarkistaa, ikkunat täydentää sekä asentaa räystäskourut ja juoksuputket.**

Rakennuksen sisätilassa on nähtävissä huomattavan paljon myös alkuperäisiä piirteitä, kuten panelointeja, pinkopahvipintoja, savirappausta ja peltikuoriuuneja vaikka sisätila on muutettu tykkihalliksi ja pintoja purettu.

Rakennuksen ulkoasussa huomattava erityispiirre on koko sekä ikkunaluukkujen yleisilmeeseen tuoma, massiivinen vaikutelma.

0008 Varusvarasto, entinen ruokala

Tarkastettu 3.9.2013

Arvoasteikko:

A 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1916

Kuuluu alueeseen 6" kasarmi

Varusvarasto on suurehko rakennus kuuden tuuman kasarmialueen itäisimmässä nurkassa. Rakennus on valmistunut 1916.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Varusvarasto seisoo pilariperusteisten nurkkakivien päällä. Rakennuksessa on samanlainen, lohkotuista kivistä muurattu, päältä betonoitu kivijalka kuin muissakin venäläisaikaisissa rakennuksissa.

Alapohjarakenne on vuoden 1948 (PHRAKL Turku) piirustusten mukaan maata vasten valettu betonilaatta, jonka päällä suoraan on puinen lattiarakenne. **Sisätilasta tarkasteltaessa lattiarakenne ei vaikuta täysin terveeltä, se nitisee ja ilmeisesti ylimääräinen kosteus on tummentanut sitä.**

Runko, rakenne

Rakennus on hirsirunkoinen. Vuorauksen alla on oletettavasti eristekerros, sillä ikkunat ovat uponneet rakenteeseen sisään. Hirsipinnan päällä on rappaus. Rappauksessa on halkeamia, mutta rakenteen suuremmista liikkeistä ei ole merkkejä. **Hirsirunko on paikoin näkyvässä ulkovuorauksen alta. Näkyvässä osissa on lahovaurioita sekä tuhohyönteisten aiheuttamia vaurioita.**

Vuoraus

Varasto on vuorattu pääosin rimalaudoituksella, päätykolmion vuoraus on lomalautaa. Vuoraus on säännöllinen. Räystästä ja päätykolmiota ei ole koristeltu kuten muissa venäläisaikaisissa rakennuksissa, vaan reunalla on vain profiilihöylällä käsitelty lauta.

Vuorauksen väritys on punavalkoinen. Maalityyppi on muovisideaineinen.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on satulakatto, jonka katteena on konesaumattu pelti. Katto kasvaa jäkälää ja maalipinnan kunto on heikentynyt. **Katto on syytä puhdistaa ja maalata uudelleen.**

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on uusitut ikkunat, joissa on kittikiinnitys. Ikkunoiden kunto on kohtalaisen hyvä. Ne eivät vaadi pikaisia toimenpiteitä. Ikkunoiden sisäpuolella on kalteriverkko.

Rakennuksessa on kaksi kaksiosaista ulko-ovea. Ovet edustavat noin 1950-lukua. Ovet ovat puurunkoisia, pintamateriaalina on pystypaneeli. Väritys on tumman ruskea, maalityyppi on pellavaöljymaali. Ovien kunto on kohtalaisen hyvä.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Maasto laskee loivasti rakennukselta pois päin. Kasvillisuus on korkeaa rakennuksen ympärillä ja puusto kasvaa aivan seinän vieressä, osin jopa kivijalan alta. **Kasvillisuus on niitettävä ja pidettävä matalana ja puusto poistettava. Rakennuksen kivijalan alta kasvavan puuston poistamisessa on oltava varovainen, ettei rakennetta vahingoiteta enempää.**

Interiööri

Rakennuksessa on iso sali, jossa on erilaisia varusteiden säilyttämiseen ja varastointiin tarkoitettuja hyllyjä ja naulakkoja. Varusteet on säilytetty salin sivuille ja keskikäytävä on ollut kulkutilaa. Tilassa on lisäksi kolme suurta peltikuorista pönttöuunia sekä fresko. Fresko on erittäin harvinainen ja erityinen piirre.

Tilan lattia on kapeahkoa lautaa, joka on pintakäsitelty tummaksi. Lattia notkuu jonkun verran ja kosteuden aiheuttamia tummentumia on siellä täällä. Seinillä on helmenharmaa rintapaneeli, jonka yläpuolella on valkoinen rappaus, katossa on sinertävä pönttipaneeli. Pannoissa on likaa, mutta muuten ne ovat säilyneet hyvin. Tilassa on jopa nähtävissä följarit sekä koristeelliset katonkannattajat.

Tila on säilyttänyt harvinaisen hyvin käyttöaikaisen ulkoasunsa. Tila on ilmeisesti vain tyhjennetty varusteista ja jätetty autioksi. Huomionarvoista on, että rakennuksessa on selkeästi samat piirteet kuin 12° kasarmialueen ruokalassa. **Sisätilan säilyttäminen kiinteine kalusteineen nykyasussaan on suotavaa, erityisen tärkeää on säilyttää seinään tehty fresko.**

Sisätilan pinnat voidaan puhdistaa kuivapuhdistusmenetelmin.

Keittiö on muuten pinnoiltaan hyvin samanlainen kuin sali, mutta lattiamateriaalina on kaakeli. Seinäpinnassakaan ei ole paneelia, vaan seinään on maalattu salin paneelin sävyyn vastaavan korkuinen alue. Pinnoilla on likaa, mutta muuten suurempia ongelmia ei ole havaittavissa. Osa kaakeleista on irronnut.

Lisäksi rakennuksessa on kaksi pienempää varastohuonetta, joiden pintamateriaalit vastaavat pääosin keittiön materiaaleja. Toisessa tilassa lattia on lautta.

Kaikissa tiloissa on peltikuoriset pönttöuunit, jotka on maalattu vaaleanvihreään taittuvalla helmenharmaalla. Sisätilassa on koneellinen kuivatus.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Säilyneisyys on varsinkin rakennuksen sisätilojen osalta erittäin hyvä. Sisätiloissa on alkuperäisiä pintoja ja paljon eri toiminnasta jääneitä kiinteitä kalusteita. Rakennus on säilynyt niin, että se kertoo onnistuneesti omaa historiaansa.

Rakennuksen kunnossa on ongelmia. **Ulkovuorausta on syytä avata alaosiltaan, jotta saadaan selville rungon vauriot.** Mikäli hirsirungossa on laho- tai muita vaurioita, on ensisijainen toimenpide paikkaaminen. Hirsirunkoa paikataan rakennuksen ulkopuolelta, jolloin vältytään nostamiselta ja arvokkaiden rappauspintojen vahingoittamiselta. **Myös lattiarakenne täytyy avata, jotta sen todellinen kunto selviää.** Molemmat toimenpiteet on syytä tehdä varovaisesti ja siten, että rakenteen avaamisesta syntyvät jäljet pystytään piilottamaan.

Rakennuksen erityispiirteitä on linnakkeen muihin rakennuksiin nähden harvinaisen hyvin säilynyt sisätila alkuperäisine pintamateriaaleineen ja varusvaraston aikaisine, kiinteine kalusteineen. Suuremmalla mittakaavalla merkittävä piirre on rakennuksessa oleva fresko.

0010(/0013?) Silmän vaja ja käymälä

Tarkastettu 3.9.2013

Arvoasteikko:

C 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1915/1940

Kuuluu alueeseen Saaren keskiosan rakennuskanta

Rakennus on pilariperustuksella seisova, lautarakenteinen vaja, jossa on huopakatto. Kattomuoto on satulakatto. Rakennuksessa on kaksi tilaa, joista molemmat toimivat varastoina ja toisen yhteydessä on käymälä.

Rakennusvuodeksi ilmoitetaan 1915, mutta se tuskin on totta. Rakennus on mahdollisesti rakennettu vanhan vajan paikalle uudestaan, sillä nykyiset kantavat rakenteet eivät ole vuosisadan alusta ja rakenteena käytetty lautarakennekin yleistyi vasta 1920-luvulla teollisen naulantuotannon myötä. Mikäli rakennus on 0010 vaja, olisi se rakennettu vasta 1940, mikä sopisi rakenteisiin paremmin. (PHRAKL Turku)

Rakennuksen vieressä kasvaa mänty, josta kertyy roskaa katolle. Katto vuotaa useasta eri kohdasta. Myös kantavissa rakenteissa on lahon jälkiä. Etuseinän laudoitus, ovet ja osa muista seinistä on uusittu viimeaikoina. Perustukset ovat matalat ja rakennuksen ympärillä on korkea kasvillisuus.

Rakennuksen väri on punavalkoinen, pielilaudat on liitetty puskusaumoin. Valkoinen maali on muovisideaineista, punainen samaa, mitä muissakin rakennuksissa on käytetty. Mahdollisesti petroliöljymaalia. Rakennukseen on säilytetty päärakennuksen vanhoja ikkunoita.

Jos rakennus halutaan säilyttää, tulee lähellä oleva mänty kaataa, kate uusita ja rakennus nostaa korkeammille perustuksille.

0011 Silmän kellari

Tarkastettu: 3.9.2013

Arvoasteikko:

C 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1940

Kuuluu alueeseen Saaren keskiosan rakennuskanta

Silmän kellari on vuonna 1940 rakennettu maakellari Silmän edessä kulkevan tien toisella puolella. Kellarin ovi on vastakkain päärakennuksen oven kanssa. Kellarin sisäänkäynnin reunat on pengerrytetty luonnonkiviin ja holvi on kauttaaltaan betoninen. Kellarissa on eteinen ja sisäosa. Tilojen välissä on ovi.

Rakenteen kunto on kohtalainen. Rakenne tuulettuu hyvin ja kasvillisuus sen ympärillä on vähäistä. Kellari on tehty hiekkaiseen maahan. Sisätiloissa seinä- ja kattopintojen kalkkimaalit irtoilevat ja sisällä on lahoava perunalaatikko. **Laatikko tulee poistaa ja väliovi jättää auki, jotta tuuletus varmasti toimii.**

0014 Asuinrakennus, Silmä

Rakennus on tarkastettu 2.9.2013

Arvoasteikko:

A 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1916

Kuuluu alueeseen Saaren keskiosan rakennuskanta

Rakennus on linnakkeen komentajan asunto 12” ja 6” kasarmien välissä. Rakennus on korostetusti erillään kasarmirakennuksista, omassa ylhäisessä yksinäisyydessään. Silmä on rakennettu vuonna 1916 ja se on ulkoasultaan hyvin pitkälti kasarmien rakennuksia vastaava. Julkisivussa on valtaa symboloiva, suuri sisäänkäynti. Rakennuksessa on noin 1950–1960-luvulla rakennettu lisäsiipi sekä jyhkeä, ullakolle johtava ulkoportaikko.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennuksen sokkeli on kokonaan betonoitu jälkikäteen, mutta oletettavasti rakennuksessa on pilariperustus ja kivijalka betonin alla on tehty lohkotuista luonnonkivistä. **Rakennuksen nurkissa betonissa on pystysuuntaisia halkeamia.** Halkeamat viittaavat nurkkakivien liikkeeseen, joka taas johtuu yleensä maan routimisesta, eli siitä että veden poisto rakennuksen läheisyydessä on syystä tai toisesta häiriintynyt. Rakennukseen on asennettu salaojitusjärjestelmä, joten on myös mahdollista, että maa on kuivunut liikaa tai vaurio on vanha. **Nurkkien käyttäytymistä tulee tarkkailla. Halkeamat on syytä slammata umpeen kalkkilaastilla, joka on heikko laasti, eikä siten aiheuta lisävaurioita. Laastin käyttäytyminen myös kertoo, liikkuvatko perustukset yhä vai onko vaurio vanha.**

Runko, rakenne

Rakennuksessa on hirsirunko, lisäosassa on rakennusajankohdan perusteella luultavasti rankorakenne. Seinärakennetta ei ole avattu, mutta on oletettavaa, että muun rakennuksen seinärakenne ulkopinnasta sisäpintaan on ulkovuoraus, tervapahvi, hirsirunko, savirappaus ja moderni puukuitulevy.

Vuoraus

Rakennuksessa on Örön venäläisaikaisille rakennuksille tyypillinen vuoraus koristeineen. Frontonin ja räystäään alla oleva seinä on vuorattu rimalaudoituksella, yläosissa on lomalaudoitus. Räystäät ja frontonin alaosa on koristeltu valkoiseksi maalatuin koristelistoin.

Vuoraus on uusi ja sen kunto on kohtalainen. **Vuorauksen alaosissa, erityisesti nurkissa ja juoksuputkien läheisyydessä on paikoin lahoa.**

Vuorauksen maaleista valkoinen on alkydiöljymaali tai vastaava muovisideaineinen maali ja punainen on mahdollisesti petroliöljymaali tai vastaava.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on monitahoinen satulakatto. Katteena on saumattu pelti. Rakennuksessa on yksi savupiippu, mutta ullakolla on havaittavissa, että piippuja on aikanaan ollut yhteensä neljä.

Yläpohjan piippujen paikat tarjoavat kurkistumahdollisuuden kattorakenteen sisään: lattian ylimpänä osana on kaksikerroksinen lomalaudoitus, jonka alla on 30cm ilmarako. Ilmaraon jälkeen on levy, jonka alla on noin 5cm ilmarako ennen mineraalivillalaaattaa.

Yläpohjan pinta on vuorattu tiilillä, jotka Örön entisen huoltopäällikön, Stig-Göran Hallénin mukaan pitävät huolen siitä, että rungon lukkona toimiva yläpohja ei räjähdysten paineaallon ansiosta nouse niin helposti pois paikaltaan ja rakennus kestää hyökkäyksen paremmin. Tiiliä on ilmeisesti yläpohjarakenteessa myös muissa venäläisaikaisissa rakennuksissa.

Katto joko vuotaa tai on vuotanut aiemmin paikoittain. Katon jiirin kohdalla ruodelaudoissa on tummentumia, kantavat rakenteet ovat tummuneet ja hirsiseinän yläosassa on lahovaurio. Katteen kunto on syytä tarkistaa ja jiiri paikata, mikäli se yhä vuotaa. Rakenteet kantavat toistaiseksi.

Ikkunat, ovet

Aukkomuoto on T-karmi. Aukon yläosan vaakaikkuna on jaettu viiteen pystysuuntaiseen ruutuun. Alaosan rinnakkain olevat pystypuitteet on jaettu kolmeen ruutuun; ylhäällä ja alhaalla on pienemmät vaakasuuntaiset ruudut ja välissä isompi pystysuuntainen ruutu. Ikkunat on maalattu valkoisiksi. Osa ikkunoista on kittikiinnityksellä, mutta suurin osa on kiinnitetty listoin. Ikkunoista suurin osa on uusittuja. Ulkoikkunat ovat pääosin hyvässä kunnossa.

Pääsisäänkäynnin ovi on noin 1920-luvulta peräisin oleva peiliovi. Ovi on maalattu tumman vihreäksi ja maalityyppi on pellavaöljymaali. Ovi on patinoitunut, mutta kunnossa ei ole moittimista.

Toisen asunnon ovi on ohutta pystypaneelia. Mielikuvitukseksikaan muotoinen ikkuna viittaa siihen, että ovi ajoittunee 1960-luvulle. Ovi on maalattu tumman vihreäksi. Kunto on hyvä.

Rakennuksen sisäovet ovat moderneja, maalaamattomia levyovia.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Maasto rakennuksen ympärillä on kohtalaisen tasaista ja tontin reunalla on matalampaa kuin rakennuksen luona. **Rakennuksen ympärillä kasvillisuus on korkeaa ja se täytyy jatkossa pitää matalana.**

Rakennuksen länsiseinustalla on erillinen metallirakenne, ilmeisesti lämpökeskus.

Interiööri

Rakennuksessa on kaksi asuntoa, joista toiseen on kulku pääoven ja toiseen lisäsiiven oven kautta. Kaikki lattiat ovat muovimattopinnalla ja ne on mitä luultavimmin lisäeristetty, sillä kynnykset ovat uponneet

lattian tasoon. Seinät ja katto on levytetty ja maalattu. Kosteuden jälkiä ei pinnoilla ole havaittavissa. Seiniä ei ole lisäeristetty levytyksen yhteydessä, sillä ikkunat eivät ole painuneet rakenteen sisään.

Keittiöt on varusteltu hyvin ja niitä on ilmeisesti kohtalaisen hiljattain vielä käytetty. Keittiön kaakelit ovat edustavat 1960-lukua. Samoja kaakeleita on käytetty myös niin kutsutussa Käärmemurjussa.

Rakennuksen on väitetty olevan homeessa. Merkkejä homesienten vaurioista ei kuitenkaan ollut löydettävissä. Asia on syytä tarkistaa käyttämällä rakennuksessa homekoiraa.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennuksen muoto ja koristeellisuus, mutta ennen kaikkea molemmat sisäänkäynnit tekevät rakennukseen omaleimaisen ilmeen. Klassistinen, valtaa symboloiva pääovi mahtavine pylväsaiveineen sekä selvästi modernismista ihanteensa ottanut lisäsiiven ovi tuovat persoonaa ja kerroksellisuutta rakennukseen.

Säilyneisyys on hyvä rakennuksen exteriörissä, interiöristä alkuperäiset elementit puuttuvat lähes täysin. Vanhat pinnat on korvattu 1970–1980-luvuilla levyillä ja muovimatoilla. **Seinä-, lattia- ja yläpohjarakenteen lisäeriste sekä lattiassa käytetty muovimatto ovat hyvin luultavasti vaurioittaneet rakennuksen runkoa.**

0016 Kompostori, Mörttölä

Tarkastettu 11.9.2013

Arvoasteikko:

B 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1936

Kuuluu alueeseen Saaren keskiosan rakennuskanta

Kompostori on pieni peltikattoinen rakennus lyhyen ikävän varrella. Rakennus on valmistunut vuonna 1936. Rakennus on toiminut aiemmin sikalana, piirustuksessa vuodelta 1948 sitä nimitetään Mörttöläksi, nimitys on kirjattu lyijykynällä.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennuksessa on valettu laattaperustus sekä kivijalka. Kivijalka on noin 40cm korkea. Kivijalan tai laatan kunnossa ei ole havaittavissa vaurioita.

Runko, rakenne

Rakennus on pääosin hirsirunkoinen, seinän yläosassa on lautarakenne. **Hirsissä on sekä laho-, että hyönteisvaurioita.** Vauriot ovat huomattavia, mutta eivät kuitenkaan ole vaikuttaneet rakennuksen ryhtiin. **Vaurion laajuus on syytä selvittää tarkemmin. Hyönteiskannan kokoa ja vaurioiden kasvua on syytä tarkkailla.**

Vuoraus

Rakennuksessa on punainen rimalaudoitus. Ovien ja ikkunoiden pielilaudat on tehty puskuvaumoin ja ne ovat valkoiset. Maalityyppi on todennäköisesti alkydiöljymaali. Vuoraus on kauttaaltaan hyväkuntoinen ja maalipinta moitteeton.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on satulakatto, katteena moderni peltikatto. Katto on kattotuolikannatteinen ja tuoleja on osin uusittu. Pelti on maalattu punertavan ruskeaksi, vanha maali alla on punainen. Rakennuksessa ei ole savupiippuja eikä tuuletustorvia. Katon kunto on hyvä, mutta katolla on pieniä määriä roskaa sekä levä- tai sammalkasvustoa, joka aiheuttaa nopeasti korroosiota. **Katto tulee harjata puhtaaksi, ja mahdolliset vauriopaikat paikkamaalata.**

Ikkunat, ovet

Rakennuksen tien puolen julkisivussa on kaksi viisiruutuista, vaakasuuntaista kitti-ikkunaa, joiden kunto on hyvä. Rakennuksen molemmissa päissä on pystypaneelista tehdyt leveät pariovet. Ovet ovat nostosaranoilla. Ovien kunto on hyvä.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennus seisoo korkealla kivijalalla ja maasto on kohtalaisen tasainen. Heinikko rakennuksen ympärillä on kohtalaisen korkeaa ja se on syytä jatkossa pitää matalana.

Interiööri

Rakennuksen sisällä on kompostorilaite, joka vie lähes koko sisätilan. Sisätilan lattia on valettu. Lattia on maanpinnan korkeudella, joten myös kivijalka näkyy sisätilassa koko korkeudessaan. Seinäpintana on raakalautaa, helmiponttipaneelia ja levyä. **Hirsirungon näkyvissä osissa on pahoja laho- ja hyönteisvaurioita.** Kattotuolit tukeutuvat hirsikehikkoon. Katteen vedenpitävyydessä ei ole havaittavissa ongelmia ja ruoteet ovat hyväkuntoiset.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus on säilyttänyt rakennusaikaisen ilmeensä hyvin. Kaatopaikan puoleinen ovi on oletettavasti tehty vasta myöhemmin, sillä sen aukossa ei ole karoja. Rakennus on selvästi erillään muista saaren rakennuksista, luultavasti haisevasta käyttötarkoituksestaan johtuen.

0017 Upseerikerho

Tarkastettu 3.9.2013

Arvoasteikko:

C 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1944

Kuuluu alueeseen Saaren keskiosan rakennuskanta

Rakennus on pienehkö, massaltaan vanhempaa rakennuskantaa muistuttava talo parakkien vieressä. Rakennus on remontoitu raskaalla kädellä viimeaikoina. Rakennuksen valmistumisvuosi on 1944, mutta se on remontoitu talkoovoimin 1993–1994. 1990-luvun muutokset dominoivat ulkoasua ja erityisesti sisätiloja.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennus seisoo luultavasti pilariperustuksilla. Rakennuksesta ei ole saatavilla leikkauskuvia. Kivijalka on valettu betonista. **Kivijalassa ei ole tuuletusta ja se on todella matala.**

Runko, rakenne

Rakennus on oletettavasti muiden linnakkeen 1940-luvun rakennusten tapaan rankarunkoinen, mutta on mahdollista, että siinä on myös hirsirunko. Runkoa on lisäeristetty runsaasti, sillä räystäät ovat surkastuneet ja ikkunat ovat painuneen noin 15cm seinärakenteen sisään sekä sisä- että ulkopuolelta.

Vuoraus

Rakennuksessa on säännöllinen rimalaudoitus. Merkille pantavaa on, että laudoitusta ei ole tehty tasamittaisesta puutavarasta, vaan seinällä on saumoja. **Vuorauksen kunto vaihtelee moitteettomasta pahasti lahonneeseen.**

Väritys on punavalkoinen. Seinäpinnan pääväri on punainen, pieli- ja räystäslaudat ovat valkoisia. Maalityyppi ei ole täysin yksiselitteinen. Punainen maalipinta vaikuttaa siltä, että alkydiöljymaalin päälle on maalattu punamullalla. Valkoinen vaikuttaa alkydiöljymaalilta, mutta on käyttäytynyt paikoin kuin pellavaöljymaali.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on satulakatto, jonka katteena on käsin saumattu pelti. Katon maalipinta on tumman harmaa, katto kasvaa paikoin runsaasti jäkälää ja myös ruostekohtia on jonkun verran. Katto on molempien lappeiden kummastakin päästä notkolla. **Katto tulee puhdistaa ja maalata uudelleen. Lisäksi ullakkotilaan**

on syytä avata kunnan kulkuaukko nykyisen tirkistysreiän sijaan, jotta katon rakenteet päästään tarkistamaan ja mahdollisesti tukemaan. Aukko tulee sulkea luukulla.

Katon lappeiden päissä on juoksuputket, jotka johtavat vedet maahan. Juoksuputkien kunto on hyvä. Katolla on yksi pellitetty savupiippu, mutta rakennuksessa ei ole tulisijoja. Katon itä-pohjoiskulmassa on säntillinen reikä, jonka kautta sadevesi on mahdollisesti johdettu pois. **Reikä on syytä paikata, jottei sadevesi roisku seinille.**

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on suurehkot, listakiinnityksellä olevat ikkunat. Ikkunoiden kunto vaihtelee jonkun verran, mutta puitteiden peruskunto on hyvä. Aukossa on aina kaksi pystysuuntaista puitetta rinnakkain.

Rakennuksen ulko-ovi on moderni, tumma ovi. Ovea koristamaan on tehty taottujen naulojen jäljitelmät sekä kolme suorakaiteen muotoista ikkunaa päällekkäin. Oven alaosassa on potkupelti. Oven maali irtoilee kovina, pitkittäissuuntaisina liuskoina. Ikkunoiden lasi on pullonpohjalasia.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennuksen ympäristö on tasainen ja sadevesi on johdettu salaojaan. Rakennuksen länsiseinän edusta on kivetty ja piha-alue on aidattu. Kasvillisuus on kaikkialla rakennuksen ympärillä korkeaa. **Kasvillisuus tulee niittää ja pitää matalana.**

Interiööri

Rakennuksen sisätilassa on iso sali, pienempi huone (mahdollisesti TV-huone), baaritiski ja keittiötila sekä vessa ja siivouskomero.

Sisätilan lattian pinta on muovimattoa ja kaikki lattiat ovat kallellaan eri suuntiin. Tämä viittaa siihen, että lattianiskat ovat melko varmasti pahoin lahon vaurioittamat. Seinien ja kattojen pintana on joko maalattu puukuitulevy tai lakattu mäntypaneeli. Merkittävän lisänsä sisätilan ilmeeseen tuo sisällä seinärakenteessa olevat ikkunat.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennuksessa ei ole rakennusajankohdasta kertovia piirteitä, paitsi käsin saumattu peltikatto. Muutoin se edustaa 1990-lukua, muttei sitäkään huomioitavasti.

Rakennuksen kunto on huono. **Kate on huonokuntoinen ja katon kantavat rakenteet ovat melko varmasti osin pettäneet. Yläpohjan voi olettaa olevan lisäeristetty mineraalivillalla, jolloin eristeeseen kertyvä kosteus ei kuivu vaan jää pitämään ympäröiviä rakenteita märkinä. Sisätilan lattian niskat ovat mitä luultavimmin lahonneet ja seinärakenteessa on kosteusongelmia. Ylimoitettu lisälämmöneristys, joka toimenpideajankohdan perusteella on lähes varmasti tehty mineraalivillalla, kerryttää kosteutta seinärakenteeseen ja näin ollen aiheuttaa lahovaurioita. Lisäksi ikkuna-aukot ovat aina riskikohta rakenteessa ja varsinkin silloin, kun ne on upotettu rakenteen sisään, eikä ikkuna ole seinäpinnan kanssa samassa tasossa on käytännössä katsoen varmaa, että ikkunan alapuolisiin rakenteisiin kertyy pistemäisesti huomattavat määrät kosteutta.** Ikkunan on tarkoitus olla läpinäkyvä osa seinää, joka muun vuorauksen tavoin juottaa sadeveden maahan, eikä liiemmin päästä sitä rakenteen sisään. Ikkuna, jonka edessä ulkoseinässä on hylly, vaatisi sen, että hylly olisi täysin vesitiivis kaikilta reunoiltaan. Se ei käytännössä toteudu koskaan.

Erytispiirteenä mainittakoon raskaiden korjaustoimenpiteiden korostuneisuus rakennuksen massassa ja yleisilmeessä.

0018 Jätepuristin

Tarkastettu 11.9.2013

Kuuluu alueeseen Saaren keskiosan rakennuskanta

Jätepuristin on eri paikassa, kuin kartassa. Se sijaitsee kaatopaikalta itään. Jätepuristimelle vie selkeä polku. Puristin on moderni, päällisin puolin hyväkuntoisen näköinen laite, joka on edelleen käytössä.

0019 Asuinrakennus, Mekka

Tarkastettu 20.8.2013

Arvoasteikko:

A 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1944

Kuuluu alueeseen Saaren keskiosan rakennuskanta

Rakennus on valmistunut vuonna 1944. Rakennus sijaitsee tien varrella kerhotalolta länteen. Rakennuksen ympäristö on metsittynyt. Rakennuksessa on kaksi asuntoa.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennus on perustettu anturoille. Molempien asuntojen alla on kellarit, joiden rakenteet on valettu soratäyttöä vasten. Kivijalka on valettu betonista. Rakennuksen pohjoisseinällä on ryömintätila kivijalan sisällä. Kivijalassa on yksittäisiä luukkuja, joiden kautta ryömintätilaan ei pääse.

Runko, rakenne

Rakennus on rankorakenteinen. Rakenne on vuoraus, puukuitulevy, villa ja puukuitulevy. Seinärakenne on ryhdikäs, eikä rakenteessa ole havaittavissa ongelmaa. (PHRAKL Turku)

Vuoraus

Rakennuksessa on vuorauksena norjalainen vaakapaneeli. Vuorauksen väritys on punavalkoinen, maalityyppi on molemmissa väreissä muovisideaineinen.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on loiva satulakatto ja katteena on konesaumattu pelti. Rakennuksessa on suuri, kalkkihiekkatiilistä muurattu piippu, jonka yläosa on valettu ja pinta on viistetty. Piipun vieressä on myös tuuletusputki. Piipun kunto on ulkoisesti arvioiden hyvä.

Rakennuksessa on räystäskourut kaikilla pitkillä sivuilla ja niiden päissä on juoksuputket. Kourujen ja putkien kunto on hyvä.

Rakennuksen ullakkotilaan ei ole kulkua.

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on suuret, sekä julkisivun ilmettä että sisätilaa voimakkaasti määrittävät maisemaikkunat. Puitteista osa on lista- osa kitti-ikkunoita, joiden kunto on kohtalainen. Ikkunoiden maalityyppi on muovisideaineinen ja **maali irtoilee paksuina isoina kappaleina puitteesta. Puitteet ovat toistaiseksi vielä hyväkuntoisia.** Ikkunoiden vedenjohdatus on tehty pelleillä.

Rakennuksen ulko-ovet ovat moderneja puurunkoisia ovia, joissa on pystyponttipanelointi alaosassa ja ikkuna yläosassa. Ovet on lakattu tummaksi sävytetyllä lakalla ja niiden kunto on kohtalainen.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Maasto rakennuksen ympärillä on tasaista. Kasvillisuus on korkeaa ja se peittää osin kivijalan tuuletusluukut ja häiritsee ilman kiertoa. Kasvillisuus on niitettävä ja pidettävä matalana.

Interiööri

Rakennuksessa on kaksi asuntoa, joissa kummassakin on kellari. Molemmissa asunnoissa on eteinen, vessa ja suihku, makuuhuone, olohuone ja keittiö. Kaikki seinät ja katot on levytetty, latioilla levyn päällä on muovimatto. Eteistilan seinillä on tumma puolipaneeli. **Länsipuolen asunnossa lattia notkuu, mutta kellarista katsottuna rakenteessa ei vaikuta olevan vauriota. Lattiarakennetta on syytä avata ja niskojen kantokyky tarkistaa.** Sisätiloissa on yksittäisiä kosteuden aiheuttamia tummentumia seinärakenteissa. Sisäovet ovat laakaovia.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus on säilyttänyt julkisivun ilmeensä hyvin. Rakennusosat ovat pääosin alkuperäisiä, eikä massaa ole liiemmin muuteltu. Sisätilan pinnat on uusittu 1980-luvun tienoilla täysin.

Kunnossa ei ole havaittavissa suuria heikentymiä eikä rakenteissa ei näy vaurioita. Tyhjiillään seisovaksi rakennukseksi 0019 on yllättävän hyväkuntoinen. Sisätila on asumattomuuden, hyönteisten ja hiirien jäljiltä epäsiisti.

Erityispiirteitä on hyvin säilynyt rakennusaikainen julkisivu sekä suuret maisemaikkunat, jotka määrittävät sekä sisätilaa että julkisivua. Lisäksi huomattavaa on rakennuksen yksinkertaisuus ja koristelemattomuus, parakkimaisuus. Rakennus on sen oloinen, että sen on ollut tarpeen olla valmis heti, kun tarvetta on. Ylimääräistä aikaa ei ole rakentamiseen turhaan varattu.

0019 Vaja- ja käymälärakennus

Tarkastettu: 29.8.2013

Arvoasteikko:

C 3

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: ?

Kuuluu alueeseen Saaren keskiosan rakennuskanta

Mekan pihapiirissä on vaja ja käymälärakennus, jonka kunto on huono. Se on pulpettikattoinen, suorakaiteen muotoinen rakennus, jossa on kaksi vajatilaa pitkällä sivulla, sekä kaksi käymälää rakennuksen päässä. **Kate on paikoin pettänyt ja sille on kertynyt roskia. Vuorilauta on huonokuntoinen ja paikoin siinä on jopa reikiä. Maalipinta on muovisideaineinen. Rakennuksessa on matalat nurkkakiviperustukset ja korkea kasvillisuus kaikkialla ympärillä.**

0021 Autotalli, palovaja ja viestivarasto

Tarkastettu 27.8.2013

Arvoasteikko:

A 1

Yleiskuvaus

Rakennusvuosi: 1916

Kuuluu alueeseen 12" kasarmi

Autotalli (palovaja) on pieni, kaksiosainen rakennus toimistosta länteen, aivan 12” kasarmin länsireunalla. Rakennus on toiminut viestivarastona vuodesta 1916 vuoteen 1957, jolloin se muutettiin autotalliksi. Rakennuksessa on kaksi tilaa: kirjureiden huone ja autotalli. Tilat ovat yhteydessä toisiinsa vain yhteisen uuninpesän kautta.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennuksessa on pilariperustus ja valettu, maanvarainen alapohja. Takahuone, joka on toiminut kirjureiden huoneena, seisoo nurkkakivien päällä.

Runko, rakenne

Rakennus on hirsirunkoinen. Oletettavaa on, että seinärakenne on ulkoa sisälle on ulkovuoraus, tervapaperi tai -pahvi, hirsirunko, mahdollinen savirappaus ja puukuitulevy. Rungossa ei näy painumia tai vääristymiä.

Vuoraus

Rakennuksen ulkovuoraus eroaa muista venäläisaikaisista vuorauksista, vaikka päälinjat pysyvätkin samoina. Väritys on yhä punavalkoinen, vuorauksessa on päädyissä rimalautoitusta ja päätykolmiot on jaettu omiksi alueikseen. Nurkkalaudat ovat muista poiketen valkoiset ja ne on koristeltu klassistisin aihein. Päätykolmioiden laudoituksen alaosa on leikattu teräväksi, karjalaistyyppiseksi. Ikkunoiden pielilautojen koristelu vaihtelee venäläisin maustein toteutetusta klassistisesta muodosta pelkistettyyn, puskusaumaiseen pielilautoitukseen. Rakennuksen julkisivuissa on vaakaponttilaudoitus.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on satulakatto, joka on katettu uudella peltikatteella, jossa ei ole vedenjohdatusta. Räystäskouruja tai juoksuputkia ei ole. Autotallin takaosassa on pellitetty piippu. Katon maalipinta on pääosin hyvässä kunnossa. **Pieniä ruostekohtia on näkyvissä siellä täällä, ja kirjureiden huoneen katon maalipinnan kunto on muuta kattoa selvästi heikompi. Kirjureiden katto kaipaa uusintamaalausta.**

Yläpohjan täytteenä on purua ja kaislaa ja ullakotila tuulettuu hyvin. Kulku ullakolle on autotallin oven yläpuolelta. Autotallin katossa olevat mustat roiskeet johtunevat jostain muusta, kuin katon huonosta kunnosta, tai sitten kyseessä on vanha vaurio.

Katon kantavat rakenteet ovat hyvässä kunnossa. Räystäiden kannattajat on veistetty koristeellisiksi.

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on neljä ikkunaa, joissa julkisivujen ikkunat ovat keskenään samanlaiset. Ikkunat muistuttavat rakennusajankohdalle tyyppillistä T-karmijaottelua, mutta ne on toteutettu avoimeen aukkoon yhdellä puitteella, jossa yläosassa on kolme ruutua rinnakkain ja alaosassa kaksi pystysuuntaista ruutua päällekkäin. Sen lisäksi autotallin päädyssä on yksi neliruutuinen puite sekä kirjureiden huoneessa yksi kuusiruutuinen puite. Ikkunoissa on kittikiinnitys. **Ikkunat ovat kunnostuksen tarpeessa, vaikkei siltä kauempaa katsottuna näytä. Puitteiden kunto on imitoitu todellisuutta paremmaksi pitämällä maalipinta virheettömänä, mutta esimerkiksi kittauksessa on suuria aukkoja. Sisäpuolelta tarkastettuna ikkunat ovat huonossa kunnossa. Puitteiden puuosat ovat yhä hyvässä kunnossa.**

Rakennuksen ulko-ovi on samaa, uusittua tyyliä kuin muissakin vuonna 1957 muutostöiden suunnittelukohteeksi päätyneissä. Ovi on tumma, kaksiosainen pystypaneeliovi, jonka alaosassa on potkupelti. Oven keskellä on pieni käyntiovi. Oven kunto on moitteeton.

Kirjureiden huoneeseen on kulku rakennuksen itäpuolelta. Ovi on 1950-luvulle tyypillinen. Sen pinta on koottu ohuesta pystypaneelistä. **Oven kunto on kohtalainen, pitkän säilyvyyden takaamiseksi on ovi syytä hioa, vernissata ja maalata uudelleen pellavaöljymaalilla.** Toimenpiteellä ei kuitenkaan toistaiseksi ole kiire.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennus seisoo kohtalaisen tasaisella maalla, mutta kasvillisuus rakennuksen ympärillä on korkeaa. Sekä itä- että länsilappeella kasvaa myös puu aivan rakennuksen vieressä. **Kasvillisuus tulee pitää matalana ja puut poistaa.**

Interiööri

Autotallissa on valettu lattia, seinillä on kipsilevy, katossa puukuitulevy. Katon levyssä on tummia läiskiä, jotka saattavat olla vanha, kosteuden aiheuttama esteettinen haitta, mutta ovat voineet myös syntyä tilassa tehdyn työn aiheuttamina. **Sisällä tuntuu omituista hajua, joka ottaa henkeen. Näkyviä merkkejä homeesta ei ole.**

Kirjureiden huoneen lattialla on muovimatto, seinillä puukuitulevy ja katto on maalattua paneelia. Pinnossa ei ole havaittavissa läiskiä, ryhdittömyyttä tai muuta ongelmaa. Autotallissa olevaa hajua ei tilassa myöskään tunnu.

Huoneet ovat yhteydessä toisiinsa uunin kautta. Samaan tulipesään on luukku molemmissa tiloissa.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus on pääpiirteittäin hyvin säilynyt.

Rakennuksen kunnossa ei ole havaittavissa muuta heikkenemää, kuin ikkunanpuitteiden huono kunto sekä katon ruostekohdat sekä autotallissa sisällä tuntuva, merkillinen haju.

Erytispiirteitä on ulkovuorauksen poikkeuksellisen suuri koristeellisuus. Erityinen ratkaisu on myös se, että rakennuksessa on kaksi itsenäistä tilaa, joilla on jopa erilaiset perustukset, mutta tilat yhdistävää silti tulipesä.

0023 Toimisto

Tarkastettu 27.8.2013

Arvoasteikko:

A 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1916

Kuuluu alueeseen 12" kasarmi

Toimisto on asuinrakennusta muistuttava, siro rakennus 12" kasarmin länsireunalla, ruokalan ja kasarmirakennuksen vieressä. Toimisto on valmistunut vuonna 1916. Rakennuksen ullakolle pääsee rakennuksen takaseinän massiivisen portaikon kautta. Rakennuskokonaisuuteen kuuluu päärakennuksen lisäksi autotalli (jota on sittemmin alettu käyttää palovajana) sekä Venäjän vallan aikainen, kauan pois käytöstä ollut maakellari, jota ei ole merkitty Puolustusvoimien luovuttamiin listoihin, ilmakeihin tai karttoihin.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennus on ilmeisesti perustettu kalliolle nurkkakiviperustuksille, leikkauskuvaa rakennuksesta ei ole. Rakennuksessa on korkeahko, lohkotuista kivistä muurattu kivijalka, jossa ei ole tuuletusluukkuja. Kivijalan yläosa on betonoitu. Betonointia on uusittu, kivijalassa on nähtävissä kaksi eri-ikäistä kerrosta. Kivijalassa tai rakennuksen ryhdissä ei ole havaittavissa vaurioita, jotka viittaisivat perustusten kunnan heikentymiseen.

Runko, rakenne

Rakennus on hirsirunkoinen. On oletettavaa, että hirren ja vuorauksen välissä on bitumi- tai asfalttihuopaa ja hirsien sisäpinnassa, levyjen alla savirappaus. Runko on ryhdikäs ja hyväkuntoisen oloinen.

Vuoraus

Rakennus on vuorattu rimalaudoituksella. Laidoituksen alaosissa maalipinta on pahasti vaurioitunut ja vuorauslaudat ovat kärsineet. **Seinällä kasvaa villiviiniä, joka tunkeutuu rakenteisiin sisään kiinnittyessään seinään ja pitää seinäpintaa kosteana kauemmin kuin olisi suotavaa. Toisaalta villiviinin repiminen väkisin pois vaurioittaa puupintaa ja siten lyhentää sen kestoikää. Lisäksi villiviini kasvaa avoimella eteläseinällä, joten köynnös myös suojaa rakennusta auringolta.**

Rakennus on punavalkoinen, kuten kaikki muutkin alueen rakennukset. Punainen maali on Teknoksen Riihi, valkoisen maalin maalityyppi on muovisideaineinen.

Vuoraus on detaljoitu kuten muissakin venäläisäikäisissä rakennuksissa.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on peltikatto, joka vaikuttaa uudelta, vaikka se on toteutettu perinteisen peltikaton tavoin. Kate on maalattu harmaalla maalilla. Maalipinnassa on heikentymiä, mutta tilanne ei toistaiseksi ole kriittinen. **Katto on silti syytä puhdistaa ja maalata uudelleen nyt, kun vauriot eivät vielä ole paisuneet merkittäviin mittasuhteisiin. Saaristossa peltikaton vauriot etenevät nopeasti. Vesi johdetaan katolta alas juoksuputkillla. Putkien kunto on heikentynyt ja maalipinnassa on puutteita. Putket on syytä puhdistaa ja maalata uudelleen.**

Yläpohjaan johtaa ulkona, rakennuksen takana oleva portaikko, jonka yläpäässä on parveke. **Portaikossa on pahoja lahovaurioita. Tasanne kestää toistaiseksi kulkua, mutta sen kuntoa on syytä seurata aktiivisesti. Tasanteen rakenteita on suojattu vuoraamalla ne huovalla. Huopa saattaa myös estää rakennetta kuivumasta.**

Yläpohjaan tultaessa on eteismäinen tila, jonka päädyssä on pieni peiliovi, jonka kautta on kulku itse ullakolle. Ullakkotila on kokonaan avoin. Yläpohjan täytteenä on käytetty sammalta ja kaislaa. **Katon rakenteissa on kosteuden aiheuttamia vaurioita: kantavissa rakenteissa on lahoa ja ruodelaudoituksessa tummentumia.** Vauriot vaikuttavat vanhoilta, mutta **niiden etenemistä on syytä tarkkailla.**

Rakennuksessa on yksi savupiippu, joka on peitetty hatulla.

Ikkunat, ovet

Toimistossa on samanlaiset ikkunat kuin muissakin venäläisaikaisissa rakennuksissa. Ikkunoissa on vanhaa lasia, joka on peitetty suojamuovein, joiden on ilmeisesti tarkoitus estää näkemästä rakennukseen sisälle sekä hillitä auringon valoa. Ikkunat ovat kitti-ikkunoita. **Sekä kittaus, että maalipinta ovat useassa ikkunassa huonossa kunnossa, mutta itse puitteet ovat vielä hyväkuntoisia.** Maalipinnan kunto on pääosin heikompi kuin kittauksen.

Rakennuksessa on samanlaiset tummat, ilmeisesti tervavärillä käsitellyt peiliovet kuin muissakin venäläisaikaisissa rakennuksissa. Rakennuksessa on kaksi ulko-ovea. Toinen, pääovena toimiva on eteläseinällä, toinen pohjoisseinällä. Ulko-ovet ovat keskenään samanlaiset. Ne ovet kaksiosaisia; oven vieressä on kapea, pystysuuntainen lisäosa. **Ulko-ovien maalipinnassa on heikentymiä,** erityisesti eteläseinällä, mutta rakenteellisia ongelmia ei ole.

Sisäovet ovat pääasiassa levypintaisia laakaovia. Sisätilassa on myös yksittäisiä peiliovia, joten on mahdollista, että laakaovien sisällä on vanha peiliovi. Sisäovien kunto on moitteeton.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennuksen eteläseinän edus on asfaltoitu, muualla rakennus seisoo kallion päällä. Kivijalka on kohtalaisen korkea, mutta myös **kasvillisuus on kaikkialla rakennuksen ympärillä korkeaa.** Varsinaisia vedenkulkuun liittyviä ongelmia rakennuksen ympäristössä ei ole.

Interiööri

Rakennuksessa on toimistotiloja, isompi sali sekä vesivessa. Varsinaisia toimistohuoneita on kolme, lisäksi on kaksi pienempää huonetta, epäkunnossa oleva vessa sekä sali, jonka pohjoispäädyssä on pieni eteis- ja varastotila. Rakennuksen takaovi johtaa tähän salin päädyn tilaan.

Sisätilat ovat huonejaoltaan ja huonekorkeutensa puolesta lähes alkuperäisessä asussa, mutta kaikki pintamateriaalit ovat uusia. Lattialla on muovimatto, joka on kynnysten korkeudesta päätellen asennettu suoraan lattialaudoituksen päälle. Seinät on vuorattu maalatulla lastulevyllä, joka on osin yhdistetty puskusaumoin, osin saumaa peittää kapea rima. Levyt ovat noin 50cm leveitä. Katto on osassa tiloista vuorattu lastulevyin, osassa on kapeahko ponttilauta.

Värimaailma on hillitty, mutta sotilaallinen. Lattian marmoria jäljittelevän muovimaton sävyt vaihtelevat eri vihreän ja siniharmaan sävyissä. Seinät ovat pääosin hennosti keltaiseen taittuvaa valkoista lukuun ottamatta opetustilan pohjoispäätä, joka on maalattu vahvalla vihreällä. Sisäovet, joita rakennuksessa on huomattavan paljon, ovat kaikki tummanruskeita. Katot ovat poikkeuksetta valkoisia.

Rakennuksen sisätila on kohtalaisessa kunnossa. Varsinaisissa rakenteissa tai pintamateriaaleissa ei ole havaittavissa heikentymiä eikä rakennuksessa tunnu hajua. **Salissa on romahtanut vesikiertopatteri ja vessan oveen on kirjoitettu epäkunnossa.** Putkistossa on siis mahdollisesti ongelmia. Rakennusta ei ole korjattu sairastuvan ja ruokalan tavoin, joten toimistossa on säilynyt myös vanhoja pintamateriaaleja, kuten liimamaalipintoja. Rakennuksen pinnat ovat luultavimmin 1960-1970-luvulta.

Inventoinnin aikaan saarella ollut Puolustushallinnon rakennuslaitoksen siivooja kertoi, että rakennuksessa on aina **hiirten jätöksiä.**

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus on kohtalaisessa kunnossa. Rakenteet ovat ryhdikkäät, eikä sisätilassa ole havaittavissa heikentymiä. Rakennuksen maalipinta kaipaa uusimista, ikkunat tulee kunnostaa ja katto maalata pikaisesti.

Rakennus on mittakaavaltaan ja massaltaan sirompi ja asuinrakennusmaisempi kuin muut kasarmin vanhat rakennukset.

0024 (0022) Kuntotalo

Tarkastettu: 27.8.2013

Arvoasteikko:

C 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1990

Kuuluu alueeseen 12" kasarmi

Kuntotalo on pieni, äkkiä katsottuna latomainen rakennus toimiston takana, 12" kasarmin yhteydessä. Kuntotalo on rakennettu uudestaan 1990–1991 (kuntosalin seinällä oleva tiedote sekä PHRAKL Turku). Rakennuksen edellisiksi valmistumisajankohdaksi on merkitty 1944/59 (PHRAKL Turku).

Rakennuksen muutostöistä on olemassa piirustukset, johon on kirjattu käytettyjä materiaaleja. Työ on toteutettu talkoovoimin.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennuksen lattiarakenne on piirustuksessa avattu ylhäältä alas näin: muovimatto, betoni, styrox, betoni, sora. Rakennuksen alla ei siis ole ryömintätilaa. Rakennus on tehty osittain vanhan kivijalan sisään. Edeltävä rakennus on ollut kolmisen metriä pidempi, joten vanhaa kivijalkaa on runsaasti näkyvissä. Rakennus sijaitsee kalliolla.

Runko, rakenne

Rakennus on rankorakenteinen. Ulkoseinän rakenne on lastulevy, 150mm villaa, tuulivilla ja lauta. Runko on ryhdikäs ja vaikuttaa päällisin puolin hyväkuntoiselta. **Sisällä rakennuksessa on kuitenkin erikoinen haju, jonka aiheuttaja on syytä selvittää. Haju viittaa rakenteissa olevaan, liialliseen kosteuteen.**

Vuoraus

Rakennuksessa on säännöllinen rimalaudoitus. Vuoraus on punainen, detaljit ja pielilaudat ovat valkoisia. Vuoraus on hyvin yksinkertainen ja sen kunto on kohtalainen. Rakennus on oletettavasti käsitelty samalla Teknoksen Riihi -maalilla kuin muutkin alueen rakennukset. **Ruokalan puolen seinän maalipinta on huonossa kunnossa ja vaatii paikkamaalausta.**

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on loiva satulakatto, jonka katteena on moderni pelti. Rakennuksessa on sadevesikourut ja juoksuputket.

Rakennuksen yläpohjaa ei tarkastettu, mutta piirustuksen mukaan se rakentuu alhaalta ylös seuraavasti: levy, jonka päällä laudoitus ja 300mm villaa. Villalla oletettavasti viitataan mineraalivillaan.

Yläpohjassa on myös ilmastointilaitte, jonka tuuletusputki nousee lakeiseksi katon harjan viereen. Sisätilassa on useita tuuletusräppänoitä, jotka johtavat salitilasta kertyvän lämpimän ilman ja kosteuden yläpohjaan, joka on melko varmasti vuorattu kuivumattomalla mineraalivillalla.

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on neljä ikkuna-aukkoa, joissa on kaksi kolmiruutuista pystypuitetta rinnakkain. Ikkunat ovat uusia, mutta ne on toteutettu kittikiinnityksellä. Kitti on synteettistä ja sitä ei ole maalattu yli. Ikkunoiden maalipinta on heikossa kunnossa. Ikkunoissa on käytetty alkydimaalia.

Rakennuksen ulko-ovi on valmisovi, jossa on sisäpinnassa vaneri, täytteenä villa ja ulkopinnassa vinopanelointi, jonka saumakohta on keskellä ovea. Oven alaosassa on potkupelti ja yläpuolella kaksiruutuinen vaakaikkuna. Ovi on maalattu hennosti siniharmaaseen taittuvalla valkoisella. Oven yleiskunto on hyvä.

Ikkunat ja ovet on upotettu syväälle seinärakenteen sisään, vaikka niiden tulisi olla seinän kanssa samassa tasossa, jolloin sadevedelle ei synny erillisiä hyllyjä. Hyllyt keräävät sadeveden seinärakenteen keskelle, jolloin aukon alaosan rakenteiden tiiviys on ainoa, joka estää veden pääsyn seinärakenteen sisään. Käytännössä ne eivät koskaan ole niin tiiviitä, että vesi ei hyllylle kertyessään valuisi ainakin osin seinärakenteeseen.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennus sijaitsee kalliolla, mäen päällä. Kasvillisuus rakennuksen ympärillä on korkeaa ja se pitää seinän kosteana.

Interiööri

Rakennuksessa on vain yksi tila, jossa on neljä ikkuna-aukkoa ja ovi. Sisätilan pintojen seinät ja katto on levytetty ja maalattu valkoisiksi. **Kattoa on osin maalattu uudestaan, korjauspaikat vaikuttavat**

kosteusvaurion peittoyritykseltä. Lattialla on vihreä muovimatto, listat ovat korkeat, ruskeat. **Lattialla on sokeritoukkia, eli rakennuksessa on normaalia suurempi kosteus. Sisätilassa on hikeä muistuttava, pistävä haju.**

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennuksen kunnossa ei ole havaittavissa selkeitä rakenteellisia heikkenemiä, mutta ylimääräisestä kosteudesta kertovat niin haju, sokeritoukat kuin kosteuden välipohjaan tekemät jäljetkin.

Rakennus on kohtalaisen piilossa puiden ja muun rakennuskannan takana, mutta kasematilta käsin se on selvästi osa rakennuskokonaisuutta. Rakennuksen kulttuurihistorialliset arvot on menetetty muutostöiden yhteydessä.

0025 Vanha ruokakellari

Tarkastettu 28.8.2013

Arvoasteikko:

B 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1916

Kuuluu alueeseen 12" kasarmi

Rakennus on venäläisaikainen kellari kuntotalon itäpuolella. Kellarin oviaukon ylle on myöhemmin rakennettu puinen eteiskatos, jossa on huopakatto. Sisäänkäynnin reunojen päälliset on luultavasti valettu katteen rakentamisen yhteydessä. Kellari on siinä mielessä poikkeuksellinen saaren muihin venäläisaikaisiin kellareihin verrattuna, että se on rakennettu maan pintaa syvemmälle ja itse kellariin laskeudutaan portaita pitkin.

Rakenne on melko kuiva ja hyvin tuulettunut. Ovet kaikkiin tiloihin ja katon tuuletusputket ovat auki. **Silti seinissä kasvaa huomattavat määrät levää ja oviaukon vieressä kasvaa rappauksessa myös hometta. Rakenteessa on huomattavia rappausvaurioita sekä tiilirapaukmaa.** Pääosin vauriot ovat syntyneet pyöreinä jälkinä joista on irronnut rappauksen mukana myös tiilen pinta.

0026 Ruokala

Tarkastettu 27.8.2013

Arvoasteikko:

A 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1916

Kuuluu alueeseen 12" kasarmi

Ruokala on keskellä 12" kasarmia sijaitseva, suurehko rakennus.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennus on perustettu, kuten muutkin venäläisaikaiset rakennukset, eli ilmeisesti siinä on pilariperustukset. Sokkeli on tehty säännöllisistä, muuratuista kivistä ja yläosa on betonoitu. Rakennuksesta on tehty rakennuspiirustukset 1951 (PHRKL Turku). Niiden perusteella maan päällä on valettu laatta, jonka päällä on ilmatila ja sen päällä lattia. Nykyinen lattia on valettu, osin jopa seinäpanelointien päälle, joten valu on luultavasti tehty vanhan lattian päälle.

Kivijalassa ei ole tuuletusaukkoja. Kivijalka on todella matala ja kasvillisuus on kaikkialla sen ympärillä korkea.

Runko, rakenne

Rakennus on hirsirunkoinen ja ulkopuolelta lautavuorattu. Vuorauksen alla on mitä luultavimmin tervapaperi tai -pahvi. Sisäseinässä on panelointi, jonka alla on mahdollisesti savirappaus. Rakenteita ei ole avattu.

Rakennuksesta vuonna 1957 (PHRKL Turku) tehdyn piirustuksen mukaan kaikki ulkoseinät ovat kantavia, kuten myös salin pilarit sekä pääosa väliseinistä.

Rakennukseen on sisäänkäynti kummastakin päästä.

Vuoraus

Rakennuksessa on samanlainen lautavuoraus ja detaljointi kuin muissakin venäläisaikaisissa rakennuksissa. **Vuorauksen kunto on pääosin tyydyttävä. Vuorauksen alaosissa on vaurioita, jotka ovat pääasiassa kasvillisuuden aiheuttamia. Vuorauksen vaurioista selvittää helmapaikkauksella.**

Maalipinta on epäsiisti. Rakennus on käsitelty Teknoksen Riihi nimisellä maalilla, joka on **öljypohjainen, mutta vesiohenteinen.** Käytännössä tämä tarkoittaa, että maalin pääsideaine on muovipohjainen, eli maali ei toimi kosteusteknisesti rakennuksen kanssa samalla tavalla. Nykyisen maalipinnan poisto on suuritöinen. Rakennukseen sopiva maalityyppi saavutetaan vähitellen, kun nykyinen maali irtoaa. **Uusintamaalauksen yhteydessä pinnasta kaavitaan irtoava maali pois ja maalaan seinä yli petroliöljymaalilla, jonka ulkonäkö muistuttaa keittomaalia eli punamultaa, mutta joka kiinnittyy myös muovisideaineisten maalien päälle repimättä niitä alustastaan irti.**

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on satulakatto, katteena saumattu pelti. Pelti on käsitelty sinertävän harmaalla maalilla. **Maalipinta on pääosin peittävä, mutta osittaisia kohtia näkyy, joissa maali halkeilee.** Maalipinnan tekstuuri on omituinen – pinta vaikuttaa huokoiselta, mitä sen ei kuuluisi olla. Siveltimenjäljet näkyvät, mutta se kuuluu asiaan. Vuosikorjausraportti 2002–2012 paljastaa, että katto on vuonna 2004 maalattu Tikkurilan Lin Grafiittimaalilla. Tikkurilan Lin Grafiittimaali on nimensä mukaisesti osin pellavaöljypohjainen, mutta ei täysin, Lin pellavaöljymaalikin sisältää sideaineenaan myös alkydia ja maalausohjeessa työväliseinät kehoitetaan pesemään lakkabensiinillä. Lisäksi maali käsketään sivellä eikä hiertää. Sideaine ei siis ole pääasiassa pellavaöljy. **Perinteinen grafiittimaali on pellavaöljymaali, jonka väriytykseen on käytetty grafiittia.** Harhaan johtanut tuotemerkki on saattanut aiheuttaa sen, että maalausprosessissa on toimittu väärin ja pinta on siksi huokoinen.

Pohjoislappeella on yksi, suuri savupiippu. Piipun tai juoksuputkien kunnossa ei ole päällisin puolin havaittavissa ongelmia.

Rakennuksen ullakolle kuljetaan itäpäädyssä olevan metallisen parvekkeen kautta. Yläpohjan täyte on vaihdettu tai sen päälle on lisätty mineraalivillalevyt. Ratkaisu on huono, sillä ullakko on tuulettuva, eli päädyn laudoitus on hatara. Sadevesi pääsee puskeutumaan ullakkotilaan sisään ja kastelemaan mineraalivillan, joka kuivuu todella hitaasti. **Käytännössä siis villa pitää ison osan vuodesta yläpohjan rakenteita kosteana, ainakin rakennuksen päädyissä.**

Katon rakenteet ovat hyvässä kunnossa. Ruoteissa tai kattotuoleissa ei ole havaittavissa heikentymiä tai kosteuden aiheuttamia jälkiä.

Ullakkotilassa on paljon talotekniikkaa; erilaisia ilmastointiputkia, sekä ilmastointilaitte. Vuoden 1957 piirustuksessa (PHRKL Turku) on mainittu myös ilmanvaihtoryhmän järjestely ullakolla, jonka yhteydessä ilmastointiputkien kerrotaan olevan **asbestisementtiputkia**, jotka kulkevat pellitetyn puukehyksen sisällä. Tarkempaa sijoittelua putkille ei anneta ja putket on hyvin voitu jo muuttaa.

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on samanlaiset ikkunat kuin muissakin venäläisaikaisissa rakennuksissa. Ikkunoita on sekä kitti- että listakiinnityksellä. Ikkunoiden kunto on pääosin hyvä.

Rakennuksessa on ulko-ovi kummassakin päädyssä. Ovet ovat samanlaisia tummia, kaksiosaisia peiliovia kuin muissakin venäläisaikaisissa rakennuksissa. Ovi on ilmeisesti maalattu eri maalilla kuin muut, sillä maali kuoriutuu pystysuuntaisina, käpristelevinä, kovina liuskoina irti ja alla on pellavaöljymaali tai tervamaali. Päällä oleva maali on mahdollisesti alkydimaali. Ovi tulee puhdistaa päällimmäisestä maalikerroksesta, käsitellä lämpimällä pellavaöljyllä ja maalata uudelleen pellavaöljymaalilla.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Maa rakennuksen ympärillä laskee rakennusta kohden. **Vesi ilmeisesti seisoo rakennuksen reunustoilla, koska niillä kasvaa kaislaa.** Veden seisominen paikallaan aiheuttaa routavaurioita rakennuksen perustuksiin, sekä lahottajien kasvua alapohjarakenteissa. Rakennuksen päädyissä maa on asfaltoitu ja takaseinällä kulkee hiekkatie. Rakennuksen eteläseinustan edessä on nurmialue, jolla kasvaa puita ja muuta kasvillisuutta. **Rakennuksen välittömässä läheisyydessä oleva kasvillisuus tulee pitää matalana ja puut ja pensaat poistaa. Myös maata on syytä muokata niin, että vesi ei makaa aivan rakennuksen reunustoilla. Asfaltoinnin vuoksi vettä ei ole mahdollista johtaa kovin kauas, mutta mahdollisimman etäälle.**

Rakennuksen seinällä kasvaa komea villiviiniköynnös. Köynnös pitää seinän kosteana, mutta toisaalta se myös suojelee sitä auringon valon kulutusta vastaan.

Interiööri

Rakennuksessa on kaksi tilaa; iso ruokasali, sekä eri osastoihin jaettu keittiötila. Rakennukseen on kulku molemmista päistä.

Keittiön puolella on valettu lattia. Lattia on osin ulotettu jopa lattialistojen yli, mikä puoltaa ajatusta siitä, että valu olisi vanhan lattiarakenteen päällä. Lattiassa on useita, suuriakin lattiakaivoja ja lattian valussa on halkeamia, erityisesti oviaukkojen kohdilla. **Halkeamat viittaavat perustusten epätasaiseen painumiseen eli maan routimiseen tai alapohjan kosteuden liialliseen vaihteluun.** Useimmiten molempiin.

Keittiön seinissä on pyöreät nurkat mahdollistava, tahmeapintainen moderni levy, joka on varmaankin helppo pitää puhtaana. Osittain seinillä on myös kaakelia. Huoneen katossa on metallinen ponttilautaimitaatio. **Seinien ja lattian läpivienneissä on epätarkkuutta ja epäsiisteyttä.** Esimerkiksi putkien yhteydessä on liian suuria reikiä täytetty polyuretaanilla, joka toimii puurakenteessa kosteusteknisesti väärin.

Keittiö on varustukseltaan modernisoitu täysin.

Salin puolella on samanlainen, valettu lattia kuin keittiössäkin, joskin suuret lattiakaivot uupuvat. Salin seinät ja katto on päällystetty pontissaan olevalla puupaneelilla, joka on maalattu valkoiseksi. Seinän alaosassa on rintapaneeli, joka on helmenharmaa. **Katon panelointien saumoissa on halkeamia, jotka voivat olla ajan aiheuttamia tai johtua yläpohjasta tulevasta kosteudesta.** Keskellä salia on koristeelliset tukipilarit, jotka kannattavat välipohjaa. Pilarit jakavat salin keskikäytävään ja sivulaivoihin.

Ruokasali on täysin linnakeaikaisessa asussaan, kalustusta myöden.

Inventoinnin aikaan saarella ollut Puolustushallinnon rakennuslaitoksen siivooja kertoi, että rakennuksessa on aina **hiirten jätöksiä.**

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus on säilyttänyt huonejakonsa erittäin hyvin. Piirustuksista näkee, että huonejako on säilynyt lähes muuttumattomana rakennusajasta lähtien. Ulkoasultaan rakennus on, kuten muutkin venäläisaikaiset rakennukset, hyvin pitkälti sellainen kuin se on ollut siitä lähtien kun se on vuorattu ensimmäisen kerran. Vuoraus ei ole vanha, mutta se on toteutettu samoin, kuin ennen.

Erytispiirteitä rakennuksessa on kulku molemmista päistä, käynti yläpohjaan päädyssä olevan metallisen parvekkeen kautta sekä hyvin säilynyt ruokasali sekä sisätilan tilanjako.

0029 Varus- ja palokaluvaja

Tarkastettu 28.8.2013

Arvoasteikko:

A 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1916

Kuuluu alueeseen 12" kasarmi

Varus- ja palokaluvaja on pienehkö, venäläisaikainen, kaksiosainen rakennus 12" kasarmin itälaidalla.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Varus- ja palokaluvajassa on pilariperustus sekä samanlainen, tuuletusaukoton, lohkotuista luonnonkivistä muurattu kivijalka kuin muissakin venäläisaikaisissa rakennuksissa. Varus- ja palokaluvajan kivijalkaa on kuitenkin valettu enemmän kuin muita, yläosassa on korkea, uudehko valu ja etuseinän etuosa on valettu umpeen. Kivijalan yhteyteen on tehty myös betoniportaat toisen oven eteen sekä liuska toisen oven eteen. Rakennus on toiminut saunana ennen muuttamistaan toimisto- ja varastotiloiksi (suunnitelma 1948 PHRKL Turku). Piirustuksen mukaan rakennuksessa on suhteellisen korkea ryömintätila.

Runko, rakenne

Rakennuksessa on hirsirunko, jota on lisäeristetty myöhemmin ilmeisesti sekä sisä- että ulkopuolelta, ainakin osittain. Ikkunat ovat uponneet vuorauksen sisään ja sisäpuolella on osin nähtävissä mineraalivilla. **Rungossa ei näy heikentymiä, mutta rakenne on riskialtis.** Palokaluvaston seinillä rappaus on tehty hirsikehikon päällä olevan ristikon päälle.

Vuoraus

Rakennuksessa on punavalkoinen rimalaudoitus, kuten muissakin venäläisaikaisissa rakennuksissa, mutta räystäslautojen ja päätykolmion reunojen koristelu on huomattavasti yksinkertaisempi. Lenkkimäinen leikkauskuvio puuttuu kokonaan, räystäään päät ja kannattajat on koristettu pyöreämuotoisella leikkauksella ja päätykolmion alareunan koristelu on selvästi uusklassinen.

Katto, savupiippu

Katto on satulakatto, jonka katteena on moderni saumattu pelti. **Katon maalipinta on huonossa kunnossa.** Myös päätykolmioiden alaosana toimivan friisin pinta on pellitetty ja maalattu, kuten muissakin venäläisaikaisissa rakennuksissa.

Katon eturäystäällä on räystäskouru, jonka itäpäässä on juoksuputki, molempien kunto on hyvä. **Takaseinällä ei ole räystäskourua, vaan vesi valuu suoraan räystäältä maahan ja seinälle. Takaseinälle on syytä asentaa räystäskouru ja juoksuputki, jotta vesi ei valu seinälle, eikä kerää kosteutta perustusten ympärille.**

Katolla on yksi, pellitetty savupiippu, jonka kunto on päällisin puolin hyvä.

Ullakolle pääsee itäpäädyssä olevasta luukusta. Yläpohjan täyteenä on sahanpurua. Yläpohjaan on myös johdettu ilmeisesti ilmastointiputkia. Yläpohjan ja katon kantavien rakenteiden kunto on moitteeton.

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on kahdeksan ikkuna-aukkoa, joissa on ylhäällä yksi vaakapuitteinen, kolmiruutuinen ikkuna ja alla kaksi kaksiruutuista pystypuitetta sekä yksi viisiruutuinen vaakaikkuna toimiston oven yläpuolella. Ikkunat on jossain vaiheessa uusittu, mutta ne on toteutettu vanhaan tapaan. Ulkoikkunoissa on kittikiinnitys, sisäikkunoissa lista. **Ikkunoiden kunto on heikko, mutta toistaiseksi ne ovat vielä helposti kunnostettavissa.**

Rakennuksessa on lämpökeskuksen ja varusmiessaunan ovia vastaavat pystypaneeliset, kaksiosaiset ovet. Toisen oven sivuosa on pieni, avautuva lisäosa, toinen on pariovi. Ovet on lämpökeskuksen tavoin sävytetty tumman ruskeiksi. Maalipinta on kulunut ja se muistuttaa pellavaöljymaalia, alla on mahdollisesti tervamaali. **Ovet on syytä hioa, käsitellä lämpimällä vernissalla ja maalata uudelleen joko pellavaöljymaalilla tai tervamaalilla.**

Ikkunoiden ja ovien pielilaudat edustavat uusklassismia selvine pylväσαιheineen.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennuksen takana, pohjoispuolella on kallio, joka laskee jyrkästi rakennukselle, mutta muuten se seisoo tasaisella maalla, jossa veden ei pitäisi kerääntyä rakennuksen reunoille. Kasvillisuus on korkeaa ja tiheää ja myös puustoa on liian lähellä rakennusta. **Itä ja pohjoispuolen seiniltä tulee kaataa seinän välittömässä läheisyydessä olevat puut ja puun taimet ja kaikkialla rakennuksen ympärillä on kasvillisuus tulee niittää ja pitää matalana.**

Interiööri

Rakennuksessa on kaksi tilaa, toinen eli itäpäädyn tila on toiminut varastona, toinen toimistona ja varastona.

Varastona toimivassa tilassa lattiassa on betonivalu, seinillä on savirappaus. Rappaus on tehty ristikkorakenteen päälle, joka on tehty suoraan hirsipinnan päälle, kuten venäläisaikaisissa sotilasrakennuksissa yleensäkin. Lattialla on lattiakaivo. Seinissä on pystysuuntaisia halkeamia, sekä aukon suuntaisia halkeamia oviaukon yläpuolella. Rappauksia on mahdollisesti useita päällekkäin, sillä pohjoispäädyn häkkivarastossa on päällimmäisen seinärappauksen alla kovempaa, tumman harmaata rappausta.

Toisessa tilassa materiaalit ovat pehmeämpiä. Lattiassa on paikoin levyä, paikoin valua, lattian väritys on siniharmaa. Koska rakennus oli alun perin sauna, jossa oli yksi asuinhuone, ovat kaikki tilat asuinhuonetta lukuun ottamatta betonilattiaisia. Seinillä on kapeahko, pontissa oleva levy ja katossa huoneesta riippuen joko levyä tai ponttipaneelia. Väritys on helmenharmaa. Sisäseinissä on levyn alla savirappaus, ulkoseinissä

ilmeisesti mineraalivillaeriste. (Seinässä on reikä, josta eriste näkyy. On myös mahdollista, että reikä on vain peitetty täyttämällä aukko villalla.) Katossa on useita tuuletusrilöitä. Sisätilan kunto on hyvä.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus on säilynyt sisätilaltaan täysin 1950-luvun muutostöiden asussa. Myös ulkoasun voi olettaa olevan hyvin lähellä 1950-luvun asua, aukkoja upottavaa lisäeristettä lukuun ottamatta. Rakennuksen kunto on pääosin hyvä, **kiireellistä kunnostusta kaipaa vain katto ja ikkunat. Lisäksi nopealla aikataululla on syytä poistaa kasvillisuutta. Ovien kunnostuksessa ei toistaiseksi ole kiire.**

Rakennus on poikkeuksellinen 12” kasarmialueella, sillä se on varaston ja korjaushallin (0043) lisäksi ainoa venäläisaikainen rakennus, jossa on havaittavissa rakennuskokonaisuuksiin normaalisti erottamattomana osana kuuluvaa hierarkiaa. Sen koristelu on pienipiirteisempää kuin muiden kasarmirakennusten. Lisäksi julkisivua voimakkaasti määrittävät 1950-luvun ovet korostavat rakennuksen käyttöhistoriaa ja tuovat siihen alueella poikkeuksellisen suurta kerroksellisuutta.

Rakennusta on ehdotettu kasarmialueen käymälärakennukseksi.

0034 Ruoka- ja perunakellari, toimiston maakellari

Tarkastettu 27.8.2013

Arvoasteikko:

A 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1916

Kuuluu alueeseen 12” kasarmi

Toimiston maakellari sijaitsee toimistosta ja palokaluvajasta pohjoiseen. Kellarissa on jyhkeä, venäläisaikainen sisäänkäynti. Sisäänkäynti on kumpareen pohjoispuolella, eikä siten näy kummallekaan rakennukselle.

Kellari on lähes puolipallon muotoinen, kuten muutkin Örön ja Katanpään venäläisaikaiset maakellarit. Pyöreiden rikkoo sisäänkäynti, joka on lähes kellarin laelle ulottuvassa syvänteessä, pystysuorassa, muuratussa seinässä, jonka reunat on muurattu kiilan muotoiseksi. Sisätilaan johtaa pariovet, jotka oletettavasti ovat alkuperäiset. Uloimmat pariovet ovat lautaovia. Ovien kehikko on tehty vinoin puskusaumoin. Sisemmät ovet ovat puista kalteria, jonka alaosassa on pelti. Oviaukon ympäryys on muurattu punatiilestä.

Sisällä kellarissa on kaksi tilaa. Seinät on muurattu luonnonkivestä, tynnyriholvikatto on betonivalua. Tiloista toinen on huomattavasti toista syvämpi, sen seinät on vuorattu laudoituksella ja siellä on neljä puusta tehtyä lokeroa. Katossa on koukuin varusteltu puukisko.

Kellari on pääosin hyväkuntoinen. Kasvillisuus kellarin oviaukon edessä on korkeaa ja tiheää ja uloimmista ovista puuttuu toinen. Tiilistä muuratussa oviaukossa on rapaamaa ja tippukiviksi kertyneitä suoloja. Sisätilassa on kohtalaisen kuivaa ja ilma vaihtuu hyvin. Matalamman tilan puurakenteissa on lahovaurioita, erityisesti alimmissa osissa.

Toimiston maakellari on poikkeuksellisen hyväkuntoisena säilynyt venäläisaikainen kellari.

0035 Toimisto ja varasto, entinen asuinrakennus

Tarkastettu 29.8.2013

Arvoasteikko:

A 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1914

Kuuluu alueeseen Pikkulaiturin rakennukset

Rakennus on yksi linnakkeen ensimmäisistä rakennuksista, sen valmistumisvuodeksi on merkitty 1914 (PHRKL Turku ja keskusyksikkö). Se sijaitsee pikkulaiturin vieressä, tien varrella, aivan sataman tuntumassa.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennuksessa on valettu, todella matala kivijalka. Rakennus seisoo nurkkakivillä kallion päällä.

Runko, rakenne

Rakennus on hirsirunkoinen. Oletettavasti myöhemmin rakennettu kuisti on luultavasti rankorakenteinen.

Sekä rakennuksen pääoven edessä, että itäpäädyssä on valettu porras. Molemmat portaat lohkeilevat.

Vuoraus

Rakennuksessa on rimalaudoitus, johon on tehty helmapaikkauksia. Helmapaikkausta on tehty myös vaakasuuntaisin laudoin, joissa on pystyrima päällä. Vuorauksen alaosissa on yhä lahoa.

Väriykseltään rakennuksen vuoraus on punavalkoinen. Pielilaudat, nurkat ja ikkunanpuitteet ovat valkoiset, muu seinäpinta on punainen. Vuorauksen pintakäsittelynä käytetty maali on muovisideaineista.

Vuorauksen yleiskunto on huono ja puurakennukselle haitallinen maalityyppi on hyvin luultavasti aiheuttanut myös runkoon kosteusvaurioita.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on satulakatto. Kate on uudehko peltikatto. Katteeseen ei ole tehty saumauksia veden johtamista varten, mikä yleensä kertoo katon korkeammasta iästä, mutta saumaukset on vanhalle peltikatolle ominaisesti tehty käsin. **Kate kupruilee ja kasvaa jäkälää. Kate tulee puhdistaa perusteellisesti ja pintakäsittellä uudelleen.**

Katon sivuilla on räystäskourut ja juoksuputket. Kourujen ja putkien maalipinta on paikoin heikossa kunnossa, mutta itse metallissa ei ole toistaiseksi reikiä.

Katon kantavat rakenteet sekä piipun ullakolta näkyvissä olevat osat ovat hyvässä kunnossa. Yläpohjan täytteenä on sahanpurua ja hiekkaa. Kuistin ullakkotilaan ei ole kulkua.

Rakennuksessa on yksi savupiippu, joka on kaikilta pinnoiltaan slammattu. Slammauksessa on havaittavissa pientä rapaamaa. **Slammausta tulee tukea muuraamalla saumat umpeen kalkkisementtillaastilla. Halkeamat keräävät vettä ja ongelma kasvaa eksponentiaalisesti. Mikäli tulipesää halutaan käyttää, tulee se tarkastuttaa nuohoojalla tai palotarkastajalla ja sen jälkeen tehdä tarvittavat toimenpiteet, kuten sisäsaumojen täyttö.**

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on pienimittakaavaiset T-karmiset ikkuna-aukot, kuistissa on 1900-luvun puoliväliä edustava karmijako, jossa on kolme pystykaiteen muotoista suorakaiteen muotoista puitetta rinnakkain. Ikkunoissa on sekä lista- että kittikiinnitystä. Pintakäsittelyssä käytetty maalityyppi on muovisideaineinen. **Ikkunoiden kunto on vaihtelee heikosta kohtalaiseen, mutta kaikki puitteet ovat vielä kunnostettavissa.**

Rakennuksessa 0035 on huomattavaa, että ikkunat ovat säilyttäneet muotonsa ja mittakaavansa rakennukseen nähden erittäin hyvin. Aukon muoto (T-karmi) on 1800–1900-lukujen vaihteelle tyypillinen ja luultavasti alkuperäinen. Kuistin modernimpi ikkunajaottelu on kuistin rakennusajankohdalle ominainen ja myös hyvin tyylipuhdas.

Rakennuksen ovi on kaksiosainen. Se on vuorattu 1900-luvun puolivälille tyypillisellä, kapealla paneelilla. Myös rakennuksen länsipäädyssä on ollut ovi. Ovea ei ole piirretty vuoden 1948 rakennuspiirustukseen, mutta ovi on saattanut jo piirtohetkellä olla suljettu ja jätetty siksi huomiotta. Länsipäädyn oviaukko on peitetty pystylaudoin, lautojen takana näkyy mineraalivillaa. **Aukko on syytä avata ja villa poistaa.**

Epätiivissä rakenteessa villa kastuu ja pahimmassa tapauksessa aiheuttaa hitaan kuivumisensa vuoksi seinään home- tai lahottajasienikasvustoja, jotka taas ennemmin tai myöhemmin houkuttelevat tuhohyönteiset rakennukseen.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennus seisoo kallionkolossa kasvillisuuden ympäröimänä. Maa on asfaltoitu hyvin läheltä rakennuksen itäpäätyä ja maata on kasautunut rakennuksen ympärille. **Kasvillisuus on pidettävä matalana rakennuksen ympärillä. Ihanteellista rakennuksen säilyvyyden kannalta on, mikäli kertynyt maa voidaan poistaa ja rakennuksen ympärillä on enää pelkkää kalliota.**

Interiööri

Rakennuksessa on kuisti, eteinen ja kaksi kamaria, joista toinen on alkujaan ollut keittiö. Sisätilan lattiamateriaalina on puukuitulevy, kapea laualattia sekä muovimatto. **Lattia on pääosin hyvässä kunnossa, mutta itäpäädyssä se on osittain painunut vaikka kantaa tukevasti sieltäkin.** Painuneessa tilassa on laualattia, joten on mahdollista, että huoneissa, joihin on vaihdettu levy lattiamateriaaliksi, on myös vaihdettu lattian kannattajia.

Seinäpintana on levyä, jonka nurkat on paperoitu tai levyt on tapetoitu, sekä pystysuuntaista helmiponttipaneelia. Seinäpinnoissa on likaa ja kulumaa ja nurkkien paperoinnit ovat ratkenneet, mutta suurempia vaurioita ei ole havaittavissa. Nurkkien repeily voi johtua rungon liikkeistä, mutta myös rakennuksen jäämisestä kylmilleen ja vastaavasti jos sitä on lämmitetty pistemäisesti.

Sisäkatot ovat levyä, helmiponttipaneelia ja pikopahvia. Pinkopahvikatossa on pieni, kosteuden aiheuttama läiskä, jonka voi olettaa olevan peräisin vanhasta vauriosta koska katossa ei ole havaittu vuotokohtaa. Katto myös kupruilee jonkun verran. Vauriot ovat esteettisiä eivätkä vaikuta rakennuksen kuntoon.

Veden aiheuttama jälki restauroidaan piiloon eristämällä vesivaurio sellakalla ja maalamalla sen jälkeen alkuperäistä maalipintaa vastaavalla liimamaalilla jälki peittoon. Ilman eristystä vesivaurion reunat puskeutuvat uudesta maalikerroksesta läpi. Pinkopahvin pussit saattavat suoristua jo jos rakennusta lämmitetään, mikäli näin ei käy, puhdistetaan pussien ympäristän maalipinta maalityypille sopivalla tavalla. Jos katossa on öljymaali, voidaan se pyyhkiä varovasti kostealla, mutta jos katossa on liimamaali, käytetään kuivapuhdistusmenetelmiä, eli harjausta ja ranskanleivän sisusta. Pussi viilletään varovasti auki, naulataan reunat nupeilla siististi päällekkäin. Nupinaulojen ja pahvin välissä käytetään nupirihmaa. Lopulta liitoskohta peitetään liisteröimällä reunoiltaan ohennettua makulatuuripaperia liitoskohdan päälle selluloosaliisterillä ja maalataan paikka piiloon liimamaalilla. Jos pussien kanssa voidaan elää, ovat ne yleensä korjauksia huomaamattomampi vaihtoehto.

Interiööri on poikkeuksellisen hyvin säilynyt. Pintamateriaaleissa on uusia kerrostumia, mutta niissä on myös havaittavissa paljon vuosisadan alun materiaaleja, kuten kapea laualattia ja pinkopahvit. Lisäksi rakennuksessa on yksi ainoista Örön säilyneistä pönttöuuneista, joka ulkoisen kuntosensa perusteella on ilmeisesti ollut käytössä vielä kohtalaisen hiljattain. Myös sisäovet ovat alkuperäisiä peiliovia.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus on säilyttänyt ilmeensä hyvin massan, ikkunoiden ja sisätilan osalta. 1900-luvun puolivälin paikkeille ajoittuva kuisti on näkyvä lisä, mutta rakennukseen jo olennaisesti kuuluva ja kerroksellisuutta lisäävä. Rakennus on poikkeuksellisen asuintalomainen ja täysin erilainen kuin muut Örön venäläisaikaiset rakennukset.

Kunnoltaan rakennus 0035 on vaihteleva. Yleiskunto on hyvä ja suuret linjat ovat kunnossa; rakennus on ryhdikäs ja hajuton. **Toisaalta matalat perustukset ja huonokuntoinen ulkovuoraus, sekä pintakäsittelynä käytetty muovimaali ovat erittäin luultavasti aiheuttaneet myös runkoon lahoa. Nopeasti tarvittavia toimenpiteitä ovat katon uudelleenmaalaus, kasvillisuuden leikkaus ja mahdollinen poisto sekä rungon todellisen kunnan tarkistus ja ikkunoiden kunnostus.**

0036 Öljyvarasto ja pikkulaituri

Valmistumisvuosi: 1914 (?)

Kuuluu alueeseen Pikkulaiturin rakennukset

Öljyvarasto on yksinkertainen, lautarakenteinen rakennus pikkulaiturin vieressä. Siinä on limisaumattu, musta huopakatto. Kattomuoto on satulakatto. Vuoraus on lomalaudoitusta, joka on käsitelty muovisideaineisella maalilla. Väriyty on punavalkoinen. Rakennuksessa on yksi lautarakenteinen ovi ja yksi listakiinnitteinen ikkuna. Rakennuksen runko seisoo valettujen nurkkakiviperustusten päällä. Rakennus on yksitilainen.

Rakennuksen kunnossa ei ole huomauttamista. Kasvillisuus rakennuksen ympärillä on korkea.

Pikkulaituri on 90 asteen kulman muodostava, moderni betonikannatteinen laitur, jossa on metalliset touvit. Laiturin silmämääräisessä kunnossa ei ole huomautettavaa.

0038 tai 0039B Halkovaja, käymälä

Tarkastettu: 29.8.2013

Arvoasteikko:

B 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1942

Kuuluu alueeseen Saaren keskiosan rakennuskanta

0038 on pulpettikattoinen pieni rakennus Käärmemurjun pihalla. Rakennuksesta on dokumentointipiirros vuodelta 1948 ja Puolustushallinnon rakennuslaitoksen lomakkeiden mukaan se on rakennettu vuonna 1942 (PHRKL Turku).

Rakennus on yksinkertainen, yksitilainen, lautarakenteinen vaja, johon on kaksi sisäänkäyntiä etuseinältä. Nimestään huolimatta rakennuksessa ei ole käymälää.

Ovien yläpuolella on ikkunat. Rakennus on pääosin hyväkuntoinen ja ryhdikäs. Katolla on lähellä kasvavista puista kertyneitä roskia, jotka ovat aiheuttaneet katteeseen pieniä vuotopaikkoja, jotka näkyvät sisätilan rakenteissa. **Kate tulee paikata, jotta rakenteet eivät vaurioidu enempää.** Rakennusta ympäröi korkea heinikko, joka tulee jatkossa pitää matalana.

0039 Asuinrakennus, Käärmemurju

Tarkastettu: 29.8.2013

Arvoasteikko:

A 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1914

Kuuluu alueeseen Saaren keskiosan rakennuskanta

Käärmemurju on pieni rakennus Pitkän ikävän varrella, Impilinnan ja vesilaitoksen välissä. Rakennuksen virallinen rakennusvuosi on 1914, mutta siitä löytyy myös mainintoja, joissa rakennusvuodeksi on merkitty 1942, joka kuitenkin lienee rakennuksen laajennusvuosi. Piirustusten perusteella rakennus on alkujaan ollut hyvin pieni, yksihuoneinen hirsimökki, jota on laajennettu rankorakenteisella osalla myöhemmin. Pohjoispääty on vanhaa rakennetta, eteläpääty ja oletettavasti myös kuisti uutta. (PHRKL Turku)

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennus seisoo nurkkakivillä. Kivijalka on valettu ja matala ja siinä on muutamia pieniä tuuletusluukkuja, mutta ei kulkua ryömintätilaan. Vuoden 1948 leikkauspiirustuksen mukaan koko alapohja on valettu. **Kivijalan mataluuden vuoksi on erittäin tärkeää, että kasvillisuus rakennuksen ympärillä pidetään matalana.**

Runko, rakenne

Rakennuksen pohjoispääty, eli keittiön seinät ovat hirsirakenteisia. Keittiön seinärakenteeksi mainitaan piirustuksessa 1948 rimalaudoitus, hirsi, villa ja lastulevy. Uusi seinärakenne taas muodostuu seuraavasti: rimalaudoitus, lauta, puru, lauta, villa ja lastulevy. (PHRKL Turku) Seinärakenteessa ei ole havaittavissa ongelmia.

Vuoraus

Rakennuksessa on kohtalaisen uusi, erittäin säännöllinen rimalaudoitus, joka on väritykseltään punavalkoinen. Maalipinta on hyvässä kunnossa ja maalityyppinä on jokin muovisideaineinen maali. **Muovisideaineinen maali toimii Käärmemurjun seinärakenteen tyypisessä rakenteessa kosteusteknisesti väärin** ja, mikäli se ei vielä ole aiheuttanut kosteuden tiivistymistä väärään kohtaan seinärakennetta, se tulee tekemään sen myöhemmin.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on sopusuhtainen satulakatto, kuistissa on kohtalaisen loiva pulpettikatto. Katteena on konesaumattu, mustaksi maalattu pelti.

Kattorakenne on jossain vaiheessa uusittu siten, että se on kauttaaltaan yksinkertaisten kattotuolien kannattama. Ruodelaudoitus on erittäin tiheä. **Sisätilasta on nähtävissä, että katteen saumoissa on rakoja, joista sadevesi pääsee valumaan ullakolle.** Ruodelaudoitukseen on pieneltä osin tullut lahovaurioita, mutta pääasiassa yläpohjan ja kattorakenteiden kunto on hyvä. Yläpohjan täytteenä on sahanpurua ja kaislaa. Piirustuksen mukaan ennen sisätilojen kattopintana olevaa levyä on myös 100mm villaa (PHRKL Turku). Villa on oletettavasti mineraalivillaa. **Katteen rakojen määrä tulee tarkistaa ja joko uusia kate kokonaan tai paikata sitä.**

Vedenpoisto katolta tapahtuu pitkien sivujen räystäskourujen kautta. Yhtä räystäskourua kohden on yksi juoksuputki. Katon, kourujen ja juoksuputkien kunto on hyvä.

Rakennuksessa on yksi, punatiilistä muurattu savupiippu. Piipun laki on valettu betonista. Hormi on slammattu ullakolta. Piipun yleiskunto on hyvä. Piipun kautta on vedetty ulos tuuletushormi.

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on 1900-luvun puolivälille tyypilliset ikkunamuodot, joissa on sekä maisemaikkunoita tuuletuspuitteella että kahta pystypuitetta rinnakkain. Ikkunat ovat listaikkunoita ja niiden kunto on kohtalainen. Selvää heikentymistä on tapahtunut vain puitteiden sisäpuolella, joissa puitteet on maalattu liian kovaa sideainetta sisältävällä maalilla, joka on lämpötilan ja kosteuden vaihteluiden vuoksi rapissut pois. Puitteiden puuosissa ei ole heikentymiä.

Rakennuksen ulko-ovi on moderni pystypaneeliovi, jossa on listakiinnityksellä oleva pystyikkuna. Ovesa ei ole käyntiongelmia tai hometta, mutta oven lakkapinta on huono. Haitta on pääasiassa esteettinen, mutta

ajan kuluessa puun pinta vanhenee, eikä ovea ole enää mahdollista lakata värittömällä lakalla niin, että lopputulos on kaunis.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennus on mäen juurella. Maa rakennuksen ympärillä on jo kohtalaisen tasaista, mutta pieni kallistuma kohti tietä on yhä havaittavissa.

Rakennuksen ympärillä on runsas ja korkea kasvillisuus, joka nousee seinille ja pitää ne kosteana sekä estää alapohjaa tuulettumasta. Lisäksi lähellä kasvavat puut kerryttävät roskaa rakennuksen katolle. **Kasvillisuutta tulee karsia ja se tulee jatkossa pitää matalana.**

Interiööri

Rakennuksessa on kuisti, jossa on tuulikaapin lisäksi vessa ja suihku sekä keittiö ja kamari. Rakennuksen sisätila on säilyttänyt hyvin 1960–1970-luvun ilmeensä. Lattian pintamateriaalina on muovimatto, seinillä ja katossa on puukuitulevy, seinällä sen väritys on beige ja katto on valkoinen.

Myös kiinteä sisustus on säilynyt poikkeuksellisen hyvin. Keittiön kaapistot, kaakelit sekä lamppu heijastavat 1960–70-luvun sisustushanteita, kuten verhojen yläosan kapatkin.

Mikäli rakennus halutaan asuinkäyttöön, on vessa uusittava ja suihkuun asennettava suihkukoppi, joka pitää kosteuden sisällään, eikä päästä sitä karkaamaan rakenteisiin.

Sisätiloissa ei ole havaittavissa ongelmia, mutta vaikei hajua tunnukaan, on rakennus rakenteidensa takia syytä tarkastaa homeen varalta.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus on pääpiirteittäin hyväkuntoinen. Pikaista puuttumista kaipaa vain katon avoimet saumat sekä ympäristön korkea kasvillisuus.

Rakennus on harvinaisen pienipiirteinen, se on selvästi asuinrakennusmainen linnakkeen sotilasarakennusten rinnalla. Sisätila on säilyttänyt 1900-luvun jälkipuoliskon ilmeen hyvin.

0040 Sotilaskoti

Tarkastettu: 4.9.2013

Arvoasteikko:

A 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1942

Kuuluu alueeseen Saaren keskiosan rakennuskanta

Sotilaskoti sijaitsee kasarmialueiden välissä, rivitalon 0069 vieressä. Se on valmistunut vuonna 1942 (suunnittelupiirros päivätty vuoteen 1941, PRHKL Turku) ja rakennuksessa on tehty korjauksia vuonna 1956 ja kattava peruskorjaus vuonna 1982. Rakennus on suuri, osin kaksikerroksinen puutalo, jonka päädyssä on rapattu elokuvakoneiston huone. Rakennuksessa on iso sali näyttämöineen, keittiö, kahvio sekä majoitustilaa ja suuri kellari. Alun perin kahvion tiloissa on ollut lukunurkkaus sekä hoitajattaren työtila (piirustus 1941, PHRKL Turku). Sotilaskoti edustaa erittäin hyvin rakennusajankohtaansa.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Keittiön päässä on kellari, joka on perustettu anturoille, alapohja on valettu. Sali on perustettu pilareille ja salin alla on ryömintätila. Ryömintätilassa ei ole käyty.

Kellarin rakenteet ovat betonia, jonka kunto on pääosin hyvä. Betonin lisäksi kellarin kantavia rakenteita on muurattu tiilestä.

Sokkeli on valettu betonista. Sokkelin betonissa on vähäistä pakkasrapaumaa ja pieniä lohkeamia. Sokkelissa on suurehkoja tuuletusluukkuja kohtalaisen paljon. Inventoinnin aikaan tuuletusluukut olivat auki. Mikäli luukkuja ei käydä sulkemassa syksyisin ja avaamassa keväisin, on rakenteille parempi, että ne jätetään koko ajaksi auki. **Kasvillisuus on paikoin rakennuksen ympärillä korkeaa ja se estää rakenteita kuivumasta.**

Runko, rakenne

Rakennus on rankarunkoinen päädyn tiilirunkoista elokuvakoneiston tilaa lukuun ottamatta. Vuoden 1982 piirustukseen on merkitty kaksi erilaista seinärakennetta, joten ulkoseinän rakenne on ulkopinnasta sisäpintaan joko:

ulkoverhous, puukuitulevy, ilmaväli, puukuitulevy, lauta, kuitulevy, villa ja kipsilevy tai vaakapaneeli, tervapaperi, puukuitulevy, ilmaväli, puukuitulevy, tervapaperi, vaakaponttilaudoitus, puukuitulevy, kipsilevy.

Vuoraus

Rakennuksessa on vaakaponttivuoraus, jota on uusittu paikoin vuorauksen alaosista. Vuorauksen väri on okra. Nurkat ja pielilaudat ovat valkoiset. Maalityyppi on synteettinen.

Maalipinnassa kasvaa siellä täällä levää ja pinnassa on myös mustaa homea. Vuoraukseen syntyvä home ei ole haitallista, mutta se on epäesteettistä. Homeen synty johtuu rakennuksen kosteasta paikasta, sekä maalityypin sisältämistä ainesosista. **Seinäpinnat voidaan käsitellä homepesulla, jolloin niistä saadaan siistimmät taas muutamaksi vuodeksi eteenpäin.** Uusintamaalauksen yhteydessä maalaus pohja on myös syytä käsitellä homepesulla ja jos mahdollista, seinäpinta pohjamaalata sinkkivalkeismaalilla.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on satulakatto, joka on osin aumattu. Katteena on limihuopa, mikä on epätavallista näin suurissa rakennuksissa, mutta toisaalta kuuluu olennaisesti sotilasarakentamiseen. Katto kasvaa paikoin jäkälää ja levää.

Katto on kattotuolikannatteinen. Kattotuoleissa ja ruoteissa on siellä täällä havaittavissa katon vuotamisesta johtuvaa lahoa. Yläpohjan eristeenä on paksu kerros mineraalivillaa. **Kate tulee uusia ensitilassa, jottei kosteus pääse enää vahingoittamaan katon kantavia rakenteita ja kertymään eristevillaan, joka taas vaurioittaa välipohjan ja seinän rakenteita ollessaan märkä.**

Rakennuksessa on yksi, tiilistä muurattu savupiippu sekä ilmeisesti ilmanvaihtoon liittyvä piippu elokuvakoneiston katolla. Molempien piippujen kunto on päällisin puolin kohtalainen.

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on alkuperäiset, jälleenrakennuskauden ja funktionalismin ihanteita yhdistävät kitti-ikkunat, jotka ovat tärkeä osa rakennuksen julkisivua. Ikkunat ovat erittäin tärkeitä myös sisätilan tilanmuodostuksessa. Ikkunanpuitteita on aina kolme rinnakkain. Ikkunat ovat sirot ja niissä on yhä alkuperäiset helat. Ikkunat ovat sävyltään voimakkaasti maavihreään taittuvaa valkoista.

Ikkunoiden kittaus ja maalipinta ovat huonossa kunnossa, mutta puitteiden puuosat ovat toistaiseksi moitteettomia. Ikkunat tulee kunnostaa ensi tilassa.

Rakennuksessa on uudet pystypaneeliovet, joissa on potkupelti oven alaosassa. Ovilla on sama vihreään taittuva valkoinen väritys, kuin ikkunoissakin. Ovien kunto on hyvä.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Maasto rakennuksen ympärillä on kohtalaisen tasaista, mutta **kasvillisuus on paikoin korkeaa. Maa on hiekkainen, joten kosteuden tai painumisen ei tulisi aiheuttaa ongelmia, mutta kasvillisuus pitää sokkelia ja seinän alaosa normaalia kosteampina, mikäli se kasvaa aivan seinän vieressä.**

Interiööri

Rakennuksen sisätilaan kuuluu iso kellari, keittiö, yhteistilat ja sali sekä majoitustila. Lisäksi on yläkertaan ja kellariin johtavat portaikot sekä sotilaskotikerroksen vessa, majoituskerroksen kaksi vessaa ja suihku. Rakennus on toiminut sotilaskotina niin kauan, kuin se on ollut käytössä, joten alkuperäinen käyttötarkoitus on sisätiloissa voimakkaasti läsnä. Myös tilat ovat säilyttäneet 1900-luvun puolivälin ilmeen hyvin pitkälti värimaailmassaan, materiaaleissaan ja detaljointien mittakaavassa.

Keittiö on moderni. Keittiön, vessojen ja suihkujen toimintaa ei ole tarkistettu. Mikäli rakennuksessa halutaan säilyttää suihku, on syytä rakentaa nykyaikainen, katollinen suihkukoppi. Jos vedenpoisto ja -eristys ovat puutteellisia, syntyy rakenteisiin nopeasti lahoa tai hometta. Suihkukopin rakenteissa saattaa olla asbestia.

Rakennus on värimaailmaltaan valkoista, tumman vihreää ja ruskeaa yhdistävä. Lattialla on paikoin muovimattoa, paikoin linoleumia, paikoin lautaa. Yleistilojen lattiassa on linoleumi ja yläkerrassa lauta. Seinät ovat materiaaliltaan paneelia tai puukuitulevyä. Seinäpinnan jaottelussa on käytetty tummaa panelointia tai maalattua paneeli-imitaatiota. Sisäkatot ovat pääosin lakattua kuusta. Asuintilojen värimaailma on vaaleampi ja vähemmän sotilaallinen, kuin yleistilojen.

Rakennuksen sisätilassa on hiirten jätöksiä.

Sisätilat ovat pääosin hyväkuntoiset ja käyttövalmiit. Sisätilassa on erityistä sen harvinaisen hyvin aikaansa ja käyttötarkoitustaan heijastavat, suurelta osin alkuperäiset pintamateriaalit.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus on säilyttänyt sekä sisätilassa että ulkoasussaan alkuperäisen ilmeensä poikkeuksellisen hyvin. Erityisesti mainittavaa on sisätilojen materiaali sekä alkuperäiset ikkunat ja ikkunajako, sekä ulkoverhouksen hienostunut, useasta eri sävystä koostuva väriyty. Väriytyksessä tulee huomioida maapigmenttien käyttö, joka tekee rakennuksen ilmeestä aivan erilaisen kuin synteettiset pigmentit.

Rakennuksen peruskunto on hyvä. **Kate tulee uusia nopeasti ja samalla jouduttaneen myös paikkaamaan kantavia rakenteita. Katteen uusimisen yhteydessä tulee mineraalivilla vaihtaa selluvillaan tai vastaavaan, puurakennuksen kanssa samalla periaatteella toimivaan materiaaliin. Tärkeää on myös kunnostaa ikkunat. Mitä nopeammin kunnostukseen ryhdytään, sitä vähemmällä työllä siitä selvitään. Lisäksi kasvillisuus on pidettävä matalana.**

0042 Varasto, korjaushalli

Tarkastettu: 28.8.2013

Arvoasteikko:

A 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1916

Kuuluu alueeseen 12" kasarmi

Varasto, korjaushalli on pikkulaiturilta saavuttaessa ensimmäinen 12" kasarmialueen rakennuksista. Rakennus on suorakaiteen muotoinen ja erittäin pitkä. Se sijaitsee kasematin alapuolella, sairastuvasta itään. Rakennus on valmistunut vuonna 1916. Vuoden 1948 piirustuksissa rakennuksen takaseinällä on sikala sekä ulkokäymälä, joita ei kumpaakaan nykyään enää ole.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennus on perustettu anturoille. Kivijalka on valettu ja se on erittäin matala. Myös sisätilan lattia on ainakin osittain valettua laattaa.

Runko, rakenne

Runko on rankarakenteinen, verhouksena on lauta ja pääosin seinärakenteessa ei ole kuin kantavat rakenteet ja laudoitus. Itäpäädyn korjaushallissa seinä- ja yläpohjarakenteessa on laudoituksen sisäpuolella myös villa ja lujalevy.

Vuoraus

Rakennuksessa on lomalautavuoraus, jota ei ole detaljoitu. Räystäiden reunoja ei ole koristeltu ja seinä on pääosin väritykseltään punainen. Vain räystäslaudat ja ikkunoiden pielilaudat eroavat punaisesta seinäpinnasta valkoisina ja osa ovista on mustia.

Vuorauksessa ei ole haitallisia vaurioita, rakennus tuulettuu hyvin, koska seinärakenne on pelkkää lautta, joten pienet kulumat ja lahovauriot eivät ole rakenteessa haitallisia. Korkealle seinälle nouseva kasvillisuus on kuitenkin haitallista myös tämän tyyppisessä seinärakenteessa.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on satulakatto, jonka katteena on uusi, konesaumattu pelti. **Katto on maalattu mustaksi, se kasvaa paikoin jäkälää ja myös maalipinnassa on selkeitä kuluneita paikkoja. Katto ei ole kokonaisuudessaan ryhdikäs**, mutta notkot voivat johtua lahovaurion tai rungon epätasaisen painumisen lisäksi myös epätarkasti tehdyistä rakenteista. Vauriot eivät toistaiseksi ole vaikuttaneet sisätilan rakenteisiin.

Rakennuksen vedenjohdatus tapahtuu räystäskourujen ja juoksuputkien kautta. Kourujen ja putkien kunto on kohtalainen.

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on vanhat, vaakasuuntaiset kitti-ikkunat, jotka on maalattu valkoiseksi. Ruutujen määrä puitteessa vaihtelee. Osa aukoista on myös suljettu laudoin. Ikkunoiden kunto on kohtalainen; puitteiden puuosat ovat toistaiseksi hyväkuntoisia, mutta maalipinnassa ja kittauksessa on heikentymiä.

Rakennuksen ovet ovat erilaisia pystypaneeli- ja lautaovia. Ovilla olevien helojen ikä vaihtelee, mutta ovet ovat nostosaranoilla tai vaakasaranoilla. Ovet on maalattu mustaksi, maali on öljysideaineista. Ovien kunto on hyvä.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Maasto rakennuksen ympärillä on kohtalaisen tasaista. Etuseinällä muutaman metrin päässä rakennuksen seinästä kulkee asfaltoitu tie, joka on aavistuksen korkeammalla kuin maanpinta rakennuksen reunalla ja rakennuksen takana nousee kallio, jonka päällä on 12” kasematti. Tieltä ja kalliolta valuva kosteus siis päätyy rakennuksen luokse, mutta maa on kuitenkin kohtalaisen tasaista pitkällä matkalla rakennuksen ympärillä.

Kasvillisuus on korkeaa kaikkialla rakennuksen ympärillä. **Kasvillisuus tulee niittää ja pitää matalana.**

Interiööri

Rakennuksessa on neljä tilaa: korjauspaja, kaksi varastohallia ja autotalli. Autotalli ja toinen varastohalli ovat yläosastaan avoimia siten, että toisen kerroksen kautta pääsee vaihtamaan tilasta toiseen, lisäksi varastohallien välinen seinälaudoitus on kalterimainen. Ainoastaan korjauspaja on selvästi muista tiloista erillään.

Autotallin ja sen kanssa yhteydessä olevan varastohallin seinät ovat lautarakenteisia. Autotallissa lattia on valettu, varastohallissa on niskojen päälle rakennettu lautalattia. Tilat ovat tyhjiä ja pääosin siistissä kunnossa, lintujen jätöksiä lukuun ottamatta. Rakenteissa näkyy kosteuden aiheuttamia tummentumia siellä täällä, mutta rakenteiden kantokyky ei ole heikentynyt.

Kalteriseinällä erotettu varasto toisen varaston ja korjauspajan välissä on täynnä erilaista tavaraa eristysvillapaketeista työkaluihin. Tila on muuten rakenteiltaan toista varastoa vastaava, mutta siinä on maalattia. Rakenteissa ei ole havaittavissa ongelmia.

Korjauspaja on muista tiloista täysin erillään ja sinne on kulku vain rakennuksen itäpäädyssä. Korjauspajan lattia on valettu betonista ja seinät ja katto on vuorattu Luja-levyllä. Korjauspajan muutostyön ajankohta ei ole tiedossa, mutta mikäli se on tehty ennen vuotta 1979, on levyissä asbestia (TTK, 2011, 34). Seinien ja katon muoto mukailee kattorakenteen tukia ja on siksi taitteinen. Rakenteissa ei ole havaittavissa ongelmia.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakenteiltaan ja ulkoasultaan rakennus on säilynyt erittäin hyvin. Ainoan poikkeuksen tuo korjauspajan tilat, jotka ovat sinällään kuitenkin osa linnakkeen käyttöhistoriaa.

Rakennuksesta tekee alueella erityisen se, että se on 0029 varus- ja palokaluvajan lisäksi ainoa rakennus 12" kasarmialueella, jonka ulkoasussa on havaittavissa hierarkiaero muihin venäläisaikaisiin rakennuksiin nähden.

0043 Sairastupa

Tarkastettu: 28.8.2013

Arvoasteikko:

A 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1914

Kuuluu alueeseen 12" kasarmi

Rakennus sijaitsee aivan 12" kasarmialueen keskellä, ruokalaa vastapäätä. Rakennusta käytettiin osin sairastupana, osin asuinrakennuksena. 9.11.1992, paritalojen valmistuessa, rykmentin komentaja Juhani Haapala ja huoltopäällikkö Ari Koskinen esittivät, että vähentyneen asuntotarpeen vuoksi rakennus olisi jatkossa ainoastaan sairastupakäytössä. Muutos toteutettiin vuonna 1993 raskaiden remonttien myötä. Rakennus on valmistunut 1914. (PHRAKL Turku)

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennuksessa on pilariperustus ja lohkoituista luonnonkivistä muurattu kivijalka, jossa ei ole tuuletusaukkoja. Kivijalka on myöhemmin betonoitu umpeen. Ilmeisesti lattian niskat työntyvät betonin läpi. Kivijalka on todella matala ja rakennuksen ympärillä kasvaa korkea heinikko. **Kasvillisuus rakennuksen ympärillä on syytä pitää matalana.**

Oven edessä on noin 5m leveä valettu, betoninen porras.

Runko, rakenne

Rakennus on hirsirunkoinen. Vuoraus on pidetty virheettömässä kunnossa ja sisäpuolelta seinät on levytetty, joten hirsirungon kuntoa tai tarkempaa rakenteiden määrittelyä ei voi tehdä. On oletettavaa, että seinärakenne ulkoa sisälle on vuoraus, tervapahvi, hirsirunko, savirappaus, puukuitulevy.

Vuoraus

Rakennus on vuorattu rimalaudoituksella. Rimalaudoitus kattaa koko seinäpinnan, myös päätykolmiot. Friisi ja päätykolmioiden reunat on koristeltu puuleikkauksin, joita Örössä on kaikissa venäläisaikaisissa rakennuksissa. Pääosa seinäpinnasta on punaista, maalityyppinä Teknoksen Riihi, detaljit ja pielilaudat ovat valkoisia. Valkoinen maali on alkydiöljymaalia.

Vuoraus on kauttaaltaan hyvässä kunnossa.

Katto, savupiippu

Rakennus on satulakattoinen, katteena on saumattu pelti. Vedenpoisto tapahtuu nurkista, juoksuputkien kautta. Katteen maalaamiseen on maalin käyttäytymisestä päätellen käytetty öljymaalia, joka on sivelty turhan paksusti katolle, jolloin se on kuivunut pinnastaan, mutta jäänyt märäksi alta. **Maalipinta on heikossa kunnossa ja katossa on useita ruostekohtia.**

Katolla ei ole aluskatetta, vaan pelti on suoraan ruoteiden päällä, on siis ensisijaisen tärkeää huolehtia, että katto ei ala vuotaa. Toistaiseksi ruodelaudoissa tai katon kantavissa rakenteissa ei ole havaittavissa vuotoja.

Koneellisen ilmanvaihdon moottori sijaitsee ullakolla ja tuuletusputket kulkevat yläpohjan läpi ja siitä katolle. **Katon läpi vedetyt viennit ovat hyvin väljiä ja niiden kautta yläpohjaan pääsevän veden määrä on merkittävä. Yläpohja ei kestä ylimääräistä kosteutta, sillä eriste on vaihdettu mineraalivillalevyiksi, jonka kuivuminen kestää kauan. Yläpohjan päädyt on laudoittaessa jätetty perinteisesti väljiksi, joten villalevyt pääsevät kostumaan myös päätyjen kautta sisälle pääsevästä vedestä ja pitämään siten myös seinärakenteen märkänä.**

Rakennuksessa on epätavallisen korkea, pellitetty savupiippu etelän puolen lappeella, sekä harjalla lakeinen, jossa on lähes puhki ruostunut hattu. Pohjoislappeella katossa on paikkapala, joka kertonee siitä, että rakennuksessa on aiemmin ollut kaksi piippua.

Sairastuvan kunnan kannalta on ensisijaisen tärkeää puhdistaa kate, paikata reiät ja maalata katto uudelleen. Lisäksi tulee vaihtaa nykyinen, kosteissa olosuhteissa ja puurakenteiden kanssa yhdistettynä täysin toimimaton eristemateriaali esimerkiksi selluvillaan. Mikäli eristettä ei vaihdeta, tulee päätykolmiot laudoittaa umpeen ja mielellään varmistaa niiden vedenpitävyys tervapahvilla, mutta tällöin mineraalivilla on odottava pommi, koska katto vuotaa aina jossain vaiheessa ja ullakolle kondensoituu kosteutta. Lisäksi päätykolmioiden tiivistäminen estää yläpohjan tuulettumisen, jolloin rakenteeseen tiivistymisen tai vuotojen kautta tuleva kosteus ei pääse kuivumaan.

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on T-karmin aukot. Ylhäällä on kolmiruutuinen vaakaikkuna ja alapuolella rinnakkain kaksi kolmiruutuista pystypuitetta. Ikkunoiden kunto on kohtalainen, kunnostus on aiheellinen tulevan viiden

vuoden sisällä. Ikkunat eivät ole alkuperäiset, mutta ne on toteutettu alkuperäisten ikkunoiden tapaan kittikiinnityksellä.

Rakennuksessa on yksi ulko-ovi. Ovi on kaksiosainen, pienellä aukeavalla sivuovella. Ovi on koristeltu peilein, joita on päällekkäin ja rinnakkain kolme. Ovi on käsitelty tervavärillä. Oven kunnossa ei ole huomautettavaa.

Oven yllä on kuusiruutuinen vaakaikkuna sekä metallinen katos.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Maa on rakennuksen perustuksiin nähden korkea. Se myös viettää rakennusta kohti. Heinikko rakennuksen ympärillä on korkeaa. **Rakennuksen perustuksia tulee tarkkailla muutosten varalta. Rakennuksen nosto korkeammalle kivijalalle on suuritoinen ja riskialtis toimenpide, josta on syytä pidättäytyä, jos se mitenkään on mahdollista. Salaojitus ei myöskään ole vanhoissa rakennuksissa aina paras vaihtoehto, sillä usein salaojituksen myötä maa perustusten alla kuivuu liikaa, mikä myös vaurioittaa rakennetta.**

Eriyisen tärkeää on pitää heinikko matalana koko ajan.

Interiööri

Rakennuksen sisätila on täysin modernisoitu. Rakennuksessa on odotusaula, vastaanottotila, kaksi potilashuonetta, kahvio ja varasto, sekä wc ja suihku. Sisätilassa merkille pantavaa on suuri huonekorkeus.

Sisätilojen pintoina lattiassa on joko muovimatto tai kaakeli, seinät ja katto on levytetty. Rakennuksessa ei ole tulisijoja.

Rakennuksen sisätiloissa ei ole havaittavissa ongelmia tai vaurioita kunnossa. Sisäpintojen materiaalit ovat kuitenkin puurakenteiseen rakennukseen sopimattomia, joten tilannetta on syytä tarkkailla ja esimerkiksi muovimaton poistoa harkita. Myös vesivessan ja suihkun rakenteita on ensisijaisen tärkeää pitää silmällä, sillä ne sijaitsevat aivan keskellä rakennusta ja aiheuttavat näin ollen vuotaessaan erittäin suurta vahinkoa.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus on säilyttänyt ulkoasunsa raskaista korjaustöistä huolimatta hyvin ja on tärkeä osa 12" kasarmien rakennuskokonaisuutta.

0047 Miehistökasarmi

Tarkastettu 26.8.2013

Arvoasteikko:

A 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1916

Kuuluu alueeseen 12" kasarmi

0047 on suuri kasarmirakennus 12" kasematin alapuolella. Rakennus on melkein 50m pitkä. Länsisivulla, hyvin lähellä eteläpäätyä on muuten suorakaiteen muotoisesta rakennuksesta eroava siipi. Rakennus on 12" kasarmialueen suurin ja näyttävin.

Kasarmin huonejako on uudistettu 1950-luvun lopussa, jota ennen rakennuksessa oli kolme suurempaa tupaa, sekä pieniä huonetiloja rakennuksen kummassakin päädyssä sekä lisäsiivessä. Rakennuksessa ei alkujaan ole ollut pesutiloja sisällä. Rakennusta on lämmitetty kymmenellä pönttöuunilla, joiden lisäksi on ollut neljä muuta tulisijaa. Sisäänkäyntejä on ollut viisi; kolme rakennuksen kummallakin sivulla, sekä pienet kuistit kummassakin päädyssä. Piirustusten mukaan rakennukseen ei ole ollut käyntiä keskeltä päätyä, vaan sisäänkäynti on alun alkaenkin sijainnut lähempänä rakennuksen länsireunaa. (PHRKL Keskus)

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Miehistökasarmissa, kuten muissakin venäläisaikaisissa rakennuksissa on tasaisista, lohkotuista kivistä muurattu, tuuletusaukoton kivijalka. Kivijalan yläosa on betonoitu ja betonin läpi on vedetty ilmeisesti lattianiskat, jotka ovat pahoin lahonneet. **Kasarmin kivijalka on paikoin hyvin matala.**

Rakennuksen alapohja on 1950-luvun lopun piirustuksen (piirroksessa ei ole päivystä) mukaan maanvarainen betonilaatta, jonka päällä on lattianiskat ja niiden päällä taas laatta, jonka päällä on lattia. (PHRKL Turku) Materiaaleja ei ole havainnollistettu detaljein tarkemmin, joten on mahdollista, että alapohjarakenteisiin piirretty materiaali on myös puuta. Vastaavan rakenteen sisällä puu tosin lahoaa erittäin nopeasti.

Runko, rakenne

Rakennuksessa on hirsirunko, joka on tuettu följarein. Seinärakenne on ulkopinnasta sisäpintaan: ulkolaudoitus, hirsi, kovalevy. Tuuletusrakoja ei ole. Kaikki seinät ovat kantavia (PHRKL Turku).

Rakennuksen nykyinen huonejako on suunniteltu vuonna 1957. Piirustuksen perusteella alkuperäisiä hirsiseiniä ovat ulkoseinät, sekä osa tupien väliseinistä. Loput väliseinät, sekä tupien käytäväpäädyn seinät on toteutettu käyttäen hyväksi kattoniskoja kannattelevia pilareita, joiden väliin on tehty ilmeisesti kevyt, kantamaton rakenne.

Följarit ovat näkyvillä sekä sisä- että ulkopuolelta. Ulkopuolella tuhohyönteiset ovat syöneet följaripuita ennen nykyistä maalipintaa. Följarit myös loppuvat alaosaan betonoinnin sisään. Följaripuu on kovaa ja siitä lähtevä ääni on terveen napakka.

Vuoraus

Ulkovuoraus on samanlainen kuin muissakin venäläisaikaisissa rakennuksissa, eli pääosa seinästä on punaista rimalaudoitusta, päätykolmiot punaista lomalaudoitusta. Följarit on koristeltu ulkopuolelta veistämällä sivuihin viisteet. Räystäiden detaljit sekä pielilaudat ovat valkoisia.

Vuorauksen kunto on vaihteleva. Näkyvillä seinillä kunto on hyvä, mutta mitä kauemmas tieltä päädytään, sitä heikommassa kunnossa se on. Vuorauksen kunto on huonoimmillaankin tyydyttävä. **Pääosin vauriot ovat pientä lahoa, jonka on aiheuttanut joko väärä maalityyppi tai puun sijainti seinässä.** Vauriot ovat kuitenkin paikattavissa helposti. **Vuorauksen vaakaosien liitoksissa istuvuus on paikoin huono.**

Rakennuksen seinärakenne on arkistomateriaalin mukaan ulkopinnasta sisäpintaan: ulkolaudoitus, hirsi, kovalevy (PHRKL Turku). Ikkunat sijaitsevat ulkoseinäpinnassa seinälaudoitusta syvemmillä. Tällöin laudoitus voi olla suoraan seinäpinnan päällä. Vuosikorjauslistasta löytyy maininta miehistökasarmin seinistä:

”vanhan laudoituksen päälle sahattu 22x150 ripa hienosahattu 17x38 maalaus Puna-multa Riihimaali pari kertaa”

Ratkaisu on erikoinen, mutta Örössä on esimerkiksi rantasaunassa 0051 käytetty samaa tekniikkaa, jossa vanha laudoitus peitetään uudella.

Kasvillisuus on rakennuksen ympärillä korkeaa ja myös puusto on liian lähellä rakennuksen seiiniä. Ympäristöä on syytä raivata, jotta rakennus pääsee kuivumaan kunnolla. Rakennuksen ympäristö tulee myös pitää avoimempana.

Rakennuksen ulkoasu on tyyliiltään, muodoltaan ja mittasuhteiltaan säilyttänyt vuoden 1957 muutospiirrosten aikaisen asun hyvin.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on saumattu peltikatto, jolla kasvaa runsaasti jäkälää. Katon väritys vaihtelee mustasta ruskeaan. Katon maalipinnassa on selkeitä heikentymiä ja maali kuoriutuu paikoin pois. Maalityyppinä on muovisideaineinen öljymaali, mahdollisesti alkydiöljymaali.

Juoksuputket ovat hyväkuntoiset, mutta katolla niiden liitoksissa on reikiä sekä pientä maalin irtoilua. Pientä maalin lohkeilua on myös eteläpäädyn juoksuputkissa.

Sekä katto, että juoksuputket on syytä puhdistaa ja maalata uudelleen.

Rakennuksessa on viisi pellitettyä piippua. Piippujen yläosassa on ritilikkö ja päällä hattu. Piippujen kunto on hyvä.

Rakennuksessa on avoin ullakko, jonne pääsee toiseen kerrokseen rakennetusta televisiohuoneesta. Yläpohjan eristeenä on sahanpurua ja ruoteissa tai katon kantavissa rakenteissa ei ole havaittavissa heikentymiä. Ullakkotilaa ei ole jaettu palolokeroihin. **Kulkuluukun edessä on hiiren jätöksiä.**

Ikkunat, ovet

Rakennuksen ikkunat ovat pääosin uudempia kuin itse rakennus, ne on mahdollisesti uusittu 1950-luvun lopulla rakennuksen muiden muutostöiden yhteydessä. Lasien kiinnitys on hoidettu pääosin listoin, mutta kitti-ikkunoitakin on. **Ikkunoiden yleiskunto on kohtalainen; kittauksissa on kunnan heikentymiä, maalipinta on pääosin huono ikkunoiden alaosissa ja alapuut kasvavat monin paikoin jäkälää. Myös osa ruuduista on rikki.** Puuosat ovat kuitenkin pääosin kunnossa ja ikkunanpuitteet rakenteellisesti moitteettomia.

Ikkunat on upotettu muutamia senttejä seinän sisään ja pielilautojen tippalista on peltiä. **Tippalistojen istuvuutta on syytä tarkkailla.**

Rakennuksessa on yksi ulko-ovi, joka sijaitsee rakennuksen pohjoispäädyssä. Ovi on vanha, peileistä rakennettu pariovi, joka on käsitelty pellavaöljypohjaisella maalilla, joko pellavaöljymaalilla tai tervamaalilla.

Ulko-ovi on tyyliltään samanlainen, kuin muissakin 12” kasarmialueen venäläisaikaisissa rakennuksissa olevat ovet. Oven kunnossa ei ole heikentymiä.

Sisäövet ovat potkupellillä varustettuja laakaovia, joissa on pystysuuntainen, pitkä vedin. Sisäovien kynnykset ovat kohtalaisen korkeita. Ovet ovat ruskeita. Ovien käymisessä tai kunnossa ei ole heikentymiä.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennus seisoo kohtalaisen tasaisella maalla. Kasvillisuus on kaikkialla rakennuksen ympärillä runsasta ja korkeaa. Myös puusto on erityisesti rakennuksen itä- ja eteläpuolella liian lähellä rakennusta. Kasvillisuus pitää seinän kosteana sekä tuo epäpuhtauksia katolle ja häiritsee vedenpoistoa. **Kasvillisuutta tulee karsia ja se tulee jatkossa pitää matalana.**

Interiööri

Kasarmissa on kaksi kerrosta. Ensimmäisessä kerroksessa on kahdeksan tupaa, jotka yhtä lukuun ottamatta ovat rinnan, käytävän kulkiessa tupien edessä. Eteläpäädyssä on käymälä, pesuhuone, kodinhoituhuone ja portaikko. Toisessa kerroksessa on oleskelutila ja kylmä ullakko. Rakennuksessa ei ole säilynyt ainuttakaan tulisijaa.

Sisätilan lattialla on muovimatto, joka on suoraan kapean laudoituksen päällä. Maton väri on sinappiin taittuva vihreä. Käytävällä seinät ja katto on levytetty, tuvissa katto on kapeaa ponttipaneelia. Käytävällä seinien väri on rintapaneelia jäljittelevästi alaosastaan tumman ruskea, yläosasta valkoinen. Katto on valkoinen. Käytävän levyjen saumat on peitetty rimoin, tuvissa levyt ovat pontissa. Tupien seinät ja katto on maalattu samalla valkoisella. Kaikkien tupien katossa on tuuletusräppänä. **Osassa tuvista on katoissa kosteuden aiheuttamia jälkiä, jotka saattavat olla vanhaa vauriota.**

Vessassa sekä pesutilassa lattiat ja osin myös seinät ovat kaakelia, katot ovat lakattua mäntypaneelia. Kodinhoituhuoneen lattia on kaakelia, mutta seinät ja katto ovat valkoiseksi maalattua rimalevyä. Lattian kaakeli on epätasaista, sinapinkeltaista neliön muotoista kaakelia, seinät taas sileää valkoista. Vessassa on pisuaarit sekä kevytrakenteiset kopit, pesutilassa kasarmeille tyypilliset joka puolelta saavutettavat pesualtaat sekä suihkut. Märkätilat ovat päällisin puolin hyväkuntoiset, vain kodinhoituhuoneessa on pesukoneen ympärillä seisomaan jääneen kosteuden aiheuttamaa pientä tummentumaa. Kosteus on ruostuttanut pesukoneen jalaksia, joten ruostetta on irronnut myös kaakeleille. **Lisäksi kosteus on noussut seinälevyihin pullistaen niitä.**

Yläkerran tilassa lattia on siniharmaata, marmorina imitoivaa muovimattoa, seinät saumattomaksi päällystettyä levyä ja katto kapeaa, valkoiseksi maalattua ponttilautaa. Yläkerran tilassa ei ole vaurioita.

Rakennuksen sisäseinissä on runsaasti varusmiesten kirjoituksia.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus havainnollistaa saarella pitkään jatkunutta sotilastoimintaa ja se on saaren ainoa yhä olemassa oleva varusmiesten asumiseen tarkoitettu rakennus. (Saaren toinen kasarmi on aikanaan muutettu panssarivaunusuojaksi.) Miehistökasarmi on säilyttänyt erityisesti sisätilaltaan kasarmin piirteet täydellisesti.

Rakennuksen yleiskunto on hyvä. Rakenteet ovat ryhdikkäät, mikään ei notku eikä rakennuksessa tunnu hajua. Pinnat ovat kuluneet ja osiin levyistä on tullut reikiä. Pintojen kuluneisuus on käytöstä syntyneitä patinaa ja se korostaa rakennuksen luonnetta varusmiesten silottelua kaipaamattomana asuinpaikkana. **Ulkokatto kaipaa pikaista puuttumista, kuten myös seinien lähellä kasvava kasvillisuus. Seinälaudoituksen paikkaus ei ole kiireellinen toimenpide. Rikkinäisten ikkunaruuutujen vaihto sekä huonokuntoisimpien puitteiden kunnostus ovat myös tarvittavia toimenpiteitä.**

0049 Varasto

Tarkastettu: 10.9.2013

Arvoasteikko:

C 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1935

Kuuluu alueeseen Pohjoispään rakennukset

Rakennuksessa on kevytsoraharkoista tehty pilariperustus. Kasvillisuus rakennuksen ympärillä on korkea. Sisätilassa oven edessä ei ole lattiaa, vain pelkkä sora. Ratkaisu liittyy rakennuksen käyttötarkoitukseen, joka ei toistaiseksi ole tiedossa. Lattian niskat eivät tukeudu rakenteeseen, vaan ovat joko maan pinnassa kiinni, tai ne kannattavat omiin pilareihinsa. Lattian ja seinärakenteen välissä on rako, joka kertoo siitä, että rakennusta on nostettu ja oikaistu huomattavan paljon korjausten yhteydessä. **Lattiassa on lahovaurioita siellä täällä.**

Rakennus lautarakenteinen, se on tuettu pyöröhirsin, pelkkahirsin sekä 2"x4" puin. Rakennus on korjattu hiljattain laudoittamalla seinät uudelleen ja tukemalla runkoa. Rakennuksen vuoraus on lomalautaa, joka on maalattu punaiseksi. Räystäät ovat valkoiset. Katto on moderni peltikatto, jonka **ruodelaudoissa on kosteusvaurioita**, mutta ulkoa päin tarkasteltuna katto vaikuttaa hyväkuntoiselta, eli pääosa rakenteesta kantaa vielä hyvin. Vaurio on mahdollisesti syntynyt jo ennen nykyisen katteen vaihtamista. Rakennuksessa on yksinkertaiset, lautarakenteiset ladonovet nostosaranoilla rakennuksen itäpäädyssä.

0050 Käymälä ja vaja

Tarkastettu 10.9.2013

Arvoasteikko:

B 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1950

Kuuluu alueeseen Pohjoispään rakennukset

Rakennus 0050 sijaitsee rantasaunan pihapiirissä, rantasaunan ja rannan välissä. Se on kolmiovinen, pieni, punavalkoinen, pulpettikattoinen rakennus. Käymälä on poikasena rakennuksen takana. Pääosaa rakennuksesta käytetään puuvajana.

Rakennuksessa on pilariperustus, lautarakenne sekä moderni peltikatto. Värityys on punavalkoinen ja molemmat maalityypit ovat muovisideaineisia. Ulkokuoritus on osin pahoin lahonnut. Se ei toisaalta muuta tilannetta, sillä rakennus on tälläkin hetkellä rakennettu epätiiviksi. **Kasvillisuus rakennuksen ympärillä on korkea ja lähellä olevan männyn oksa nojaa käymälän kattoon.** Katto ei toistaiseksi vuoda, mutta on vain ajan kysymys, koska se ruostuu puhki.

0051 Rantasauna, Ahtisaaren sauna

Tarkastettu 11.9.2013

Arvoasteikko:

A 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1916

Kuuluu alueeseen Pohjoispään rakennukset

Rakennus on pieni rantasauna pitkän ikävän varrella, matkalla isolle laiturille. Rakennuksen rakennusvuosi on 1916, mutta se on remontoitu täysin 1990-luvulla, kun presidentti Ahtisaari vieraili saarella. Muutostyöt ovat olleet siinä mielessä epätavallisia, että ilmeisesti kiireen vuoksi esimerkiksi vanhaa vuorausta ei ole purettu, vaan uusi on tehty suoraan päälle. Myös sisätilassa on mahdollisesti säilynyt vanhempia materiaaleja uusien alla. Muutostyöstä ei ole saatavilla suunnitelmaa, joten on syytä olettaa, että työ on suunniteltu ja toteutettu impulsiivisesti, pyrkien nopeaan lopputulokseen. Rakennuksessa on pieni katos ulko-oven edessä. Pihapiiriin kuuluu kaksi ulkorakennusta, käymälän ja vajan yhdistelmä sekä varastorakennus.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennuksessa on matala pilariperustus, joka on oletettavasti betonoitu myöhemmin. Vuoden 1948 dokumentointileikkauspiirustukseen perustus on kuvattu betonianturoina, mutta mikäli rakennuksen valmistumisvuosi pitää paikkansa, on luultavampaa, että rakennus on tehty nurkkakivien päälle ja kivijalka on betonoitu myöhemmin. Kivijalassa ei ole tuuletusaukkoja, **mutta betonointiin on tullut joitain halkeamia**. Halkeamat viittaavat betonoituun kivijalkaan laatan sijaan. Halkeamat kertovat yleensä perustusten liikkeestä.

Alapohjarakenne tulee selvittää ja sen kunto on syytä tarkastaa sekä selvittää mahdolliset perustusten korjaustarpeet.

Runko, rakenne

Rakennuksessa on hirsirunko, joka on lisäeristetty sisäpuolelta. Rakennuksen etelänpuolen sivulla on kuisti, joka on myöhempi lisä, mutta joka on piirretty jo vuoden 1948 piirustukseen mukaan (PHRKL Turku).

Vuoraus

Rakennuksessa on rimalaudoituus, joka on kohtalaisen hyväkuntoinen. Vuorauksen pääväri on punainen, listat ja nurkat ovat valkoiset. Valkoinen maali on muovisideaineista, punainen ilmeisesti Teknoksen Riihi.

Vuoraus on tehty suoraan vanhan, maalaamattoman leveän laudoituksen päälle. On oletettavaa, että vanha vuoraus olisi kauttaaltaan yhä olemassa uuden alla. Tätä tukee myös Örön entisen huoltopäällikön Stig-Göran Hallénin haastattelu (Hallén, 1.10.2013).

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on satulakatto, joka jatkuu pohjoisen puolen lappeella yhtenäisenä myös kuistin yli. Katto on uusi peltikatto. Katto on maalattu muovisideaineisella maalilla, **joka irtoilee paikoin suurina paloina**. Maalin alta paljastuva pelti vaikuttaa kuitenkin toistaiseksi hyväkuntoiselta. Sisäpuolelta tarkasteltuna katon etelälapteen ruoteissa on kosteuden aiheuttamaa heikentymää, mutta ruoteiden kantokyky ei toistaiseksi ole heikentynyt. Vaurioitunut maalipinta tulee korjata puhdistamalla ja paikkamaalaamalla. Rakennuksen vanhassa osassa kattotuolien päät ovat koristeelliset.

Katolla on yksi, rakennuksen kokoon nähden suhteettoman suuri pellitetty savupiippu, jossa ei ole hattua. Piipun ullakolla olevaa hormia ei ole rapattu, joten hormin kuntoa ei pysty arvioimaan, mutta **rakennuksesta sisällä on nuohoojan ilmoitus, että tulipesiä ei saa käyttää, koska "hormissa on vikaa"**.

Yläpohjan täytettä ei ole muutettu, täytteenä on edelleen hiekkaa ja yläpohjan sekä katon kantavien rakenteiden kunto on pääosin hyvä.

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on T-karmi, jossa on vanhat, pienimittakaavaiset, sirot kitti-ikkunat, joissa on alkuperäiset helat. Ikkunoiden kunto on huono ja yleisilme epäsiisti. Kitti on lähes kauttaaltaan irti ja se on yritetty meikata piiloon maalaamalla ruutuihin kauempaa kitiltä näyttävä lista. Ikkunat ovat kuitenkin vielä kunnostettavissa, jolloin on ehdottoman tärkeää, että ne kunnostetaan ja säästetään autenttiset rakennusosat, eikä vaihdeta niitä uusiin.

Ovi on valkoiseksi maalattu peiliovi, jonka yläosan peilit on vaihdettu ikkunoiksi. Maalipinnassa on kulumaa kädensijojen lähetyvillä ja oven alaosassa, mutta muuten sen kunto on hyvä.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Maa viettää tieltä rakennusta kohti, mutta itse rakennus seisoo tasaisella maalla. Kasvillisuus rakennuksen ympärillä on korkea. Pihalla on mukulakiveystä ja harjoituskentän lisäksi saaren ainoa lipputanko.

Interiööri

Rakennuksessa on eteinen, keittiönurkkaus, takahuone, pesutila ja sauna. Interiöörissä kaikki pinnat on uusittu 1990-luvun remontin yhteydessä. Lattia-, seinä- ja kattopinnat ovat kaikki erilaista, lakattua havupuupaneelia. Lakattu havupuu toistuu myös huonekaluissa. Takahuoneessa on moderni, punatiilistä muurattu avotakka ja saunassa moderni metallikuorinen puukiuas.

Sisätilat ovat kauttaaltaan kohtalaisen siistissä kunnossa, eikä normaalista kulumasta poikkeavia vaurioita ole havaittavissa.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus on säilyttänyt pienipiirteisen massansa kohtalaisen hyvin, ainoastaan sisäänkäyntinä toimiva kuisti poikkeaa siitä, mutta sekin sopusointuisesti. Alkuperäiset ikkunat tukevat mielikuvaa vanhasta rakennuksesta, mittakaavaltaan rakennus sopisi olemaan vähemmän varakas asuinrakennus, tai jonkinlainen kausiasumus. Lisäksi rakennuksen muutetun ulkoverhouksen alla on luultavasti jäljellä rakennuksen vanhempi, maalaamaton vuoraus. Rakennuksen interiööri ei sinällään sisällä kulttuurihistoriallisia arvoja, vaikka onkin edustava 1990-luvun yleisessä käytössä olevana sisätilana.

0052 Autiotalo, iso laituri

Tarkastettu 12.9.2013

Arvoasteikko:

A 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1916

Kuuluu alueeseen Pohjoispään rakennukset

Autiotalo 0052 on venäläisaikainen, vuonna 1916 valmistunut kolmen huoneen asuinrakennus ison laiturin vieressä. Rakennus on massaltaan ja vuoraukseltaan samanlainen, kuin muut saaren vanhat asuinrakennukset. Rakennus on säilyttänyt alkuperäisen ilmeensä sekä ulkoasussa että sisätiloissaan erityisen hyvin. Rakennuksen voi huonemääränsä ja sijaintinsa perusteella epäillä olleen vartiotupa.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennuksessa on pilariperustus ja betonoitu kivijalka, jossa on halkeamia. Rakennuksessa on venäläisaikaisille rakennuksille tyypillinen, tuuletusaukoton kivijalka. Sisäseinärakenteessa kulkee peltinen putki, joka johtaa lattian läpi ullakolle. Putki saattaa liittyä alapohjan tuuletukseen ja selittää venäläisaikaisten rakennusten kivijaloista puuttuvat tuuletusluukut.

Runko, rakenne

Rakennus on hirsirunkoinen. Rungon päällä on tervapaperi, jonka päällä on rimalaudoitus. Ainakin kolmessa alimmassa hirsikerrassa on pahoja lahovaurioita. Ulkoseinän rajuista vaurioista huolimatta sisäpuolella hirsikehikossa ei ole ongelmia.

Vuoraus

Rakennuksessa on punaiseksi maalattu rimalaudoitus. Punainen maali vaikuttaa keittomaalilta, listojen ja detaljien maalaamiseen käytetty valkoinen maali on muovisideaineista. Nurkkalaudat ovat sirot ja räystäiden detaljointi on samanlaista kuin 12" ja 6" kasarmeilla. Vuorausta on helmapaikattu jonkin verran, mutta laudoitus on silti paikoin alaosistaan lahonnut niin, että runko on näkyvillä. Rakennus on vahvassa maalissa tien puolella olevilta sivuiltaan, mutta piiloon jääviä sivuja ei ole maalattu. Niiltä näkee, että rakennuksen pintakäsittelynä on jo aiemmin ollut keittomaali.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on uudehko peltikatto, jossa on kulumaa, mutta kunto on toistaiseksi olosuhteisiin nähden hyvä. Rakennuksen takaseinällä puu on **kaatunut katon päälle ja toisella puolella pihlaja nojaa kattoon**. Puut heikentävät katteen kuntoa nopeasti. Kate on rakennettu kattotuolikannatteisten, tiheiden ruoteiden varaan. Ruoteissa sen kummempin kuin kattotuoleissakaan ei ole merkkejä kunnan heikentymisestä tai siitä, ettei kate pitäisi vettä.

Yläpohjan täytteenä on hiekkaa, olkea ja **mineraalivillaa**. Villaa on pienissä määrin muun täytteen päällä, mutta **kosteuden kertymisen vuoksi se on syytä poistaa. Itäpäädyn laudoituksessa on iso reikä**, josta sadevesi pääsee kastelemaan yläpohjan täytteen. Lännen puolen **kulkuaukosta puuttuu ikkuna**.

Rakennuksessa on yksi pellitetty piippu, jossa ei ole hattua. Piipun kuntoa ei pystytty tarkistamaan paremmin, mutta ullakon rapattu hormi on kunnossa. **Sisällä olevan puuhellan yläpuolelle on kirjoitettu, että uunissa on lämmityskielto 25.8.1984 alkaen.**

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on T-karmi, jonka alaosassa on kaksi kolmiruutuista pystypuitetta ja yläosassa yksi vaakasuuntainen kolmiruutuinen puite. Ikkunat eivät ole alkuperäiset, mutta ne on tehty pieteetillä. Ikkunoissa on listakiinnitys. **Ikkunoiden kunto on kohtalainen tai heikko, mutta puitteet ovat korjattavissa.** Ullakon länsipäädyn kulkuaukon ikkuna puuttuu.

Rakennuksessa on yksi ulko-ovi, jota ei ole lukittu. Ovelle johtaa valetut portaat. Ovi on pystysormipaneelia, joten sen voi arvioida olevan noin 1950-luvulta. Oven kunto on kohtalainen.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennus on pääsääntöisesti korkeammalla kuin ympäristönsä, mutta rakennuksen ympärillä on **korkeaa kasvillisuutta**, joka sekä nojaa rakennukseen, että nousee seinille. Kasvillisuus pitää rakennuksen kosteana ja edesauttaa siten lahottajasienten kasvua ja korroosion kehitystä sekä luo tuhohyönteisille mahdollisen elinympäristön. Rakennuksen länsipäättyyn **on varastoitu lahoavia tukkeja**, jotka houkuttelevat paikalle tuhohyönteisiä ja muuttavat maan routimista perustusten ympärillä. Tukit tulee poistaa.

Interiööri

Rakennuksessa on kuisti, eteinen ja kaksi kamaria. Rakennuksessa on alkuperäinen, suuri huonekorkeus. Länsikamaria lukuun ottamatta kaikki huoneet ovat hirsipinnalla. Länsikamarin seinillä on maalaamattomat puukuitulevyt, joihin tehdyistä kirjoituksista käy ilmi, että rakennus on toiminut myös varusvarastona. Kamarin oven yllä on yhä pinkopahvi. Muiden huoneiden seinillä on ollut pinkopahvit, jotka on revitty pois. Eteisen ja kuistin katossa pinkopahvit ovat yhä paikallaan ja niissä ei ole repeämiä tai kupruilua. Itäkamarissa on näkyvässä suljettu ikkuna-aukko. Rakennuksessa ei ole, eikä ole koskaan ollut, muista venäläisaikaisista rakennuksista poiketen, rappausta hirsien sisäpinnassa.

Rakennuksessa on kapeasta laudasta tehty, maalattu lattia. Lattian kunto on kohtalaisen hyvä. Kuistihuoneen lattia on valettu.

Rakennuksessa on vain yksi hormi, johon on liitetty sekä toisen kamarin peltikuorinen pönttöuuni, että toisen kamarin puuhella. Hormin vieressä on näkyvillä seinähirsiin upotettu metallinen, noin 15cm halkaisijaltaan oleva putki, joka tulee lattian läpi ja päättyy jonnekin yläpohjaan. Putki liittyy mahdollisesti alapohjan tuuletukseen.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennuksen erityispiirteitä on se yksinäinen sijainti kasarmialueista erillään ison laiturin kupeessa, sekä sen autioitumisen tuoma säilyneisyys. Rakennuksessa on poikkeuksellisen paljon 1900-luvun alun autenttisia piirteitä ja materiaaleja, varsinkin sisätiloissa.

Rakennus on autio ja epäsiisti, mutta toisaalta suuret rakenteet ovat kohtalaisessa kunnossa. Ikkunat kaipaavat kunnostusta, katto pitää, mutta yläpohjan eristeet pääsevät kastumaan ja jo paikoin pahoista vaurioista kärsivä runko on osin vailla vuorausta. Toisaalta rungon lahovaurioiden ja vuorauksen paikkaaminen ei ole suuri työ.

0056 Käymälä, vaja

Tarkastettu 2.9.2013

Arvoasteikko:

B 3

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1958

Kuuluu alueeseen Saaren keskiosan rakennuskanta

0056 on valmistunut vuonna 1958. Rakennus on pitkän mallinen, mäkeen rakennettu vajarakennus, jonka kummassakin päässä on käymälä. Rakennuksessa on huopakatto ja rimalaudoitus sekä viisi ulko-ovea. Seinäpinta on punainen, pieli- ja räystäslaudat ovat valkoisia ja ovet ovat vaalean vihreitä.

Rakennus on ilmeisesti perustettu anturoille, alapohjana on maanvarainen betonilaatta. **Kivijalka on valettu betonista. Kivijalassa on halkeamia, jotka johtuvat perustusten painumisesta.** Molempien päätyjen vessoista tulevat ulosteet kertyvät kivijalan sisällä oleviin sammioihin, joihin on kulku päädystä.

Rakennuksessa on eristämätön rankarunko. Katto on limisaumattua huopaa. **Katon kunto on heikko; katolla on runsaasti lähipuista irronnutta roskaa ja osa puista jopa nojaa siihen. Katossa on myös reikiä.**

Sisätilassa on kaksi vessaa, puuvaja sekä tyhjä varastotila. **Sisätila on epäsiisti käyttämättömyyden sekä rakenteiden heikkenemisen vuoksi. Lattiassa on pieniä lahokohtia, varastossa olevassa puutavarassa on runsaasti tuoretta, jumin aiheuttamaa purua, lisäksi katto vuotaa.**

Rakennuksen tarpeellisuus linnakkeen jatkokäytön kannalta tulee selvittää ja päättää sitten, onko rakennus syytä purkaa.

0056 Kellari

Tarkastettu: 2.9.2013

Arvoasteikko:

B 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: ?

Kuuluu alueeseen Saaren keskiosan rakennuskanta

Koulun kellari on pihapiirin perältä löytyvä, uudempi betonirakenteinen maakellari. Rakennusta ei ole listattu siirtyviin. Rakenne on hyvässä kunnossa seinissä kasvavaa sientä ja lahoavia hyllyjä lukuun ottamatta. Kellarissa on eteistila sekä itse kellaritila. Väliovet on tehty ilmeisesti kerrossänkyjen levyistä, koska niissä on runsaasti asepalvelusta käyneiden kirjoituksia. Kellari on ilmeisesti ollut melko viimeaikoihin asti käytössä.

Kellarin tuulettumisesta tulee huolehtia pitämällä oviaukko avoinna kasvillisuudesta ja katon tuuletustorvi auki.

0057 Asuinrakennus, koulu (varusvarasto)

Tarkastettu 2.9.2013

Arvoasteikko:

A 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1943

Kuuluu alueeseen Saaren keskiosan rakennuskanta

Rakennus on pitkähäkö 1940-luvun asuintalo Lyhyen ikävän varrella. Rakennuksessa on kaksi sisäänkäyntiä julkisivussa. Piirustuksessa vuodelta 1948 rakennusta nimitetään varusvarastoksi. Myöhemmin rakennuksessa on toiminut saaren henkilökunnan lasten koulu. Rakennuksen toisessa päässä on asunto.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennus on perustettu anturoille. Kivijalka on valettu ja sen sisässä on ryömintätila, joka tuulettuu takaseinän ja päätyjen tuuletusluukkujen kautta. Kulkua ryömintätilaan ei löytynyt. Alapohjan rakenne on Puolustusvoimien rakennuslaitoksen (Turku) mittauspapereiden perusteella matto, vaneri, karkopan(?), lauta, väli, lauta, väli, lauta.

Perustuksissa, kivijalassa tai alapohjassa ei ole havaittavissa ongelmia.

Runko, rakenne

Rakennus on rankarunkoinen. Rakennelaskelman mukaan (PHRKL Turku) seinärakenne on lauta, lauta, puukuitulevy, 85mm ilmakerros ja puukuitulevy. Ilmkerrosta käytettiin seinärakenteiden eristeenä 1900-luvun puolivälin vuosikymmeninä purun ja villan sijaan. Rakenteessa ei ole varsinaisia ongelmia, mutta ilmaeriste vaatii hyväkuntoisen seinärakenteen ja koulun **seinissä on useammassa kohtaa jonkun eläimen tekemiä, pieniä reikiä.**

Vuoraus

Rakennuksessa on säännöllinen rimalaudoitus, joka on pääosin hyvässä kunnossa. **Vuorauksessa on noin 5cm halkaisijaltaan olevia reikiä.**

Seinäpinta on väriltään punainen, pielilaudat ja kuistit ovat valkoisia. Maali on mitä luultavimmin myös Teknoksen Riihi.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on satulakatto, jossa on moderni peltikate. Katto on maalattu hennosti punaiseen taittuvalla ruskealla. Maalipinta on kohtalaisen hyvässä kunnossa. **Katteessa on hyvin pieniä maalittomia kohtia, joissa on paikoin myös ruostetta, mutta suurempaa vauriota ei toistaiseksi ole.** Saariston ilmastossa vaurio kuitenkin etenee nopeasti. **Saumakohdissa on myös kertynyttä likaa sekä levää,** joka edesauttaa korroosiota.

Rakennuksessa on räystääspuutket ja julkisivujen nurkissa on juoksupuutket. Putkien ja kourujen kunto on hyvä, mutta **kouruissa on likaa ja vesi seisoo paikallaan,** vaikka juoksupuutkista tuleekin vesi läpi.

Rakennuksessa on neljä suurehkoa, englantilaistyyppistä savupiippua. Piippujen runko on muurattu ja yläosa valettu. **Piippujen kunto on heikko.**

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on isohkoja kaksiosaisia maisemaikkunoita, joissa on tuuletusikkuna sivussa, sekä pystysuuntaisia suorakaideikkunoita. Maisemaikkunoiden saranointi on poikkeuksellisesti puitteen yläosassa, muissa pystysivulla.

Kaikki ikkunat ovat kitti-ikkunoita ja kittausten kunto on pääosin hyvä. Ikkunoiden maalipinta on osin homehtunut ja kasvaa paikoin jäkälää. Molemmat kertovat puitteisiin kertyneestä, ylimääräisestä kosteudesta. **Puitteiden kunnostus ei ole kiireellinen, mutta puitteiden puuosien käyttäytymistä on syytä tarkkailla.**

Rakennuksessa on lakatut pystypaneeliovvet, jotka ovat mahdollisesti alkuperäiset. Toisessa ovesa on tummaksi sävytetty lakka, toisessa väritön. Ovien kunnossa ei ole ongelmaa.

Ovien edessä on betoniportaait, joiden yllä on Örön 1940-luvun rakennuksille tyypillinen, koristeellinen kuisti. Portaissa on rapaamaa ja sammalta ja katoksen puuosissa on pahoja lahovaurioita. Portaita voi täydentää lisäämällä halkeamapaikkoihin kalkkisementtillaastia, joka on heikompaa kuin portaiden perusmateriaalina oleva betoni, ja huolehtimalla siitä, ettei katolta valuva vesi pääse kuormittamaan portaita. Katoksen lahopaikkojen korjaus on operationa monimutkaisempi, sillä katos pitää tukea koko operation ajan, mikäli kantavia rakenteita joudutaan uusimaan. Laho puu poistetaan ja korvataan terveellä paikkapalalla, joka liitetään puutappiliitoksin paikalleen. Kuistien maalaamiseen käytetään jatkossa pellavaöljymaalaa. Nyt käytössä oleva muovisideaineinen maali on osaltaan edesauttanut lahovaurioiden syntyä.

Kuistit ovat alkuperäisasussaan ja tärkeä osa rakennuksen julkisivun ilmettä.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennuksen ympäristön maasto on kohtalaisen tasaista ja puustokaan ei tule aivan seinustojen viereen. Rakennusta ympäröivä, korkea heinikko on syytä pitää matalana.

Interiööri

Rakennuksessa on kaksi erillistä tilaa. Länsipäädyn tila on toiminut asuntona, siinä on kaksi huonetta, keittiö ja vessa. Asunto on pieni ja kohtalaisen hyväkuntoinen. Sisätilassa on säilynyt alkuperäisiä pintoja ja yksityiskohtia hyvin.

Itäpäädyn tilassa on iso eteinen, joka on toiminut naulakkona. Eteinen johtaa kahteen eri tilaan; toisessa on luokkahuone, jossa on keittiö, uuni ja vessa, toisessa ilmeisesti asuntona toiminut tila, jossa on vessa, keittiö ja kolme pienempää huonetta. Sisätilojen pinnat ovat säilyneet hyvin ja materiaaleja ei ole muutettu. Seinät ja katto ovat pinkopahvia, lattialla on muovimatto.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennuksen yleiskunto on hyvä. Rungossa tai perustuksissa ei ole ongelmia, sillä pinkopahvit paljastaisivat pienetkin liikkeet nopeasti. Epäilyksiä aiheuttaa se, ettei ryömintätilaan löytynyt kulkua. **Homeen mahdollisuus on syytä tarkistaa.**

Rakennus on säilyttänyt kouluaikaisen asunsa sekä ulkopinnoilla että sisätiloissa poikkeuksellisen hyvin. Erityisesti ulkoasussa on syytä kiinnittää huomiota katoksiin, jotka ovat tyypillisiä nimenomaan Örön 1940-luvun rakennuskannalle. Rakennuksen seinärakenne ei ole ennenkuulumaton, mutta kohtalaisen harvinainen.

0058 Asuinrakennus, Impilinna

Tarkastettu 29.8.2013

Arvoasteikko:

A 2 (/3)

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1943

Kuuluu alueeseen Saaren keskiosan rakennuskanta

Impilinna on vuonna 1943 valmistunut henkilökunnan asuinrakennus, joka on yhä aktiivisessa käytössä. Impilinnassa on Öron 1940-luvun asuintaloille tyypillinen, koristeellinen kuisti. Impilinnan piirustuksissa vuodelta 1948 rakennusta nimitetään linnakkeen toimistoksi. Myöhemmin rakennuksessa on majoittunut linnakkeella töissä olleita naisia ja rakennuksen saama lisänimi periytyy tältä ajalta. Saarella käyvät siivoojat yöpyvät yhä rakennuksessa.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Impilinna on perustettu anturoiden päälle ja rakennuksen alla on ryömintätila. Kivijalka on valettu betonista. Kivijalassa on kaksi ritilöillä peitettyä tuuletusluukkuja, mutta käyntiä ryömintätilaan ei löytynyt.

Kivijalassa tai perustuksissa ei ole havaittavissa ongelmia, mutta ryömintätilan tuuletus on heikko.

Runko, rakenne

Rakennus on rankorakenteinen, eristeenä on ilmeisesti villaa, mahdollisesti myös sahanpurua. Rungon materiaaleissa tai ryhdissä ei ole näkyvää ongelmaa.

Vuoraus

Rakennuksessa on rimalaudoitus. Väriytyy on punavalkoinen; seinäpinnan pääväri on punainen, pielilaudat, räystäslaudat ja kuisti ovat valkoisia. **Seinässä on muovisideaineinen maali, maalipinta on kohtalaisen uusi. Väärä maalityyppi estää seinärakenteita kuivumasta.** Väärä maalityyppi yhdistettynä huonosti kuivuvaan mineraalivillaeristeeseen saattavat olla osasyynä sisätilan voimakkaaseen homeen hajuun. Vuorauksessa näkyy ajan tuomaa kulumaa, mutta varsinaista heikkenemistä ei ole havaittavissa.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on satulakatto, jonka katteena on saumattu pelti. Katto kaipaa puhdistusta, mutta muuten kunto on hyvä. **Kertynyt lika häiritsee veden poistumista.**

Rakennuksen yläpohjaan näkee eteläpäädyssä olevasta pienestä aukosta. Katto on kattotuolikannatteinen ja rimalaudoitus on peltikatolle kohtalaisen harva. Katon rakenteet ovat hyväkuntoisia, eikä yläpohjassa tunnu hajua. Yläpohjan eristeenä on sahanpurua.

Katolla on kaksi englantilaistyyppistä savupiippua sekä metallisia tuuletustorvia. Piippujen kunto on huono; **yläosan betonoinnissa on halkeamia, saumoista puuttuu laastia ja suolot ovat paikoin kasaantuneet pinnalle.**

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on rakennusajankohdalle tyypilliset ikkunat, joissa on kaksi kapeaa pystypuitetta rinnakkain yhdessä aukossa. Ikkunoissa on listakiinnitys. Ikkunoiden kunto vaihtelee, mutta **erityisesti sisäpinnoissa maalipinta on huono.** Ulkoikkunoiden sisäpinnassa on käytetty väärää maalityyppiä, joka vaikuttaa maalin kestävyysominaisuuksiin paikassa, jossa ikkuna on kylmän ja lämpimän ilman kohtaamispaikassa. Ikkunoiden puuosat ovat moitteettomassa kunnossa ja ikkunoissa on säilynyt alkuperäinen helotus.

Rakennuksen ulko-ovi on kapeaa pystyrimaa. Ovesa näkyy ajan tuomaa kuluneisuutta, mutta pääosin sen kunto on hyvä. Sisäovet ovat laakaovia.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennus seisoo tasaisella, mutta kostealla maalla. Maa laskee vähitellen tieltä kohti rakennusta ja aina siitä takana aukeavaan metsään. Kasvillisuus rakennuksen ympärillä on korkeaa ja ympärillä kasvaa tiheänä esimerkiksi saniaista. **Kasvillisuus tulee pitää matalana.**

Interiööri

Rakennuksen sisätilassa tuntuu voimakas homeen haju. Saaren rakennuksia inventoinnin ensimmäisellä viikolla siivonnut Puolustushallinnon rakennuslaitoksen työntekijä kertoi, että hajun lähde on yritetty etsiä useita kertoja tuloksetta. Sisätilassa on kuitenkin havaittavissa, että esimerkiksi vessan muovimatto kupruilee kauttaaltaan. **Rakennus on syytä tarkistaa homekoiran avulla, joka selvittää missä homepaikat rakenteiden sisällä sijaitsevat.**

Sisätilan lattia on päällystetty muovimatoin, seinät ja katot on levytetty. Eteisen katossa on paneelia, joka on mahdollisesti muissakin tiloissa levyn alla.

Rakennuksen sisustuksessa on vahva 1970-1980-luvun henki.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennuksen ryhdissä, katossa, seinissä ja perustuksissa ei ole havaittavissa vaurioita. Rakennuksessa on käytetty materiaaleja, jotka estävät rakenteita kuivumasta ja ovat siksi aiheuttaneet rakennukseen hometta. **Homeen sijainti ja määrä tulee selvittää, ennen kuin muihin toimenpiteisiin ryhdytään tai rakennuksen jatkokäytöstä päätetään.**

Rakennus on säilyttänyt ilmeensä hyvin ja se edustaa erinomaisesti Öron 1940-luvun rakennusvaihetta, joka on 1910-luvun lisäksi linnakkeen historian rakennusrikkain vuosikymmen. 1940-luvulla rakentaminen keskittyi kantahenkilökunnan asuntojen rakentamiseen ja asumisen parantamiseen.

0060 Ammusvarasto

Tarkastettu: 11.9.2013

Arvoasteikko:

C 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1943

Kuuluu alueeseen Pohjoispään rakennukset

Lähes identtinen ammusvarasto 0061 kanssa. Suuri, suorakaiteen muotoinen, tyhjillään oleva rakennus.

Varastot 0060 ja 0061 on tehty alun perin samoilla piirustuksilla. Piirustukset eroavat nykymuodosta siinä, että alkuperäissuunnitelman mukaan rakennuksen melkein koko harjan pituudelta on kulkenut lakeinen. Rakennukset on suunniteltu vuonna 1948.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennuksessa on laattaperustus. Kivijalka on valettu ja se nousee noin 40cm korkeuteen.

Runko, rakenne

Runko on pelkattua hirttä ja 2" x 4" puuta. Rungon päällä on lomalaudoitus, joka toimii ulkovuorauksena. Ei vaurioita.

Vuoraus

Rakennuksessa on mustaksi maalattu lomalaudoitus. Lautoitus on osin epätiivis, mutta rakenteen hatarus ei vaurioita rakennusta.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on moderni peltikatto, joka on maalattu punarusehtavaksi. Katto on aumattu satulakatto ja sitä kannattelee tiheä kattotuolirakenne. Katteen alla on tiheä ruodelautoitus.

Katon kunto on kohtalainen, katteessa tai kantavissa rakenteissa ei ole nähtävissä suurempia heikentymiä, mutta katto on notkolla sieltä täältä.

Ikkunat, ovet

Rakennuksen kummassakin päädyssä on jyhkeät pariovet, jotka on vuorattu norjalaisella vaakapaneelilla ja alaosassa on potkupelti. Ovilla ei ole ongelmia.

Ikkunoita rakennuksessa ei ole.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennus on tasaiseksi raivatulla suorakaiteen muotoisella aukiolla, jonka reunoilla on ojat. Kasvillisuus rakennuksen ympärillä on kohtalaisen korkeaa ja rakennuksen reunoilla kasvaa muutamia koivuja, jotka yltävät jo katolle asti. Kasvillisuus on syytä pitää matalana ja koivut poistaa. **Koivujen juuret vaurioittavat kivijalkaa ja niiden levittämät roskat ja ylläpitämä kosteus aiheuttaa peltikaton ruostumista.**

Rakennuksesta rantaa kohti on suurehko puolustusasema.

Interiööri

Rakennus on varasto, joten sisäpintoja ei ole vuorattu. Lattia on valettu ja sen keskellä on valuun upotettu raide. Sisätiloissa ei ole havaittavissa vaurioita.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus on hyväkuntoinen ja ilmeisen hyvin säilyttänyt alkuperäisen asunsa.

0060 Ulkokäymälä

Tarkastettu: 11.9.2013

Arvoasteikko:

C 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: ?

Kuuluu alueeseen Pohjoispään rakennukset

Ammusvaraston 0060 vieressä on pulpettikattoinen neljäpaikkainen ulkokäymälä. Rakennus seisoo parakkimaisesti jalasten päällä. Maavara ei ole korkea, mutta sitä on. **Kasvillisuus rakennuksen ympärillä on kohtalaisen korkeaa.**

Vuoraus on norjalaista vaakapaneelia. Rakennuksen pääväri on punainen, ikkunat ja listat ovat valkoiset. Maalityyppi vaikuttaa pellavaöljymaalilta.

Rakennuksessa on huopakatto, joka sisätilojen perusteella vielä pitää vettä jonkin verran. Kattoon kuitenkin nojaa suurehko männynoksa ja katteen päällä kasvaa kukkia. **Jos vessa halutaan jatkokäyttöön, tulee kasvillisuus poistaa ja kate uusia.**

Sisätilojen rakenteet ovat toistaiseksi kunnossa. Katossa on pieni vuotokohta, joka ei vielä ole aiheuttanut suurempia vaurioita.

0061 Ammusvarasto

Tarkastettu 10.9.2013

Arvoasteikko:

C 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1943

Kuuluu alueeseen Pohjoispään rakennukset

Aivan ammusvarastoa 0060 vastaava rakennus. Ammusvarasto sijaitsee Pitkän ikävän varrella, lähempänä kasarmeja kuin rakennus numero 0060.

Varastot 0060 ja 0061 on tehty alun perin samoilla piirustuksilla. Piirustukset eroavat nyky muodosta siinä, että alkuperäissuunnitelman mukaan rakennuksen melkein koko harjan pituudelta on kulkenut lakeinen. Rakennukset on suunniteltu vuonna 1948.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennuksessa on laattaperustus ja valettu kivijalka, joka nousee noin 40cm korkeuteen. Kivijalassa tai laatussa ei ole havaittavissa vaurioita.

Runko, rakenne

Rakennus on rankorakenteinen. **Puurakenteissa on jonkin verran lahovaurioita** ja runkoa on osin paikattu jo aiemmin.

Vuoraus

Rakennuksessa on lomalaudoitusta imitoiva peltivuoraus.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on aumattu harjakatto, katteena on moderni peltikatto. Katto on kattotuolikannatteinen. Katon maalipinta on huonossa kunnossa ja katto kasvaa osin jäkälää. **Kate on syytä puhdistaa ja maalata uudelleen.** Myös kattotuoleissa ja ruoteissa on ongelmia, sillä katto on ryhditön ja räystäät notkuvat. **Katon rakenteet tulee tukea.**

Ikkunat, ovet

Rakennuksen molemmissa päissä on ladonovet, jotka on vuorattu mustaksi maalatulla norjalaisella vaakapaneelilla. Alaosassa on potkupelti. Ovien kunto on moitteeton.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennus on tehty sitä varten raivatulle, suorakaiteen muotoiselle alueelle, jota ympäröi oja. Kasvillisuus seinien läheisyydessä on korkeaa ja seinän alaosissa kasvaa levää tai sammalta.

Interiööri

Rakennus on avoin halli. Kuten rakennuksessa 0060, tässäkin ammusvarastossa on lattiavaluun upotettu noin metrin etäisyydellä toisistaan olevat kiskot.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet.

Rakennuksen kunto on kohtalainen. Sekä katon rakenteissa, että kantavissa rakenteissa on ongelmia, mutta rakennus on toistaiseksi melko pienillä toimenpiteillä korjattavissa.

Rakennuksen erityispiirteitä on maasto, jolle se on rakennettu, sekä selvä identtisyys rakennukseen 0060 nähden. Lisäksi huomattavaa on rakennuksen koosta huolimatta selvästi huomaamattomuuteen pyrkivä sijoitus ja väritys.

0063 Varasto

Tarkastettu: 29.8.2013

Arvoasteikko:

B 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1947

Kuuluu alueeseen Pikkulaiturin rakennukset

Varasto on pieni, nelikulmainen rakennus, jossa on nurkkakiviperustus ja kylmämuurauksella täytetty kivijalka. Varasto kuuluu korjauspaja ÖkMo:n ja hitsaamon kanssa samaan pihapiiriin. Rakennus on siro ja pienipiirteinen. Sen valmistumisvuodeksi on merkitty sama 1947 (PHRKL Turku) kuin hitsaamon ja korjauspajankin valmistumisvuodeksi, mutta perustustavasta ja rakennuksen muuten huomattavasti sirommasta ilmeestä voi päätellä, että rakennus on vanhempi, kuin pihapiirinsä muut rakennukset, tai sitten se on jäänyt muutostöissä vähemmälle puuttumiselle.

Vuoraus on tiheää rimalautaa, jonka dimensiot vaihtelevat. Vuoraus on käsitelty ensin punamullalla, jonka päälle on maalattu dispersiomaalilla eli lateksilla. Vuorausta on osin paikattu helmasta.

Rakennuksessa on samanlainen uusi peltikatto, kuin 0066 hitsaamossa. Myös ongelmat ovat samat; lähelle tulevat puut pudottavat katolle roskia ja pitävät sen kosteana, jolloin katon maalipinta on heikentynyt ja katto on alkanut kasvaa jäkälää. **Katto tulee puhdistaa ja paikkamaalata.**

Rakennus on lautarakenteinen. Rakenne on hyvässä kunnossa sekä sisä-, että ulkopuolelta. Kosteuden tummentamia paikkoja on jonkun verran, mutta niistä ei ole tietoa, ovatko ne aktiivisen vaurion aiheuttamia vai jääneet vanhasta. Rakenteita ei ole tarvetta tukea.

Rakennuksessa on yksi ikkuna-aukko. Aukko on rakennuksen länsiseinällä, aukossa on kaksi kaksiruutuista ikkunaa rinnakkain. Ikkunoiden kunto on heikko, mutta ne ovat kunnostettavissa. Rakennuksen ovi on pystypaneelia. Oven yläosaan on tehty vaakapaneelista peili. Ovi on sävytetty samalla, okraan taittuvalla vihreällä kuin hitsaamon ovikin.

Rakennuksen ympärillä kasvaa puita ja korkeaa kasvillisuutta. Kasvustot pitävät sekä katon että vuorauksen kosteina pidempään, kuin on rakenteiden ja materiaalien kannalta suotavaa. **Kasvillisuus tulee poistaa rakennuksen välittömästä läheisyydestä. On myös syytä harkita sadeveden johtamista rakennuksesta kauemmas räystäskourujen avulla, vaikka ne rakennuksen ulkoasua muuttavatkin.**

0064 Ajokaluvarasto

Tarkastettu: 29.8.2013

Arvoasteikko:

C 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1947

Kuuluu alueeseen 12" kasarmi

Ajokaluvvarasto, nyttemmin rakennustarvikevarasto, on pulpettikattoinen, iso, laavumainen rakenne pikkulaiturilta kohti 12" kasarmialuetta tultaessa. Rakenne on kohtalaisen uusi.

Ajokaluvvarasto seisoo yhtenäisen, valetun kivijalan päällä. Runkoa tukevat palkkirakenteet ja seinäpintana on maalattua raakalautaa. Nurkat ja räystäät on maalattu valkoiseksi, pääosin seinäpinta on punainen. Kattomuoto on pulpetti ja kate pelti.

Rakenne seisoo melko tasaisella maalla, mutta 12" kasematin kukkula nousee hyvin pian rakenteen takaa. **Kaikkialla rakenteen ympärillä on korkeaa kasvillisuutta ja takana puusto suorastaan nojaa rakenteeseen.**

Rakenne on toistaiseksi hyväkuntoinen, mutta korkea kasvillisuus ja kattoon nojaava puusto heikentävät kuntoa nopeasti.

0065 Korjauspaja, ÖkMO

Tarkastettu 29.8.2013

Arvoasteikko:

A 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1947

Kuuluu alueeseen Pikkulaiturin rakennukset

Rakennus on entinen korjauspaja pikkulaiturin vieressä. Rakennuksen kanssa samassa pihapiirissä on varasto ja hitsaamo. Rakennus on toiminut moottoreiden korjauspajana. Rakennus on valmistunut 1947 (PHRKLTurku). Haastattelutilanteessa Stig-Göran Hallén nimitti rakennusta Ökmoksi.

Rakennuksia läpi käydessä syntyi ehdotus, että kirkkomaisen tilanmuodostuksen ja syrjäisen sijainnin perusteella rakennus 0065 sopisi saaren mahdolliseksi kappeliksi. Käytännössä pelkkä siivous ja siirrettävien penkkien lisäys muuttaisi sisätilaa tarpeeksi.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennus on perustettu kalliolle ja se seisoo valetun, korkean kivijalan päällä. Kivijalassa ei ole luukkuja ja lattia on kauttaaltaan valettu. On mahdollista, että koko kivijalan sisus on yhtenäistä laattaa, tai sitten rakennus on kalliolla sokkelinsa varassa ja lattiarakenne on tehty erikseen. Arkistomateriaalikaan ei paljasta perustusten tai kivijalan rakennetta. Rakenteessa ei kuitenkaan ole havaittavissa vaurioita tai ongelmia.

Runko, rakenne

Seinärakenteessa on asbestia. (PHRKL Turku)

Seinärakennetta ei ole avattu, mutta PHRKL kartoitustiedoista käy ilmi, että rakennuksen ulkoseinän materiaalit ovat asbestilevy, lauta ja paneeli, puru ja insuliittilevy. Lisäksi on vaakapaneelivuoraus, joka on mitä luultavimmin käsitelty Teknoksen Riihi -nimisellä maalilla.

Seinärakenteessa ei ole havaittavissa painumia, kosteusvaurioita tai muita ongelmia, mutta asbestilevyjen kunto tulee tarkastuttaa asbestirakenteisiin erikoistuneella asiantuntijalla. **Asbesti on vaarallista pölynä, mutta rakennusmateriaaliin sidottuna sen ei pitäisi olla terveysriski. Ehjä asbestilevy ei aiheuta terveysriskejä ja ehjä levy on turvallisempaa jättää koskemattomaksi kuin puuttua. Tilassa on syytä mitata ilman asbestipitoisuus. Mikäli se ei ylitä arvoja, voidaan levyt jättää paikoilleen, kun mahdollisissa tulevaisissa toimenpiteissä muistetaan, että levy sisältää asbestia.**⁴

Vuoraus

Rakennuksessa on vuorauksena vaakaponttipanelointi. Ikkunoiden ja ovien pielilaudat sekä nurkkalaudat on tehty puskusaumoin. Seinäpinnan pääväri on punainen ja pielet ja nurkat ovat valkoisia. Maalityypit ovat samat kuin muissakin, eli punainen on Teknoksen Riihi, valkoinen alkydiöljymaali.

Rakennuksen oven yläpuolella on ÖkMO -kyltti tulee säilyttää rakennuksen ilmeeseen ja historiaan kuuluvana osana. Kyltti tulee pitää kunnossa osana vuorausta.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on satulakatto, katteena saumattu pelti. Katon maalipinnassa on jo selviä heikentymiä. Veden poistoihin on kertynyt roskia ja katto kasvaa osin sammalta. Lähellä olevista puista kertyy likaa katolle. **Katto tulee puhdistaa ja paikkamaalata.**

Vedenpoisto hoituu katon saumausten kautta; muoto johtaa veden juoksuputkiin. Juoksuputkien kunto on hyvä. Rakennuksessa on kaksi savupiippua, joiden kunto vaikuttaa ulkoisen tarkastelun perusteella hyvältä. Yläpohjassa olevia hormoneja ei ole slammattu. **Jos tulisijat halutaan käyttöön, tulee hormit tarkastuttaa nuohoojalla tai palotarkastajalla.**

Yläpohjasta tarkasteltuna katto oli kohtalaisen hyväkuntoinen. Ruodelaudoitus on epätavallisen tiivis, joten peltikaton alla on mahdollisesti lisäksi esimerkiksi bitumihuopa. Yläpohjan täyteenä on käytetty sahanpurua.

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on työtilaksi todella paljon ikkunoita. Eteläseinällä on neljä kuusiruutuista puitetta, yhdessä aukossa on kaksiosainen karmi. Pohjoisseinällä kuusiruutuisia puitteita on kolme ja aukot eivät ole vieretysten. Aukoissa on tuplapuitteet. Itäpäädyssä on myös kaksiosainen karmi, jossa on kuusiruutuiset ikkunat. Ikkunat ovat kiinni kittikiinnityksellä, ne ovat sirot ja ulos aukeavat. Ikkunoiden kunto on pieniä heikentymiä lukuun ottamatta hyvä.

Rakennuksen ulko-ovina on rinnakkaiset pystypaneeliovet, joiden yläpuolella on luukku jonka kautta ratakiskoon kiinnitetty vinssi saadaan vedettyä ulos asti. Ovien väritys on turkoosiin taittuva siniharmaa, maalityyppi vaikuttaa alkydimaailta. **Ovet tulee puhdistaa vanhasta maalista, käsitellä lämpimällä,**

raa'alla pellavaöljyllä ja maalata pellavaöljymaalin kanssa mahdollisimman samaan sävyyn, kuin tälläkin hetkellä.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Maa laskee voimakkaasti koko rakennuksen osalta lännestä itään. Rakennuksen ympärillä kasvaa runsaasti puita sekä kevyempää kasvillisuutta. Rakennuksen ympäristöä tulee raivata niin, ettei kasvillisuus nouse rakennuksen katolle, eikä pidä seinärakenteita kosteina.

Interiööri

Sisätilaltaan rakennus on harvinaisen hieno. Lattia on valettu, seinät levytetyt ja katossa on paneeli. Sisätilaan tullaan laskeutumalla portaat hallitilaan. Tilan katto on taitteinen ja se on tuettu pylväsrakenteilla. Lisäksi sisätilassa on yhä moottorin korjaukseen kuulunutta kalustoa, kuten siirtämiseen tarkoitettu ratakisko vinsseineen sekä kaapistot, joissa on säilytetty työkaluja.

Sisätilassa on kaksi tilaa, joista toinen on toiminut korjaushallina, toinen pienempänä työtilana. Tilat on jaettu vanhalla nelipeilisellä peiliovella. Molemmissa tiloissa on kamiina, jolla niitä on lämmitetty.

Sisätila on pääosin hyvässä kunnossa. Sisäkaton paneloinnissa on näkyvissä kosteusvaurio. **Kosteusvaurio saattaa olla vanha, mutta vaurion etenemistä on syytä seurata.** Kosteusvauriota on erityisesti savupiippujen ja lamppujen yhteydessä. Loisteputkilamput ovat olennainen osa rakennuksen ilmettä.

Sisätilan väriytyy koostuu eri vahvuusasteisesta siniharmaasta ja helmenharmaasta. Väriharmonia on poikkeuksellisen onnistunut.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus on säilyttänyt työpajamaisen ilmeensä hyvin. Rakennuksen alkuperäisestä käyttötarkoituksesta kertoo yhä ovirakenne sekä korjaustoimintaan liittyvä kiinteä kalustus vinssirakenteineen, jotka tulee säilyttää. Sisätilassa käytetyt, hillityt sinisen sävyt ovat myös rakennusajankohdalle kuvaavat.

Itse tila on erityinen; taitteinen katto helmiponttipaneeleineen ja tukineen, laskeutuminen ovelta alas pajatilaan, ikkunat, jotka tuovat luonnonvaloa sisälle rakennukseen sekä kaunis sisäovi, joka jakaa tilan kahteen ja jonka takaa paljastuvat päädyn ikkunat, jotka suovat näkymän suoraan merelle. Lisäksi erityisyyttä korostavat karut pintaratkaisut, kuten lattian valu ja seinien levyt, joita pehmitetään kuusiruutuisilla ikkunoilla ja kauniilla peiliovella.

0066 Hitsaamo, Uuttaushuone

29.8.2013

Arvoasteikko:

B 1*Yleiskuvaus*

Valmistumisvuosi: 1947

Kuuluu alueeseen Pikkulaiturin rakennukset

Hitsaamo on kallion päällä, valetulla kivijalalla seisova, lähes neliskanttinen rakennus. Rakennus on tietojen mukaan valmistunut vuonna 1947, mutta siitä on olemassa myös 22.1.1948 päivätyt piirustukset (PHRKL Turku). Uudemman päivämäärän piirustuksissa rakennuksen lattia on valettu, mutta valun ja kallion välissä on tyhjä tila. Kivijalassa ei kuitenkaan ole esimerkiksi tuuletusluukkuja, jotka viittaisivat tähän. Rakennuksessa on uudehko peltikatto, joka aumauttu harjalta sivuille. Katolla on roskaa ja se kasvaa paikoin runsaasti jäkälää. Vuoden 1948 piirustuksissa katolla on lakeinen, rakennuksen sisällä on katosta erillinen suuri hormi ja katteena on semptaliinihuopakate. Rakennuksen nimikin on piirustuksessa hitsaamon sijaan uuttaushuone.

Rakennus on vuorattu rimalaudoituksella. Vuoraus on kohtalaisen uusi. Vuoraus on hyvin säännöllinen ja tasainen. Väritys on punavalkoinen ja maalityypit ovat Teknoksen Riihi (punainen) ja alkydiöljymaali (valkoinen). Rakennuksessa on yksi ikkuna-aukko, jossa on kaksi kaksiruutuista puitetta rinnakkain. Ikkunoiden kunto on huono, mutta ne ovat yhä kunnostettavissa. Rakennuksessa on noin 1970-luvulta peräisin olevat pystyponttipaneelilla vuoratut pariovet, väritys on armeijalle (ja 1970-luvulle) tyypillinen vihreän sävy. Ovissa on roiskeveden aiheuttamia tummentumia alaosissa sekä oven keskivaiheilla. **Roiskevedeltä vältytään, mikäli veden kulku ohjataan kauemmas seinältä räystäskourujen avulla. Toisaalta räystäskourut muuttavat rakennuksen ilmettä.**

Rakennuksen sisätiloissa on valettu lattia ja pellillä vuoratut seinät ja katto. Peltilevy on naulattu kiinni. Sisätilan keskellä on raskasrakenteinen työstöpöytä.

Rakennus on hyväkuntoinen: katto on kunnossa ja seinät ovat ryhdikkäät. **Kasvillisuus rakennuksen ympärillä on kuitenkin korkeaa ja katolle pääsee kertymään likaa. Kasvillisuus on poistettava rakennuksen liepeiltä, katto putsattava ja paikkamaalattava.**

0067 Vesilaitos

Tarkastettu 10.9.2013

Arvoasteikko:

A 2 (Arviointi ottaa kantaa rakenteisiin, ei vesilaitoksen laitteistoon tai sen toimivuuteen.)

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1957

Kuuluu alueeseen 12" kasarmi

Rakennus on kalkkiehkektiilivuorauksinen, eritasokattoinen rakennus 12" kasarmialueen länsipäädysssä. Rakennuksen ensimmäinen osa on valmistunut vuonna 1957. Rakennuksen pohjoispäädyn osa on rakennettu myöhemmin, jatkoajankohta ei ole tiedossa.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennus on perustettu betonista valettujen anturoiden päälle. Myös kivijalka on valettu. Kivijalka on erittäin matala.

Runko, rakenne

Runko on pääosin betonia, mutta paikoin myös kalkkiehkektiilestä muurattua rakennetta. Vanhan osan aukkojen päällä on betonisillat. Uuden osan runko on rankarakenteinen ja kalkkiehkektiili on vain verhouksena. Rakenteen sisällä on villaa, joka luultavimmin tarkoittaa mineraalivillaa.

Vanhalla puolella seinärakenteessa on tiilten saumojen suuntaisia, **yhtenäisiä halkeamia kivijalasta räystäääseen asti. Tiilten saumojen suuntaiset halkeamat viittaavat perustusten epätasaiseen painumiseen.**

Vuoraus

Rakennus on kalkkiehkektiilipinnalla. Uudessa osassa tiili on vain verhouksmateriaalina. Tiiliverhoilu viittaisi jatkoksen olevan noin 1970-luvulta.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on eritasoinen satulakatto. Sekä uuden että vanhan osan katteena on käsin saumattu pelti. Katto on käsitelty mustaksi, maalityyppi on oletettavasti sama, kuin muissakin kasarmialueen katoissa. **Katon maalipinta on heikentynyt, katto tulee puhdistaa ja maalata uudelleen.** Ovien yllä on pienet räystäskourut, mutta ei juoksuputkia. Räystäskourujen kunto on hyvä. Juoksuputken asentaminen toiseen päähän kourua on suotavaa, sillä silloin vesi ei juokse suoraan seinälle.

Ikkunat, ovet

Vanhan osan ikkunat ovat alkuperäisiä, vaakasuuntaisia listaikkunoita, joissa on sivussa tuuletuspoka. Uuden osan ikkunat on tietoisesti tehty vanhaa osaa vastaaviksi. Ikkunoiden kunto vaihtelee, **mutta kaikki vaativat peruskunnostuksen viiden vuoden sisällä.** Puitteiden puuosat ovat vielä hyväkuntoiset, joten vanhan maalin poisto ja alkydiöljymaalin poistaminen ja maalipinnan vaihtaminen pellavaöljymaaliin on riittävä toimenpide kunnostukseen ryhdyttäessä.

Ovet ovat puurunkoisia, valkoisia, kaksiosaisia pystyponttipaneeliovia. Uuden puolen oven alaosassa on potkupelti. Ovien kunto on pääosin hyvä. **Ovien pinnassa on mustaa hometta ja levää,** jotka ovat syntyneet siitä, että sadevesi pääsee roiskumaan oviin, kun kouruihin kertyvää vettä ei ohjata.

Ulko-ovien sisäpuolella on toiset ovet, joista vanhan puolen ovi on vaalean siniseksi maalattu, puurunkoinen pystypaneeliövi ja uuden puolen puurunkoinen, lakattu pystypaneeliövi. Sisäovien kunto on moitteeton.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Maasto rakennuksen ympärillä on tasaista tai viettää vesilaitokselta pois. Kasvillisuus on korkeaa kaikkialla rakennuksen ympärillä ja aiheuttaa sen, että kosteus poistuu seinän alaosista hitaasti. Kasvillisuus saattaa myös muuttaa veden poistumista rakennuksen luota, mikä on mahdollisesti johtanut maan routimiseen ja perustusten liikkeeseen. Rakennuksen etuseinällä on jopa kasvanut puu, jonka juurakko on saattanut vahingoittaa rakennuksen kivijalkaa. **Kasvillisuus tulee niittää ja myös pitää matalana.**

Interiööri

Rakennuksessa on toimiva vesilaitos kaikkine laitteineen ja säiliöineen. Sisäpinnat ovat tiiltä, levyä ja betonivalua. Lattialla on jonkun verran vettä ja säiliöiden jaloista irronnutta ruostetta, mutta varsinaisia vaurioita sisätilassa ei ole havaittavissa. Sisätilan lattia on kahdessa tasossa: vanhan puolen eteläisin pääty on huomattavasti muuta rakennusta alempana. Uuden puolen lattian alla on vesiallas.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennuksen yleiskunto on hyvä. Vanha osa vastaa täysin rakennuksesta vuodelta 1958 päivättyä piirustusta (PHRAKL Turku). Rakennus luo 12" kasarmialueelle ajallista jatkumoa, kertoo linnakkeen pitkään jatkuneesta käyttöhistoriasta ja luo kokonaisuuden kasarmialueen toisen huoltorakennuksen, eli lämpökeskuksen ja saunan välille.

Eritystä rakennuksessa on modernia arkkitehtuuria edustava eritasokatto.

0068 Lämpökeskus, varusmiessauna

Tarkastettu 27.8.2013

Arvoasteikko:

A 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1958

Kuuluu alueeseen 12" kasarmi

Keskikokoinen, huomiota herättävän suurella piipulla varustettu valkotiilinen rakennus 12” kasarmin keskellä. Rakennus kertoo tulijalle heti, että kyseessä on Puolustusvoimien alue, joka on ollut käytössä vielä 1900-luvun lopulla.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennus on perustettu anturoiden päälle. Rakennuspiirustuksessa vuodelta 1957 ohjeistetaan, että maa poistetaan anturoiden alta kalliota myöden ja anturan ja kallion väliin ajetaan vähintään 50cm soraa.

Sokkeli on valettu betonista ja maalattu.

Runko, rakenne

Runko on pääosin muurattu kalkkihiekkatiilistä kalkkisementtilaastilla. Rungossa on teräsvahvikkeita ja osa rungosta on tehty kevytbetonista. Tiilimuurin sisässä kulkee paikoin vuorivillaeriste. Välipohja on valettu betonista.

Vuoraus

Vuoraus on puhtaaksi muurattua kalkkihiekkatiiltä, joka on täytesaumattu tummalla laastilla. Vuorauksessa saumojen suuntaisia halkeamia, **jotka viittaavat perustusten epätasaiseen painumiseen.**

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on satulakatto ja katteena on rimasaumainen rautapelti. Katolle pääsee itälapteen tikkaiden avulla. Tikkaat eivät enää ole kunnolla kiinni seinässä.

Katon pystysaumamat on tehty ruoteiden päällä olevilla listoilla. Kate on tehty lyhyistä, erittäin paksuista rautapellin paloista, joita on useita peräkkäin, jotta lappeen pituus saadaan katettua. **Katon maalipinta on huonossa kunnossa ja vaatii uusintamaalauستا. Irtoava maali poistetaan, ruostekohdat maalataan niin, että puhdas metalli tulee näkyviin. Ruostekohdat pohjustetaan ruosteenestomaalilla ja koko katto maalataan. Katemateriaalina oleva rautapelti ruostuu nopeasti ilman maalipintaa.**

Räystäskourut ja juoksuputket ovat huomiota herättävän suuret, niiden on ehkä tarkoitus toimia jopa osittain detaljina rakennuksen ilmeessä. Juoksuputkissa on ruostetta sekä omituisia, huonosti istuvia liitoksia. Räystäskourut ovat täynnä tiilimurskaa ja sammalta.

Veden oikeaoppinen poistuminen rakennukselta on ensiarvoisen tärkeää, joten räystäskourujen ja juoksuputkien ruostekohdat tulee puhdistaa ja pintakäsitellä uudelleen samoin, kuin kattokin.

Katto on kannatettu yksinkertaisin tuolirakentein, jotka tukeutuvat välipohjan rakenteisiin. Eristeenä on vuorivilla, joka on suoraan betonivalun päällä. Rakennetta ei ole tarkistettu.

Rakennuksessa on kaksi korkeaa, muurattua piippua. **Piippujen kunnossa on heikkenemiä; tiilissä on rapaamaa ja saumoissa halkeilua.** Piipun yläosassa on metallikaiteet.

Piiput ovat merkittävä, maamerkkimäinen ja maisemallinen osa Örön rakennettua ympäristöä.

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on 1950-luvulle tyypilliset, suorakaiteen muotoiset, koristeettomat vaakaikkunat. Ikkunat on sijoitettu heti räystäään alapuolelle keskenään samaan tasoon. Ikkunoiden saranointi on yläreunassa. Ikkunat on toteutettu listakiinnityksellä ja piilien vedenpoisto on toteutettu pellillä.

Ovet ovat rakennusajankohdalle hyvin tyypilliset pystypaneeliovet joissa on potkupelti alaosassa. Ulko-ovia rakennuksessa on kaikkiaan kuusi. Ovista viisi on tummia, osa lakattu, osassa on ollut pellavaöljymaali tai tervamaali päällä, joka on ajan myötä kulunut pois, mutta värjännyt puun ja osassa on lohkeileva alkydimaali. **Ovet, joiden pintamateriaalin kunto on heikentynyt, on syytä kunnostaa hiomalla, käsittelemällä ne lämpimällä pellavaöljyllä sekä sen jälkeen maalaamalla ne joko pellavaöljymaalilla tai tervamaalilla.**

Saunan ovi on myös pystypaneelia potkupellillä, mutta se on maalattu valkoiseksi. Saunan ovi ei kaipaa puuttumista.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Maasto rakennuksen ympärillä on kohtalaisen tasaista, mutta ympärillä kasvava heinikko on korkea. **Kasvillisuus tulee pitää matalana, jottei se pidä seinää kosteana.**

Interiööri

Rakennuksen sisätilat eivät läheskään kaikki ole yhteydessä keskenään. Pääosan rakennuksesta täyttää kokonaisuus, johon kuuluu sauna, pesuhuone, pukuhuone, vessa ja siivouskomero. Näiden lisäksi rakennuksessa on pieni toimisto, polttoainevarasto sekä lämmityskattilahuone.

Saunaosaston sisätiloissa lattia on kaakelia, seinät ovat saunassa mäntypaneelia, pesuhuoneessa kaakelia ja pukuhuoneessa rapatut. Katto on kaikissa huoneissa mäntypaneelia. Kynnykset ovat kuluneita, saumoissa on tummentumia ja rappauksen pientä irtoilua sekä halkeamia, pääosin saunaosaston sisätilan kunto on voimakkaasta kulumisesta huolimatta yhä tyydyttävä. Öron vuosikorjausraportista vuosilta 2002-2012 käy ilmi, että pesuhuoneen lattian ja seinän rajaa on lisäläatoitettu lattian painumisen vuoksi vuonna 2009. Sauna on yhä aktiivisessa käytössä.

Muut sisätilat lämpökeskusrakennuksessa ovat selvästi sekundäärisiä tiloja, joiden materiaaliratkaisut määräytyvät helpon ylläpidon kautta. Lattia on kaikissa tiloissa valettu ja seinät ovat joko maalattua tiiliseinää tai betonia. Tilojen rakenteissa ei ole havaittavissa ongelmia.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennuksen kunto on kohtalainen. Huomattavasta kuluneisuudesta sekä hitaasta rapautumisesta huolimatta rakennus on yhä terve ja ryhdikäs, eikä merkittävää vauriota ole.

Rakennus on säilyttänyt alkuperäisen ilmeensä ulkoasussaan täysin. Rakennus on rakentamisajankohtaansa sekä sotilasrakentamista vahvasti havainnollistava, detaljoinniltaan erittäin yksinkertainen rakennus. Rakennus on voimakkaasti määrittävä osa 12” kasarmialuetta. Kasarmialueen ilme muuttuisi täysin ilman lämpökeskusta. Se on ruokakellarin ja vesilaitoksen lisäksi ainoa kerroksellisuutta kasarmialueelle luova rakennus. Ilman lämpökeskusta rakennuskanta olisi iältään ja tyylillisesti epäuskottavan samanlaista, eikä alueen pitkään jatkunut käyttöhistoria pääsisi oikeuksiinsa. Aidossa, käytetyssä kokonaisuudessa näkyy ajallisia kerrostumia – vain uudisrakentaminen on hetken ajallisesti yhtenäistä.

0069 Rivitalo

Tarkastettu 11.9.2013

Arvoasteikko:

A 2

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1958

Kuuluu alueeseen Saaren keskiosan rakennuskanta

Rivitalo on valkotiilinen vuonna 1958 rakennettu kolmikerroksinen, englantilaistyyppinen rakennus sotilaskodin vieressä. Rakennuksen toisessa päädyssä on matalampi osa, jossa sijaitsee sauna, pannuhuone sekä pyykitupa ja varastotiloja. Saunaosan yhteydessä on huomiota herättävän kokoinen savupiippu.

Rakennus on ympäristössään erityisen poikkeuksellinen.

Rakennus on Puolustusvoimien rakennuslaitoksen tietojen mukaan joko sen aikaisen virka-arkkitehdin piirtämä tai sitten se on NATO:n mallitalo. Alkuperäispiirustuksia ei ole signeerattu.

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennus seisoo anturoilla. Sekä perustukset että sokkelina toimiva kellarin seinärakenne on valettu betonista. Sokkelissa ei näy painumia, eikä halkeamia.

Runko, rakenne

Kellarikerroksen seinärakenne on betonia. Asuinkerrosten seinärakenteena on oletettavasti rankarunko, jossa on täytteenä sahanpurua. Saunaosan seinärakenteena on betonivalu. Sisätiloissa seinissä on kosteusvaurioita siellä täällä putkien läheisyydessä sekä vesikaton rajassa. Vauriot ilmenevät tummentumina rakenteissa eikä asunnoissa tunnu homeen tai lahottajien hajua.

Kellarikerroksen ja asuintilan välinen välipohja on teräspalkein vahvistettua betonivalua, muut välipohjat sekä yläpohja ovat ilmeisesti puurakenteisia.

Vuoraus

Vuorauksena on ovipuolen julkisivussa valkotiiltä, jonka vaakasaumat on täyterapattu tummalla laastilla. Pihan puolen julkisivun verhous on norjalaista vaakapaneelia, joka on käsitelty tummaksi. Käsitelyaineena on ollut terväväri. Vuorauksen pintakäsittely on paikoin pahasti haalistunut, mutta itse puumateriaali on kunnossa. Räystäät, ikkunat ja ovien vuorilaudat on pohjustettu sinkkivalkeismaalilla kahdesti, jonka jälkeen ne on maalattu alkydiöljymaalilla.

Katto, savupiippu

Rakennuksessa on jyrkähkö satulakatto. Räystäät ovat todella lyhyet. Katteena on betonikattotiili. Tiilissä kasvaa runsaasti sammalta ja niiden pinta on kulunut. **Tiilet on syytä puhdistaa ja maalata uudelleen, jolloin ne eivät enää päästä vettä lävitseen. Katemateriaalin vaihtaminen muuttaa rakennuksen ilmettä.**

Räystäskourut ja juoksuputket ovat jokaisessa osassa erikseen. Putkissa ja kouruissa on ruostetta ja niitä ei ole aikoihin puhdistettu. Kourut ovat kuitenkin olosuhteisiin nähden yllättävän hyvässä kunnossa.

Pesutupasaunan ja asuintilojen välisessä yhtymäkohdassa, rakennuksen takapuolella, on suuri ja korkea savupiippu, jonka vartta pitkin nousee tikkaat. **Tikkaat eivät ole kauttaaltaan kunnolla kiinni.** Lisäksi rakennuksessa kulkee hormit joka toisessa asuntojen välisessä sisäseinässä. Jokainen asuntojen välinen väliseinä nousee ulkona harjan tasolle, joten hormia ei näe menemättä harjalle.

Ikkunat, ovet

Rakennuksessa on 1950-1960-lukujen rakentamiselle tyypilliset suuret, sirot, maisemalliset ikkunat. Ikkunat ovat leimaava osa myös rakennuksen sisätilaa, sillä olohuoneen seinä on lähes pelkkää ikkunaa. Ikkunat ovat modernisti sisään aukeavat ja niissä ei ole käytetty ulkopuolisia kulmarautoja. Ikkunoissa on niin sanottu maisemaikkuna sekä sen sivussa tuuletusikkuna. Ikkunatyyppejä on rakennuksessa useita.

Ikkunoissa on kittikiinnitys ja alkydiöljymaalipinta. Kittaus on toistaiseksi kohtalaisessa kunnossa, alkydiöljymaali on lähes kadonnut. Ikkunat ovat toistaiseksi täysin kunnostettavissa, mikä on suositeltavaa autenttisten rakennusosien säilymisen vuoksi, mutta myös käsityönä tehtyjen ikkunoiden laadun ja kestävyuden verrattuna uusiutuottuihin ikkunoihin.

Rakennuksen ulko-ovet ovat tervavärillä värjättyä pystyponttipaneelia, alaosassa on potkupelti. Takaovet ovat pelkkää pystyponttipaneelia samalla värityksellä, kuten pesutuvan ja pannuhuoneen ovetkin. Saunan ovi on uudempi, kahdella isolla kasetilla kevennetty perusovi. Sisäovia rakennuksessa ei juuri ole, mutta asunnoissa kamareissa on 1950-luvulle tyypilliset laakaovet.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennus sijaitsee mäessä. Oviseinältä rakennus vaikuttaa kaksikerroksiselta, pihan puolelta kaikki kolme kerrosta ovat näkyvillä. **Rakennuksen ympärillä kasvaa runsaasti korkeaa kasvillisuutta, puita ja pensaita, joiden poistamisesta on huolehdittava ensitilassa. Rakennuksen seinällä kasvavaan villiviiniin taas ei ole syytä puuttua, niin kauan kuin se ei kasva kattorakenteiden sisälle. Villiviini ankkuroituu pintoihin niin hyvin, että sen poistaminen vahingoittaa seinää.**

Inhimillinen historia näkyy rakennuksen pihalla lasten leikkipaikkoina, sekä terassien koristeluina. Rakennusta on käytetty henkilökunnan asuntoina sekä vierasmajoituksena.

Interiööri

Kaikki kuusi asuntoa ovat keskenään identtiset. Ylimmässä kerroksessa on wc, kaksi kamaria sekä porrastasanne, asuinkerroksessa keittiö, eteinen ja olohuone ja kellarissa kolme huonetta, joita ei ole tarkoitettu asuintiloiksi. Kerroksia yhdistää rakennusajankohdalle ominaiset, veistosmaiset kierreportaat. Rakennuksen sisätilat heijastavat rakennusajankohtansa tyyliä ja ihanteita poikkeuksellisen puhtaasti. Keittiö on osassa asunnoista vielä alkuperäisessä asussaan.

Kattojen pinnat ovat pahvikasetteja, seinät tapettia ja lattiassa on muovimatto. Kellarien seinät ja lattiat ovat valupinnalla ja katossa on levy. Rakennuksen värimaailma on vaalea ja kohtalaisen rauhallinen, kontrastia on luotu värillisillä muovimatoilla, kierreportaiden lakatuilla, puisilla askelmilla sekä mustalla ohuella käsinojalla.

Rakennuksen sisällä on kummallinen haju, joka ei ole home- tai lahottajasienen aiheuttama. Rakennuksen putkisto on Puolustusvoimien rakennuslaitoksen mukaan tullut käyttöikänsä loppuun ja haju johtuu mahdollisesti putkistosta. **Putket ovat myös paikoin vuotaneet, mikä näkyy rakenteissa tummentumina. Lisäksi ongelmia on useampien asuntojen vessoissa, joissa pytty on vuotanut lattialle. Myös katto on paikoin vuotanut ja joidenkin ikkunoiden alla on merkkejä veden puskeutumisesta rakenteen läpi. Vuotokohdat yleistyvät mitä lähempänä saunaa ollaan.** Pattereissa kiertää yhä vesi, vaikka rakennusta ei lämmitetä.

Saunaosion kodinhoitotilat ovat kunnoltaan hyvät. Kodinhoitotilojen ensimmäisessä kerroksessa on pesutupa ja kuivaushuone, sekä portaat alakertaan. Kellarikerroksessa on mankelihuone. Kodinhoitotiloihin on sisäänkäynti oviseinältä.

Saunaan kuljetaan rakennuksen päädyistä, 1950-luvulle tyypillisen vuolukivilaatoin vuoratun portaikon kautta. Saunatiloissa on kaksi pukuhuonetta, vessa, käytävä, pesutila sekä sauna. Saunatilat ovat kohtalaisessa kunnossa ja niitä on ilmeisesti käytetty melko viimeaikoina vielä, vaikkei rakennus ole ollut enää asuttu.

Kellarikerroksessa on myös pannuhuone, johon on sisäänkäynti pihan puolelta. Pannuhuoneen lisäksi saman oven kautta on kulku polttoainevarastoon. Pannuhuoneen kautta on myös mahdollisuus päästä rakennuksen alle, käsiksi rakennuksen putkistoon. Talon alla on noin 30-40cm korkea pilssi.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennus on säilyttänyt asunsa sekä sisä- että ulkotiloissa poikkeuksellisen hyvin. Se edustaa harvinaisen puhtaasti 1950-1960-luvun tyyli-ihanteita ja tilakäsitystä. Lisäksi rakennus on surrealistinen osa saaren rakennuskantaa; se on kaupunkia keskellä saaristoa, englantilaistyyppisyyttä Suomessa.

0070 Ruokakellari

Tarkastettu: 27.8.2013

Arvoasteikko:

C 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1958

Kuuluu alueeseen 12” kasarmi

Ruokakellari on 12” kasarmialueen pohjoislaidalla, ruokalan ja miehistösaunan takana sijaitseva, ulkoisesti kohtalaisen uusi rakennus. Ruokakellarista on tiedossa kaksi eri rakennusvuotta, 1916 ja 1958. On oletettavaa, että 1916 on alkuperäinen rakennusvuosi, 1958 taas peruskorjauksen tai vastaavan ajankohta. Modernisointi on tehty 1986. (PHRKL Turku)

Havainnointi ja vauriot

Perustus ja kivijalka

Rakennus on luultavasti perustettu anturoille ja alapohjana on maanvarainen laatta, joka on joko tiiltä tai betonivalua.

Runko, rakenne

Linnakkeen rakentamisajan kellarit on rakennettu kivistä ja betonista. Mikäli rakenne on uudempi, voi siinä olla myös valettuja seinärakenteita.

Vuoraus

Rakennus on upotettu maan sisään. Etuseinä on maalattua, valettua betonia. Maalattun osan väritys on harmaaseen taittuva tumman sininen. Seinää on lisäeristetty ulkopuolelta maan peittämältä osalta EPS - levyillä (eli styroxilla), joka on suojattu aaltopellillä.

Katto, savupiippu

Kattona on loiva satulakatto, joka katteena on aaltohuopalevy.

Ikkunat, ovet

Ulkokuoren ainoa ovi ja ikkuna ovat yhdessä. Oven päällä on matala, suorakaiteen muotoinen ikkuna. Ikkuna on osa oven karmia ja sen reunustat ovat sikisi karmin tavoin punaruskeat. Ovi on pystypaneeli-ovi, jossa on potkupelti alaosassa sekä tuuletusräppänä potkupellin päällä. Oven kunto on moitteeton.

Maastonmuodot, lähiympäristö

Rakennus on maakellari ja se on, kuten kuuluukin, maastossaan varsin korkealla paikalla. Kasvillisuus rakennuksen ympärillä on korkeaa. **Maakellarissakaan ei ole suotavaa, että heinikko kasvaa kumpareella vapaasti ja erityisesti suuremmat puut ja pensaat tulee poistaa rakennuksen välittömästä läheisyydestä, sillä ne sekä tuovat roskaa rakennuksen katolle, että aiheuttavat juurillaan vaurioita rakenteisiin.**

Interiööri

Rakennus on ruokakellari, joten sisätilassa on huoneen kokoinen jääkaappi ja pakastin sekä säilytystiloja kuivamuonalle ja vihanneksille. Kellarissa on yllättävän paljon sisätilaa.

Kellari on hyvin moderni ja tarkoituksessaan käyttökelpoinen edelleen. Sisätilassa on säilynyt vielä joitain vanhoja ovia sekä vanha pönttöuuni, jolla tilaa on ilmeisesti paukkupakkasilla yritetty pitää hieman lämpimämpänä.

Säilyneisyys ja kunto, erityispiirteet

Rakennuksen kunto on kohtalainen. Ulkovuorauksessa ei ole havaittavissa kunnan heikkenemistä. **Sisätilassa on epäsiisteyttä, rappaus ja betonoinnin päällä oleva maali varisee paikoin pois ja seinissä on siellä täällä pieniä halkeamia. Lisäksi katoissa on yksittäisiä kosteuden aiheuttamia läiskiä. Maan sisällä olevaan rakenteeseen kertyy helposti ylimääräistä kosteutta, joka ei pääse pois, mikäli peruslämpöä ei pidetä yllä ja tilaa kuivateta riittävällä ilmanvaihdoilla. Lisäksi ongelmaa saattaa aiheuttaa suuret lämpötilavaihtelut eri tilojen välillä. Kosteuden aiheuttamat vauriot eivät kuitenkaan välttämättä kerro aktiivisesta ongelmasta. Vaurioiden etenemistä tulee tarkkailla. Esimerkiksi halkeamien yli on syytä tehdä kipsisillat, jotka murtuessaan kertovat jos halkeama etenee, eli liikkuuko rakenne vai ei.**

Rakennus ei ole erityisen hyvin säilynyt. Sen pitkästä historiasta kertoo nykyään enää yksittäiset ovet ja pönttöuuni. Ilman näitä rakennuksen olisi helppoa uskoa olevan rakennettu 1950-luvun jälkeen.

Erityispiiteitä rakennuksessa on oven edessä oleva lastauslaituri ja sitä peittävä massiivinen katos.

Parakit 0015, 0022 ja 0020

Asuinparakki 0015

Tarkastettu 2.9.2013

Arvoasteikko:

C 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1988

Kuuluu alueeseen Uudisrakennukset ja parakit

Asuinparakki 0015 on vuonna 1998 valmistunut, isompi majoitusparakki. Rakennus seisoo metalliputken sisään valettujen pilareiden päällä. Kivijalkaa ei ole, joten ilma kiertää rakennuksen alla vapaasti. **Rakennuksen ympärillä on kohtalaisen korkea kasvillisuus, joka on syytä niittää matalaksi.** Runko on oletettavasti mineraalivillalla eristetty rankarunko. Parakissa on loiva satulakatto, jonka katteena on mustaksi maalattu trumpettipelti. Katolla ei ole räystäskouruja eikä juoksuputkia, mutta katteen kunto on hyvä. Ullakkotilaan ei ole kulkua.

Rakennuksen vuoraus on kapeaa, punaista pystypaneelia. Ikkunan puitteet ja pielilaudat ovat valkoisia. Maalityyppi on alkydiöljymaali. Rakennuksessa on modernit, listakiinniteyt ikkunat. Aukossa on aina kaksi puitetta rinnakkain, joista toinen on tuuletuspuite ja toinen niin kutsuttu maisemaikkuna. Rakennuksen ulko-ovi on moderni, puurunkoinen pystyponttipaneeliovi, jonka alaosassa on potkupelti. Ikkunassa on pystysuuntainen ikkuna sekä huomattavan suuri kahva. Ikkunoiden ja oven kunto on hyvä.

Rakennuksessa on keittiö ja kaksi vessaa sekä kaksi suihkua. Lisäksi on oleskelutila, neljä kamaria ja suuri siivouskomero. Sisätilojen pintoina on lattiassa muovimatto, seinillä ja katossa puukuitulevyt. Sisätilat ovat siistit.

Asuinparakki 0022

Tarkastettu 3.9.2013

Arvoasteikko:

C 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: 1992

Kuuluu alueeseen Uudisrakennukset ja parakit

Asuinparakki 0022 on jo valmiiksi Metsähallituksen omistuksessa oleva rakennus, joka on Luonnontieteellisen keskusmuseon tutkijan käytössä. Rakennus on pääpiirteiltään hyvin samanlainen kuin vieressään oleva 0015, mutta huomattavasti pienempi.

Rakenteellisia eroja parakkiin 0022 verrattuna on katto, jossa trumpettipellin sijaan on katteena aaltopelti, joka on vääntynyt reunoiltaan. Rakennusta ympäröi naapurinsa tapaan korkea heinikko ja takana kasvaa myös useampia nuoria mäntyjä. Kasvillisuus on syytä niittää ja pitää matalana.

Rakennuksen avain on vain vuokralaisella, joten sisätilaa ei päässyt kunnolla tutkimaan. Oletettavasti siinä on käytetty samoja materiaaleja kuin parakissa 0015. Piha ja parakin sisätila ovat erittäin epäsiistissä kunnossa.

Puolustusvoimien toimistoparakki 0020

Tarkastettu 4.9.2013

Arvoasteikko:

C 1

Yleiskuvaus

Valmistumisvuosi: ?

Kuuluu alueeseen Uudisrakennukset ja parakit

Rakennus on pieni, metalliseinäinen, vihreä parakki parakin 0022 takana.

Rakennus on tarkoitettu kuljetettavaksi kuorma-auton lavalla paikasta toiseen ja siksi sen pohjassa on jalakset, joiden varassa se seisoo tukkien päällä. Rakennus on rankarunkoinen. Katto on satulakatto, jossa on katteena vinoneliöhuopa. Katon vedenpoistosta huolehtii erittäin pienet, muoviset, neliskanttiset räystääspuutket ja juoksukourut. Räystääspuutkien istuvuudessa on ongelmia. Rakennuksen vuoraus on vihreää peltiä, joka pyrkii imitoimaan lautaseinää. Vuoraus kasvaa mustaa jäkälää, joka on tässä tilanteessa vain esteettinen haitta.

Rakennuksessa on yksi silikonilla tiivistetty, metallipuitteinen ikkuna. Ulko-ovi on niin ikään metallirunkoinen ja koruton. **Oven väri on siniharmaa, maalipinta irtoilee paikoin.**

Kaikkialla parakin ympärillä on korkeaa kasvillisuutta, joka tulee niittää ja pitää matalana.

Parakki on ilmeisesti yhä puolustusvoimien käytössä, eikä avain kuulunut luovutettujen avainten joukkoon. Ikkunasta tarkastettuna parakissa on samat pintamateriaalit kuin muissakin. Sisällä on kerrossängyt ja pieni keittiö. Parakki on siistissä kunnossa.

Parakeista osana linnaketta

Parakit ovat täysin erityispiirteettömiä, asumiseen tai muuhun tarpeeseen nopeasti valmiina hankittuja väliaikaisratkaisuja. Toisaalta ne kuitenkin kuvastavat armeijan toimintaa ja tarpeita hyvin ja ovat siten tärkeä osa Puolustusvoimien linnakkeeseen kuuluvaa rakennuskantaa. Puolustusvoimien toimintatapaan kuuluu nopeiden, helposti siirrettävien ja pystytettävien väliaikaisratkaisujen käyttäminen estetiikkaa sen suuremmin kaipaamatta. Nämä ratkaisut kuuluvat olennaisena osana suomalaisiin sotilasmiljöihin.

Uusien asuinrakennusten alue (0080, 0081, 0082, 0083, 0084)

Tarkastettu: 9.-10.9.2013

Arvoasteikko:

B 1

Rakennuksista

Kuuluu alueeseen Uudisrakennukset ja parakit

Uusien asuinrakennusten alueeseen kuuluu vuosien 1987–1992 välillä valmistuneet useamman perheen asuintalot ja niiden yhteydessä oleva talousrakennus, jossa on pyykkitupa, lämpökeskus ja sauna. Kaikki uudet rakennukset on suunnitellut arkkitehtitoimisto Tyyne ja Reino Lammin-Soila, rakennepiirustukset ovat tehneet insinööritoimistot Tuomo Poutanen KY ja Pertti Ranta Oy. Arkkitehtitoimisto Tyyne ja Reino Lammin-Soila on suunnitellut Puolustusvoimille rakennuksia Örön lisäksi ainakin Säkylään (1963-1967) ja Santahaminaan (1964).

Kaksi uudempaa, vuonna 1992 valmistunutta rakennusta, joita kutsutaan paritaloiksi (0083 paritalo ja 0084 paritalo) ovat keskenään täysin samanlaisia. Vuonna 1987 valmistuneet rivitalo 1 ja rivitalo 2 ovat pääpiirteiltään keskenään samanlaisia, mutta niillä on melkein 40m² ero huoneistoneliöiden määrässä. Rakennuksessa 0080 on myös suurehko kellaritila.

Kaikki rakennukset ovat massaltaan hyvin samanlaisia; niissä on massiivinen, julkisivua huomattavasti määrittävä peltikatto, punaiseksi maalattu vuoraus ja suuret, useammasta puitteesta koostuvat ikkunat sekä sisäänkäynnit toisesta julkisivusta. Sisäänkäyntien yhteydessä on räystäslinjaa rikottu pistokkailla.

Talourakennus eroaa julkisivuiltaan muista alueen rakennuksista siinä, että siinä on vähemmän ikkunoita, melkein jokaisella seinällä on sisäänkäynti ja sen pohjoispuolella on suuri puurakenteinen kuisti. Muilta rakennuksilta katsottaessa talourakennus vaikuttaa selvästi olevan hierarkiassa muita vähempiarvoisempi.

Rakennusten exteriööri on pääosin hyvässä kunnossa. **Kaikkien rakennusten katoissa on kupruilua, mutta erittäin huonossa kunnossa on rakennuksen numero 0084 katto, jonka ilmeisesti tehtaalla valmispinnoitetusta katosta on kulunut maali lähes kokonaan pois. Katteen maalipinta on heikentynyt selvästi myös rakennuksessa 0083. Talourakennuksen ja rivitalojen 1 ja 2 katteiden maalipinnassa ei ole havaittavissa vaurioita. Rivitalo 1 katolla on tosin paljon irtoroskaa, jota sinne kertyy viereisistä puista.**

Rakennusten ulkuvuoraus on kauttaaltaan lomalaudoitusta, vuoraus katkaistaan vaakalistalla päätykolmioiden alaosassa, mutta vuoraustyyppi on sama kaikkialla seinällä. Jokaisessa rakennuksessa, talourakennus mukaan lukien, on myös kuisti. Asuinrakennuksissa kuistit ovat sisäänkäyntien yhteydessä, talourakennuksessa rakenne on terassimaisempi ja se on rakennuksen takana. Kuistit ovat väritykseltään valkoisia ja niiden rakenteissa on pyritty koristeellisuuteen. **Kuistien kaideraketeissa on lahoa.**

Rakennuksen ikkunat muodostuvat pystypuitteista, joissa on kolme ruutua päällekkäin. Puitteita on rinnakkain kaksi tai neljä. Puitteet ovat tavanomaisista, moderneista ikkunoista poiketen kittikiinnitteisiä. **Ikkunoiden kunto vaihtelee suuresti**, mutta osa on jo selvästi kunnostuksen tarpeessa ja niitä on tiivistetty ilmastointiteipillä, joka on rakenteessa liian tiivis ja aiheuttaa maalivaurioita karmeihin. Uusien ikkunoiden kunnostus on usein monimutkaista, koska toimittajat eivät yleensä kerro käyttämiään materiaaleja, jolloin uusien materiaalien pysyvyys on usein huono. Ovet ovat pystypaneeliovina, joissa on pystysuuntainen, kapea, suorakaiteen muotoinen ikkuna sekä potkupelti alaosassa. Ovien kunto on pääosin hyvä.

Rakennusten sisätilat ovat keskenään hyvin samanlaisia. Lattioissa on muovimatto, seinät ovat maalattua levyä ja katto mäntypaneelia. Rakennuksissa on asuttu, joten värimaailma vaihtelee asuntojen välillä, mutta on 1980-1990-luvun tapaan hyvin hillitty. Erityisesti vanhempien rakennusten sisätilojen pinnat ovat kuluneet ja epäsiistit. Sisätilassa rakennukset vaikuttavat paikoin nopeasti ja epäammattimaisesti rakennetuilta; esimerkiksi kattojen panelointien jatkospaikkoja ei ole saatu istumaan, vaan paikka on peitetty epäsiististi kitillä tai pakkelilla. Puolustusvoimien henkilöstö esitti myös epäilyksen, että märkätilojen kosteuden sulkua on tehty puutteellisesti. Asiaa tiedusteltiin Puolustushallinnon rakennuslaitokselta tapaamisessa 28.2., mutta märkätilojen rakentamisesta vastannut henkilö ei osannut eritellä käytettyjä materiaaleja tai työtapoja. **Tilojen pintamateriaaleja ja hajua on syytä tarkkailla. Lisäksi on perusteltua tehdä rakennuksiin homekoiratarkastus ennen vuokraamista.**

Valmistumisvuodet

Rivitalo 1	1987
Talourakennus	1987
Rivitalo 2	1987
Paritalo	1992
Paritalo	1992

LÄHTEET:

1. http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=5206 [viitattu 29.1.2014]
2. Haastattelu: Hallén, Stig-Göran, Örön linnakkeen entinen huoltopäällikkö
1.10.2013, Taalintehdas
3. Työturvallisuuskeskus TTK, rakennus- ja putkijohtoalan työalatoimikunta. 2011.
Ekman, A.
s.34
ISBN 978-951-810-454-7 (pdf)
http://www.ttk.fi/files/2134/Toimiva_asbestipurku.pdf [viitattu: 23.1.2014]
4. http://www.ttl.fi/fi/toimialat/rakennus/turvapakki/vaaralliset_aineet/eristeaineet/asbestituotteet/Documents/asbesti_rakennustyossa.pdf [viitattu: 18.2.2014]

Arkistot:

- Kansallisarkisto
- Maakunta-arkisto, Turku
- Puolustushallinnon rakennuslaitoksen arkisto
 - o Keskusyksikkö, Hamina
 - o Turku

LIITTEET

Liite 1: Kohdekohtaiset havainnollistusvalokuvat

Liite 2: Arkistopiirustukset